

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการประสานงานชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาคเหนือ

ประกอบด้วย คู่มือกระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ 1 เล่ม

โดย

เรณู อรรฐาเมศร์ และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2554

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการประสานงานชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ

ที่ปรึกษาประจำโครงการและนักวิจัย

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

ผู้ประสานงาน

เรณู อรรถฐาเมศร์

ผู้ช่วยผู้ประสานงานการเงินและนักวิจัย

อนุชน หวลทรง

วิทยากรกลุ่มย่อยและนักวิจัย

โมฆิต ไชยประสิทธิ์

จารุณี ปัญควณิช

สิริพร เดชผดุง (เจ้าหน้าที่โครงการ)

ผู้ประสานงานจังหวัดและนักวิจัย

ณัฐพร จาตุยางโทน นัยนา ครุฑเมือง

ลาวัณย์ ถาพันธุ์ นิคม นาคอ้าย

ไชยรัตน์ ปราณี สงกรานต์ ถุงแก้ว

วิสุทธิ เหล็กสมบูรณ์

ผู้ประสานงานจังหวัด

สุภาภรณ์ พงษ์ภิญโญโสภาส อัญชลี เท็งตระกูล

รัตนา นุชนบุญเลิศ นารี จิตรรักษา

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

รายงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฉบับนี้ได้นำเสนอถึงกระบวนการ และทฤษฎีที่นำมาปรับใช้ในการลงพื้นที่แต่ละครั้ง ซึ่งโครงการคาดว่ากระบวนการดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ให้ชุมชนตระหนักในตัวตน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม ในบริบทของโลกสมัยใหม่ที่มีการแข่งขันพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ โดยจุดดหมายปลายทางของโครงการได้สะท้อนผลการทำงานที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ ผลลัพธ์ด้านชุมชนเกิดจิตสำนึกประวัติศาสตร์ตัวตนภายในของชุมชน และ กระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ ข้อมูลการบอกเล่าสู่การจัดระบบ จนถึงการใช้ฐานคิดเชิงทฤษฎี งานวิจัยเกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริง ทั้งนี้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้จากการทำวิจัย ทั้งเครื่องมือและการทำวิจัยล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ทางโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะสามารถต่อยอดทางความคิดและเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในการพัฒนาโครงการในแนวทางเดียวกันนี้ได้เป็นอย่างดี

ผู้จัดทำ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยฉบับนี้ได้สานต่อแนวคิด ของผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งโครงการได้ขยายเครือข่ายผู้ร่วมงานไปยังอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคเหนือทั้งหมด 6 สถาบัน เชื่อมต่อไปยังโรงเรียนมัธยม กว่า 200 แห่ง เพื่อกระตุ้นพลังยูววิจัยจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนับจำนวนกว่า 1000 คน ยังผลให้ครูที่ปรึกษาต้องหนุนเสริมลูกศิษย์ยูววิจัยทำงานจนสำเร็จ ผลที่เกิดขึ้นมีคุณูปการต่อองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ และต่อยอดนวัตกรรมทางกระบวนการสอน ที่มีนักเรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบด้านบวก คือการเกิดพลังชุมชน เพราะเด็กนักเรียน ครูและชาวบ้านได้ เรียนรู้ และตระหนักถึงความรู้ของชุมชน คือ ความสามารถในการปรับตัว ท่ามกลางบริบทชุมชนและตระหนักรู้เพิ่มขึ้นว่า ชุมชนนั้นมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดเวลา เมื่องานโครงการนี้เสร็จลุล่วงมาด้วยคุณค่าด้านต่าง ๆ ที่ได้รับดังกล่าวมานี้ ทางโครงการสำนึกดีว่า เพราะได้รับโอกาส และได้รับความอนุเคราะห์ และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่เป็นทั้งต้นคิด ให้แนวทางการออกแบบงานวิจัยอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ปลายทางของการวิจัยอำนวยผลต่อชุมชน ถึงขั้นเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น และมีผลการขับเคลื่อนในวงกว้าง และยังให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงความร่วมมือจากทั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบนและ ตอนล่าง และสุดท้ายโครงการจะไม่สามารถดำเนินมาจนถึงจุดนี้ได้หากไม่มีพลังจากคนตัวเล็กตัวน้อยในชุมชน ครู อาจารย์ พี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญ และ ที่สำคัญพลังจากทีมยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนเคียงบ่าเคียงไหล่พร้อมกับโครงการมาจนทุกอย่างสำเร็จเป็นอย่างดี นอกจากนี้โครงการก็รู้สึกเป็นหนี้ทางความคิดจากนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลาย ๆ ท่านที่มีได้ออกนามที่ทางโครงการได้ศึกษาแนวคิด และประสบการณ์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมาในที่นี้ หวังว่าคุณประโยชน์จากโครงการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดถึงศาสตร์อื่น ๆ และสังคมไทยต่อไป

ผู้จัดทำ

โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ

บทคัดย่อ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์มีวัตถุประสงค์สองประการที่ผสมผสานกัน ประการแรก ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้เข้าร่วมสร้างโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ประการที่สอง ได้แก่ การสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้ได้ใช้ในการสืบสาน “อดีต” ของชุมชนท้องถิ่น

การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์แรก ได้เริ่มด้วยการพัฒนาข้อเสนอโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือไม่น้อยกว่า 12 จังหวัด โดยสนับสนุนให้นักเรียนและครูได้เรียนรู้กระบวนการการทำวิจัยตลอดจนสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการคิดวิเคราะห์และสร้างพลังจากประวัติศาสตร์ / วัฒนธรรมของท้องถิ่น

ในกระบวนการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย ทางโครงการได้ประสานงาน ติดตามความก้าวหน้า พร้อมทั้งหนุนเสริมการทำงานในทุกรูปแบบ รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลโครงการวิจัยในชุด โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับโรงเรียน

ผลที่ได้รับจากกระบวนการทำงานโครงการนี้ เห็นได้ชัดว่า กระบวนการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิดในกลุ่มครูและนักเรียนที่ร่วมทำงานวิจัย อย่างน้อย 2 ประการด้วยกัน ประการแรก ได้แก่ ทำให้เกิดความเข้าใจมิติความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่สลับซับซ้อน อันก่อให้เกิดความสำนึกว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมเพื่อให้ออกบสนองต่อชีวิต ดังปรากฏในศักยภาพการวิเคราะห์ปรากฏการณ์และ/หรือข้อมูลจากพื้นที่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมจากความตึงต้ามทางวัฒนธรรมที่สติดียมาสู่ความรู้ใหม่ว่าวัฒนธรรมคือการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทสมัยใหม่ได้

ประการที่สอง ได้แก่ การปรับความคิดเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ กล่าวคือ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการทำวิจัยแบบคุณภาพ ทั้งทางด้านรูปแบบการวิจัย และความหมายของความรู้ ซึ่งส่งผลต่อเกิดเชื่อมั่นในความรู้ที่ผลิตสร้างได้เอง

ที่สำคัญ กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครูและชุมชน ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ครูมีเครื่องมือในการสอนเพิ่มขึ้น และสามารถใช้กระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในการหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ในการสานต่อความสัมพันธ์ชุมชน จนสามารถทำให้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นดำเนินต่อจนสิ้นสุดโครงการ

ผลลัพธ์จากโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือทั้งสิ้น 209 โครงการนั้น จะทำให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ โดยได้มีการนำไปสร้างหลักสูตรชุมชน และในบางโรงเรียนก็สามารถสร้างสื่อวิทัศน์โดยนักเรียนและครู

การสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้ได้ใช้ในการสืบสาน “อดีต” ของชุมชน ท้องถิ่นเป็นผลจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งทำให้เกิดกรอบความคิดกว้างๆในแบ่งยุคสมัยของความเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถที่จะนำกรอบความคิดของการแบ่งยุคสมัยนี้ไปทดลองวิจัยในเรื่องทางวัฒนธรรมอื่น และสามารถนำผลงานวิจัยของชุดโครงการสู่การใช้ประโยชน์ อาทิเช่น การจัดทำหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือ การมองเห็นลู่ทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มในการทำงานวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

กรอบความคิดในการแบ่งยุคสมัยของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือได้มาจากการสังเคราะห์ภาพรวมที่ได้จากแต่ละโครงการของโรงเรียน ซึ่งแบ่งได้เป็นสามช่วงเวลา ได้แก่ ยุคของการบุกเบิก ที่ผู้บุกเบิก และเครือญาติหรือ “เครือญาติเสมือน” ต้องต่อสู้ดิ้นรนกับความยากแค้นรอบด้าน ยุคที่สองเป็นยุคของการก่อร่างสร้างสังคมชาวนา เป็นช่วงเวลาที่ชุมชนเริ่มตั้งมั่นคงได้แล้ว และได้เข้าสู่การปลูกข้าวเพื่อขายมากขึ้น ยุคที่สามเป็นยุคของความเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน เป็นยุคที่ปรากฏความหลากหลายในชุมชน และทางเลือกของอนาคตเริ่มไม่ได้อยู่ในชุมชนอีกแล้ว

“เวลา” ของความเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุค ไม่ได้สอดคล้องตรงกันในทุกพื้นที่ แต่ลักษณะเด่นของความเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคแล้วแต่ปรากฏในทุกพื้นที่ การกำหนด “เวลา” ของความเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องที่นักวิจัย/ครูและนักเรียนได้ร่วมกันสร้างขึ้น

กระบวนการวิจัยและองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้นั้น จะสามารถนำไปสู่
การคิดสร้างสรรค์ได้อีกมากมายในอนาคต

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	3
พื้นที่วิจัย	4
ดำเนินงาน	5
แนวคิด และเนื้อหาที่ใช้	5
กิจกรรม	5
ผู้เชี่ยวชาญอาจารย์	5
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	5
วิทยากรกระบวนการ (เฉพาะกิจ)	5
คณะทำงาน	6
วิทยากรเฉพาะกิจ	7
ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน	8
ผลงานที่จะส่งสกว.	8
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	9
งบประมาณสอดคล้องตามสัญญาฉบับที่ 1	9
บทที่ 2 แนวคิดว่าด้วยการศึกษา	10
โลกาภิวัตน์กับการศึกษา	14
ศักยภาพชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคม	17
บทที่ 3 ทำเนียบโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ	21
จังหวัดเชียงใหม่	21
จังหวัดลำพูน	22
จังหวัดเชียงราย	23
จังหวัดพะเยา	25
จังหวัดกำแพงเพชร	28
จังหวัดตาก	29
จังหวัดพิษณุโลก	31
จังหวัดสุโขทัย	33
จังหวัดนครสวรรค์	36
จังหวัดอุทัยธานี	38
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	39
จังหวัดอุตรดิตถ์	41
บทที่ 4 กระบวนการยววิจัยประวัติศาสตร์	43
ก่อนทำวิจัย	43
การพัฒนาโครงการยววิจัย	47
กระบวนการหนุนเสริมยววิจัยทำวิจัยและการเขียนรายงาน	49
การสร้างคู่มือกระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	53
การติดตามประเมินผลงานวิจัย	69
การต่อยอดงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานความร่วมมือและหนุนเสริม	87
5.1 ตารางแสดงการทำงานร่วมกับผู้ประสานงานจังหวัด	88
5.2 ตารางแสดงการพัฒนาโครงการใหม่	127
จังหวัดเชียงใหม่	127
จังหวัดเชียงราย	128
จังหวัดพะเยา	129
จังหวัดตาก	131
จังหวัดพิษณุโลก	133
จังหวัดสุโขทัย	133
จังหวัดนครสวรรค์	134
จังหวัดอุทัยธานี	136
สรุปงานเชิงปริมาณ	137
สรุปงานเชิงคุณภาพ	138
วิเคราะห์การเขียนโครงการ	139
อุปสรรค	143
ข้อเสนอแนะ	143

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ผลจากการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พบว่างานวิจัยจะได้ทั้งผลลัพธ์จากการทำวิจัย และกระบวนการทำงานวิจัย (เรณู อรรฐาเมศร์, 2542) ส่วนที่เป็นผลลัพธ์คือชุมชนเกิดจิตสำนึก ประวัติศาสตร์ตัวตนภายในของชุมชนได้สื่อความหมายในสิ่งเดียวกันตามเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตามประเด็นที่ศึกษา การทำวิจัยช่วยกระตุ้นความทรงจำและ ตระหนักว่าประสบการณ์ ที่ตกผลึกในประวัติศาสตร์คือวิถีชีวิต ตัวตนในอดีตของบรรพบุรุษมีการปรับเปลี่ยนตาม สถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นการผสมกลมกลืนกับคนทั้งภายในและภายนอก บางครั้งต้องผลิตซ้ำ ผลิตใหม่ซึ่งอุดมการณ์เพื่อยืนหยัดต่อสู้กับกับการดำรงชีวิต และในบางโอกาสเมื่อเผชิญปัญหา ก็ต้องร่วมมือกันสร้างวาทกรรมใหม่ปรับให้เข้ากับบริบททางธรรมชาติและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่การรวมกลุ่มทางวัฒนธรรมเพื่องานบุญงานกุศล การรวมกลุ่มเพื่อทำมาหากิน การเคารพสิทธิทำกินซึ่งกันและกันถึงแม้ไม่มีหมายปักเขตแดน บางครั้งก็ได้้นำความทรงจำ ในอดีตผนวกความรู้ใหม่จากท้องถิ่นและความรู้จากภายนอกมาปรับใช้ให้เหมาะสม และความรู้ เหล่านั้นยังถูกส่งทอดมาสู่ลูกหลานของชุมชน จนกระทั่งมาถึงยุคปัจจุบัน สังคมได้เปลี่ยนแปลง ไปจากอดีตโดยสิ้นเชิง ความรู้เก่าถูกบดบัง ขาดการสืบทอดพัฒนาและปรับใช้ ฐานความรู้ ใหม่ที่มาจากภายนอกก็ไม่ลึกซึ้งเพียงพอที่ยึดเหนี่ยวให้ชุมชนมีพลังและศักยภาพมากพอ ที่จะเผชิญกับปัญหาของสังคมสมัยใหม่ได้ เป็นต้นว่าการหลงใหลการบริโภค การทำตามอย่าง คนอื่น ตลอดจนการชื่นชมกับวัฒนธรรมของประเทศอื่น ไม่ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นและ วัฒนธรรมไทย การทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ชุมชนตระหนัก ในตัวตน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม ในบริบทของโลกสมัยใหม่ที่มีการแข่งขันสูง พื้นที่ ทางวัฒนธรรมเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ส่วนที่เป็นกระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่าง ทีมวิจัยกับชาวบ้าน การเรียนรู้ภาคสนามที่ชุมชนมีความซับซ้อนจะทำให้ทีมวิจัยได้ความรู้และ สามารถสร้างความรู้ใหม่จากฐานราก เห็นอกว่านั้นยังทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจในศักยภาพ ชาวบ้านที่สามารถสร้างวัฒนธรรมของตนเองในบริบทต่าง ๆ งานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

สะท้อนการสร้างวาทกรรมฉายภาพการปรับตัว ตามขั้นตอนพัฒนาการและการผันผวนของบ้านเมือง ประวัติศาสตร์หมู่บ้านจึงมีวาทกรรมที่ซับซ้อน เพื่อจะบอกความมีตัวตนของชุมชนในท้องถิ่น คนแต่ละกลุ่มก็มีการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มขึ้นมาตามเงื่อนไขแวดล้อมเพื่อบอกสิทธิ ตัวตน ที่มีต่อการมีส่วนร่วมอันชอบธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยใส่ความหมาย (รหัส) ไว้ในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ตำนาน และ และคติชาวบ้าน ซึ่งได้มีส่วนช่วยเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันและสานต่อภาพฝันให้กับอนาคตให้กับท้องถิ่นได้ ถ้าชาวบ้านได้รู้พื้นความทรงจำของชุมชนสร้างประวัติศาสตร์หมู่บ้านของพวกเขา จากการสืบทอด การบอกเล่าของบรรพบุรุษ

กระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ครุณักวิจัยในโรงเรียน นักเรียนและชุมชน ได้รู้จักตนเองและรู้จักชุมชนร่วมกัน การทำวิจัยโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทไปเป็นผู้ยกรู้ นักเรียนเป็นผู้ช่วยและเป็นสะพานเชื่อมครูสู่ผู้ปกครอง และขยายสู่ชาวบ้านและชุมชน จนครูสามารถสร้างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ เป็นการพัฒนาศักยภาพสร้างความรู้สึกร่วมกัน ชาวบ้านเองก็เกิดความตระหนักว่าความรู้ของตนเองมีความหมายเป็นที่ยอมรับของครูและชุมชน ก็เกิดความเชื่อมั่นในการที่จะถ่ายทอดความรู้ชุมชนสู่ลูกหลาน ครูอาจารย์จะเป็นผู้ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพชุมชน โรงเรียนและหลักสูตรท้องถิ่นจะทำให้เกิดความยั่งยืน

อาจารย์จากมหาวิทยาลัยได้รู้จักชุมชนท้องถิ่นของไทย อาจารย์และครุณักวิจัยกลายเป็นคนที่รู้จักชาวบ้าน ไม่ใช่เรียนรู้เพียงประวัติศาสตร์ อาจารย์และครูได้เรียนรู้การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้อาจารย์และครูเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง วิธีสอนเปลี่ยนแปลง ยอมรับคำตอบของนักเรียนที่หลากหลายและความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ใช่มาตรฐานมาตรฐานเดียวเป็นตัวกำหนดกับเด็กทุกคน และเกิดการตระหนักรู้ในตนเองเข้าใจวาทกรรมของชุมชน และความแตกต่างวาทกรรมว่าต่างก็แย่งชิงพื้นที่ทางสังคมกันอย่างไร ครูต้องประสานกับผู้อาวุโส ด้วยการสัมภาษณ์ การจัดเวที ประสานกับวัด โครงการวิจัยทำให้เกิดการเรียนรู้การทำงานอย่างมีส่วนร่วมและปฏิบัติจริง ถ้าใช้กระบวนการนี้คือการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจระหว่างวัย ความเข้าใจระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม จะทำให้ครูคิดไปได้ไกลกว่าเรื่องโรงเรียนและหลักสูตรชุมชน อาจารย์จากมหาวิทยาลัยจะได้สังเคราะห์องค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ช่วยยกระดับข้อมูลชุมชนสู่ความรู้ระดับ ทฤษฎี ได้ผลงานวิจัยที่จะไปถ่ายทอดในมหาวิทยาลัยทั้งเนื้อหาและกระบวนการ กล่าวได้ว่าการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้เนื้อหาของหลักสูตรชุมชน และได้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ การบูรณาการวิชา การมี

ส่วนร่วมจากคนทุกระดับ เพื่อไหลเวียนความรู้ ตั้งแต่ข้อมูลการบอกเล่าสู่การจัดระบบ จนถึงการใช้ฐานคิดเชิงทฤษฎี งานวิจัยเกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริง

นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพ การที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันในการทำวิจัยเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพราะไม่ได้เกิดการเรียนรู้เฉพาะเรื่องราวประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่เด็กนักเรียนยังได้เรียนรู้ว่าตนเองสนใจเรื่องอะไรของชุมชน พัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียน เพราะชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียน โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้จากการทำวิจัย ทั้งเครื่องมือทำวิจัยและเนื้อหาต่างมีอิทธิพลส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น

ด้านชุมชนกระบวนการวิจัยสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน เพื่อดำเนินกระแสหรือปรับตัวให้เท่าทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ ในกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสะท้อนความเชื่อมั่นและศักยภาพของชุมชน สอดคล้องกับแนวทางด้านกระแสโลกาภิวัตน์ ครูและชุมชนได้ตระหนักว่าสามารถสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเองและสร้างได้โดยกระบวนการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กระบวนการวิจัยทำให้ชุมชนได้ทบทวนตนเองก็คือรู้จักตนเอง การรู้จักตนเองก็คือความแจ่มชัดในการมองประสบการณ์ในอดีต ที่มีผลมาถึงปัจจุบัน ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกระตุ้นให้คิดทำให้รู้จักหาทางเลือก เตรียมตัวเพื่ออนาคตตามขีดจำกัดและที่ทำได้จริง ดังนั้นน่าจะมีการขยายงานด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนให้มากขึ้น เพราะเป็นการได้ทั้งองค์ความรู้ฐานความเข้มแข็งทางวิชาการของชาติ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปในตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือไม่น้อยกว่า 10 จังหวัด
2. เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนและครูเรียนรู้การทำวิจัยตลอดจนสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการคิดวิเคราะห์และสร้างพลังจากประวัติศาสตร์ / วัฒนธรรมของท้องถิ่น
3. เพื่อประสานงาน ติดตามความก้าวหน้า หนุนเสริมการทำงาน และจัดให้มีการประเมินผลโครงการวิจัยในชุดโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับโรงเรียน
4. เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัยโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ

5. เพื่อเผยแพร่และสนับสนุนการนำผลงานวิจัยของชุดโครงการสู่การใช้ประโยชน์ (อาทิ การจัดทำหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น)

พื้นที่วิจัย

ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง 12 จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหลักตามพื้นที่โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาทั้งพื้นที่ (Area-based Collaborative Research หรือ ABC) ของสกว. เป็นหลักตามลำดับดังนี้

กลุ่มที่ 1 แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ พะเยา อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร และอุทัยธานี (ABC)

กลุ่มที่ 2 ลำปาง ลำพูน น่าน พิจิตร นครสวรรค์ สุโขทัย และตาก

กลุ่มที่ 3 เชียงราย พะเยา และแพร่

ทั้งนี้ โดยทีมประสานงานจะประสาน / สัมภาษณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษา ที่มีศักยภาพในการทำงานและสามารถประสานงานระดับจังหวัดได้ เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการวิจัยระดับจังหวัดให้ได้อย่างน้อย 12 จังหวัด

ดำเนินงาน

กลไกดำเนินงานประกอบด้วย บุคลากร และเทคนิควิธี ได้แก่

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ - ทำหน้าที่เสริมแนวคิด กระบวนการวิจัย วิธีวิทยาประวัติศาสตร์ (Historical analysis) ให้ข้อเสนอแนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ภาพรวม การประเมินผล และการถอดบทเรียน การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพิ่มศักยภาพของวิชาชีพ
2. นักพัฒนาให้ข้อเสนอแนะ การเข้าถึงชุมชน เครื่องมือการทำงานกับชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน การแก้ปัญหาชุมชน
3. ขับเคลื่อนความรู้ การเรียนรู้ ตลอดโครงการ ผ่านประสบการณ์ของนักวิจัย ซึ่งหนุนเสริมโดยผู้เชี่ยวชาญและวิทยากร

แนวคิด และเนื้อหาที่ใช้

1. ความแตกต่างระหว่างประวัติศาสตร์รัฐชาติ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. วิธีวิทยาประวัติศาสตร์
3. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้แบบเด็กเป็นสำคัญ
4. แนวทางการประเมินคุณภาพด้านวิชาการของ มหาวิทยาลัย /โรงเรียน
5. วิธีการเข้าถึงชุมชนการเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า
6. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์กับชีวิตปัจจุบันและอนาคต

กิจกรรม

1. ร่วมวางแผนกับผู้ประสานงานและผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินงานโครงการ
 2. การค้นหาหรือการ identify ผู้สนใจซึ่งมีทั้งศักยภาพและความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมพัฒนาโครงการยุทธวิธีประวัติศาสตร์
 3. การดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ ความมั่นใจและกำลังใจให้กับทีมยุทธวิธี
 4. การร่วมแลกเปลี่ยนทัศนะ/ถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์
 5. ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติกับผู้ประสานงานและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- ร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมของโครงการ

ผู้เชี่ยวชาญอาจารย์ รศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (ผู้เชี่ยวชาญ ประจำโครงการ)

วิทยาการกระบวนการ (เฉพาะกิจ)

อาจารย์ กาญจนา แสงแก้ว (การเปลี่ยนแปลงตัวครูในการทำวิจัย)

อาจารย์ จรรยา พนาวงศ์ (การทำวิจัยสู่หลักสูตรชุมชน)

คุณอดุลย์ ดวงดีทวีรัตน์ (การขับเคลื่อนชุมชน/การสร้างแผนงาน/การถอดบทเรียน/และการหาปัญหาชุมชน)

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ผศ. เรณู อรรถฐาเมศร์ ผู้ประสานงานโครงการ

บทบาทหน้าที่

- บริหารโครงการในภาพรวมเพื่อให้บรรลุประสงค์ตามที่ตั้งไว้
- วิทยาการหลักในโครงการ
- กำกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบหลักและตามสัญญาของโครงการ
- ประสานงานกับ ส.ก.ว. และโครงการ 10 โครงการ
- ร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน ติดตาม หนุนเสริมและประเมินผลโครงการ
- สังเคราะห์ภาพรวมงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 10 โครงการ

2. ผู้เชี่ยวชาญ รศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (เรียนเชิญ ประจำโครงการ)

- หนุนเสริมแนวคิด กระบวนการวิจัย วิธีวิทยาประวัติศาสตร์ (Historical analysis)
- ให้อาจารย์แนะนำการวิเคราะห์สังเคราะห์ภาพรวม การประเมินผล และการถอดบทเรียน การนำผลงานวิจัยไปใช้เพิ่มศักยภาพของวิชาชีพ
- วิทยาการหลักด้านแนวคิดทฤษฎีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
การค้นหาค้นหาหรือการ identify ผู้สนใจซึ่งมีทั้งศักยภาพและความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมพัฒนาโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ขับเคลื่อนความรู้ หนุนเสริมและยกระดับความรู้ โดยให้อาจารย์แนะนำในการเรียนรู้ตลอด
- โครงการผ่านประสบการณ์ของนักวิจัย
- การร่วมแลกเปลี่ยนทัศนะ/ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์

- ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติกับผู้ประสานงานตามแต่จะมีโอกาส
- ให้คำปรึกษาในการประเมินผลกิจกรรมของโครงการ
- สังเคราะห์ภาพรวมงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น10 โครงการ

3. นายอนุชน หวลทรง ผู้ช่วยผู้ประสานงาน

บทบาทหน้าที่

- ดูแลและบริหารงานกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- กำกับดูแลเรื่องการใช้งบประมาณในโครงการให้มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ
- จัดประชุมและจัดทำรายงานการประชุม
- วิทยาการกระบวนการหลักในโครงการ
- คิดค้นกิจกรรมใหม่ๆที่จะให้เกิดผลตาม

4.นายโมษิต ไชยประสิทธิ์

บทบาทหน้าที่

- ร่วมจัดประชุมและช่วยจัดทำรายงานการประชุม
- วิทยาการกระบวนการกลุ่มย่อย
- ติดตามหนุนเสริมการทำงานของผู้ประสานงานจังหวัดและครูที่ปรึกษา

5.น.ส. จารุณี ปันควนิช

บทบาทหน้าที่

- ร่วมจัดประชุมและช่วยจัดทำรายงานการประชุม
- วิทยาการกระบวนการเฉพาะกิจกลุ่มย่อย
- ติดตามหนุนเสริมการทำงานของผู้ประสานงานจังหวัดและครูที่ปรึกษา

6.น.ส. สิริพร เดชผดุง

บทบาทหน้าที่

- ร่วมจัดประชุมและช่วยจัดทำรายงานการประชุม

- วิทยาการกระบวนการเฉพาะกิจกลุ่มย่อย
- ติดตามหนุนเสริมการทำงานของผู้ประสานงานจังหวัดและครูที่ปรึกษา
- ผู้ช่วยการเงินและธุรการ

Output

1. ข้อเสนอโครงการวิจัยไม่น้อยกว่า 10 จังหวัด ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
2. รูปแบบ/บทเรียน ของการประสานงานโครงการวิจัยที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยสู่โรงเรียน และชุมชน
3. กิจกรรมการหนุนเสริมทักษะและศักยภาพการทำวิจัยของกลุ่มเป้าหมายการวิจัย
4. บทวิเคราะห์/สังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
5. สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เช่น บทความ การจัดทำเว็บไซต์ (ผ่านช่องทางรวมจิตติ) เป็นต้น
6. เกิดเครือข่ายอย่างน้อย ยุววิจัย 800 คน ครู 200 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย 20 คน

ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน

ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2551–14 มีนาคม 2553

ผลงานที่จะส่งสกว.

1. ส่งสรุปรายงานความก้าวหน้า สรุปการเงิน (ตามฟอร์มของสกว.) พร้อมรายงานผลการทำกิจกรรม และเนื้อหาต่าง ๆ ทุก 6 เดือน (3 ชุดพร้อมไฟล์ข้อมูล) ดังนี้

- สรุปผลการทำงานในระยะ 6 เดือนในภาพรวม
- รายงานผลการทำงาน/กิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- การพัฒนาข้อเสนอโครงการ การติดตาม และการหนุนเสริมโครงการ/นักวิจัย
- สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และผลผลิตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ส่งพร้อมไฟล์) เช่น ผลการพัฒนาเว็บไซต์ การจัดทำจดหมายข่าว เป็นต้น
- การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ทั้งในส่วนของโครงการ และโครงการวิจัยในความรับผิดชอบ
- ข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคของชุดโครงการ

- แผนการทำงานในระยะต่อไป

กำหนดส่งครั้งที่ 1 ภายในวันที่ 15 มีนาคม 2552

กำหนดส่งงานครั้งที่ 2 ภายในวันที่ 15 กันยายน 2552

2. ส่งสรุปรายงานความก้าวหน้า รายงานผลการประสานงาน พร้อมสรุปรายการเงิน (ตามฟอร์มของ สกว.) ตลอดจนโครงการ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- รายงานผลการสังเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ผลการสนับสนุนการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้าสู่การเรียนการสอนของโรงเรียน (มหาวิทยาลัย) และการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง
- รูปแบบ และบทเรียนการประสานงานโครงการวิจัยที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยสู่โรงเรียน และชุมชน
- สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่โครงการจัดทำ
- อื่น ๆ

ส่งร่างรายงานภายในวันที่ 14 มีนาคม 2553 จำนวน 3 ชุด และส่งรายงาน (ฉบับแก้ไข) พร้อมสื่อต่าง ๆ ที่โครงการจัดทำภายใน 60 วันหลังได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และ สกว. จำนวน 8 ชุด พร้อมแผนปฏิบัติงานที่ข้อมูลและสรุปรายงานการเงินตลอดโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Expected outcome)

Output

1. เกิดโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือไม่น้อยกว่า 10 โครงการ (ตาราง 200 โครงการ) เกิด 12 จังหวัด 209 โครงการ
2. รายงานสังเคราะห์ภาพรวมชุดโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
3. รายงานกระบวนการวิธีทฤษฎีประวัติศาสตร์ (เอาข้อ 2-6 อยู่ในรายงานสังเคราะห์)
4. เกิดการประสานงานชุดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเรียบร้อย
5. เกิดเครือข่ายนักวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลายระดับ ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูในโรงเรียน และยุววิจัยระดับมัธยมศึกษา
6. ครูอาจารย์ที่ร่วมโครงการเกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีสอน เปลี่ยนบทบาททั้งผู้สอนและผู้เรียน จากการสอนประวัติศาสตร์แบบท่องจำซึ่งเป็นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้การหาความรู้ (how to learn) การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ และการนำประวัติศาสตร์ไปใช้เพื่อชีวิตและอนาคต

7. เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานความร่วมมือและหนุนเสริม

งบประมาณขุดจริงตามสัญญาฉบับที่ 1 = 2,595,000.00 บาท

บทที่ 2

แนวคิดว่าด้วยการศึกษา

งานวิจัยเองยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นงานที่มุ่งหวังให้ครูที่ปรึกษาใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งทำการศึกษาระบบการวิจัยทางการศึกษา และในขณะเดียวกันก็ได้เนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปด้วย ถ้าพิจารณาตามแนวทางพระพุทธศาสนาตามที่พระธรรมปิฎกกล่าวไว้ว่า “ชีวิตมิใช่เกิดขึ้นโดยมีจุดหมายหรือวัตถุประสงค์ และเป้าหมายก็มีใช้สิ่งที่ติดมากับชีวิต แต่เป็นสิ่งที่ควรกำหนดให้แก่ชีวิต ลำพังชีวิตเองก็คือความเป็นอยู่ ชีวิตที่มีจุดหมายก็คือชีวิตที่มีการศึกษา” (หยาดเพชร หยาดธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย,2542) ดังนั้นงานวิจัยทางการศึกษาที่ดี จึงสามารถเป็นเครื่องนำพาชีวิตมนุษย์ได้ และปลายทางที่เป็นอุดมคติ ก็คือการศึกษาที่ช่วยให้มนุษย์จัดการกับชีวิตตนเองได้อย่างถูกต้องและเป็นผลสำเร็จ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตและปฏิบัติในทางที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งทางธรรมชาติและสังคม

ตามความเป็นจริงแล้วปัญหาพื้นฐานการศึกษาไทยมีสองประการคือเรียนแล้วเอาไปประกอบอาชีพไม่ได้ เพราะมีความแปลกแยกกับชุมชนวัฒนธรรมของตน อีกประการหนึ่งคือเมื่อเรียนแล้วเป็นพลเมืองที่ไม่มีวินัย ไม่มีค่านิยม และคุณสมบัติที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ (อ้างแล้ว) ดังนั้นการวิจัยใดที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือหาคำตอบได้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่จะแก้ปัญหาได้ หรือทำให้เกิดปัญญา จึงน่าจะส่งเสริมว่า จะสามารถให้ปัญญานั้นแผ่ขยายไปสู่คนทั่วไปในสังคมได้อย่างไร ให้คนส่วนใหญ่รู้อย่างนี้ มีปัญญาอย่างนี้ แล้วคิดอย่างนี้ และทำอย่างไรจะพาให้นำไปใช้ประโยชน์จริง (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย,2543) ความล้มเหลว ในระบบการศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ดังนั้นเมื่อ สังคมมีปัญหามากขึ้นเท่าใด ระบบการศึกษาก็ถูกตั้งคำถามมากขึ้นเพียงนั้น (สีลาภรณ์ นาครทรรพ , การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน,2543) เมื่อกล่าวถึงการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงโรงเรียนเท่านั้น หากรวมถึงองค์กรชุมชนต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือ และบทบาทที่ประสานงานกันให้การเรียนรู้แก่ชุมชนจากหลายฝ่ายอันได้แก่

สถาบันการศึกษาที่อยู่ในและนอกชุมชน

หน่วยงานของรัฐ

องค์กรพัฒนาเอกชน

องค์การธุรกิจเอกชน

องค์การชุมชน

การศึกษาในระบบโรงเรียนสะท้อนว่า ปัญหาการศึกษาของชาติกำลังเข้าสู่จุดวิกฤตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่นเด็กจบชั้นประถมไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ เด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษากลายเป็นเด็กที่ทำงานไม่เป็น และกลับดูถูกงานของพ่อแม่ตนเอง คนที่เรียนจบมหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ผลิตนักคิดให้กับสังคมมากเท่าที่ต้องการ (อ้างแล้ว) แนวทางของการจัดการศึกษาที่เป็นเป้าหมายปลายทางได้มีการทดลอง มีการทำวิจัยที่หาคำตอบในสิ่งที่ถูกตั้งคำถามในปัจจุบันไว้บ้างหรือไม่อย่างไร เช่น ตามแนวที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวว่าการเรียนที่ตอบสนองต่อชีวิตจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น แม้แต่ปริญญาก็ตาม ประกาศนียบัตรก็ตาม จะลดความสำคัญลงมา ความสามารถในการทำงานจริง ๆ จะเพิ่มความสำคัญขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้เกิดขึ้นแล้วในงานวิจัยทางการศึกษาที่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค ได้ให้การสนับสนุนไปแล้วหรือยัง หรืองานจากการสนับสนุนในภาคอื่น ๆ ก็ตาม

การศึกษาที่จะพัฒนาคนให้เป็นผู้รู้จริงและมีชีวิตอยู่ในสังคมข่าวสารอย่างมีความสุขไม่หวั่นไหว จะต้องใช้กระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคนที่สามารถแสวงหาคำตอบในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และเมื่อได้คำตอบแล้วสามารถเห็นความสัมพันธ์ของเหตุและปัจจัยในคำตอบ อันจะทำให้แสวงหาคำตอบจากคำถามใหม่ ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นมาได้ไม่รู้จบ (สุตาพร ลักษณะนิยานาวิน ,2543) การศึกษาในลักษณะนี้คือการศึกษาดำเนินการด้วยตัวเอง การทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นน่าจะทำให้ได้คำตอบใหม่ในการจัดการศึกษาเรียนรู้ที่เราต้องการ และน่าจะทำให้เราเกิดหนทางในการแสวงหาคำตอบด้วย ซึ่งจะเกิดผลเป็นทั้งคุณค่าภายในที่เป็นนามธรรม เช่น ในด้านคุณธรรมเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีความคิดและมีความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย ซึ่งโดยรูปธรรมได้แก่การพิจารณาถึงความรู้ที่เกิดในงานวิจัย ปัญหา ตลอดจนถึงการถอดบทเรียนแนวทางแก้ไขน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมงานวิจัยในอนาคต

งานวิจัยทางการศึกษากับชุมชน ในบทนี้จะอภิปรายเชิงสรุปให้เห็นภาพรวมของเรื่องการศึกษาในสองประเด็นเพื่อเป็นเบื้องหลังสู่ความเข้าใจการศึกษากับชุมชน ประเด็นแรกคือปรัชญาและแนวคิดต่อการศึกษาไทย ประเด็นที่สองคือ ยุทธศาสตร์การศึกษาซึ่งวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ ตามผู้ทรงคุณวุฒิที่อภิปรายถกเถียงกันโดยใช้แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาเป็นตัวตั้ง ซึ่งในสองประเด็นยังมีความคิดแยกย่อยออกไปเป็นหลายข้อทำให้เราเข้าใจ

ปรากฏการณ์และความเคลื่อนไหวต่อการศึกษาในช่วง 2-3 ปีนี้ได้ชัดเจนขึ้นดังมีรายละเอียดในตอนต่อไป

ในขั้นแรกนี้จะกล่าวถึงภาพรวมการศึกษาและแนวคิดทั่ว ๆ ไปที่สังเคราะห์ได้จากเอกสารและประสบการณ์จากการออกพื้นที่และที่ได้ร่วมเวทีกับผู้รู้ มีภาพรวมดังต่อไปนี้

การศึกษาผ่านกระบวนการวิจัย ข้อสรุปต่อปัญหาการศึกษาในประเทศไทย คือ การศึกษาไทยมีปัญหาทั้งด้านจิตสำนึกและคุณภาพ กล่าวคือการศึกษาในสถาบันไม่เอื้อต่อการนำมาใช้ในชีวิตจริงเพราะขาดบริบท ซึ่งเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม (พระธรรมปิฎก และ สีลาภรณ์ บัวสาย , 2538)

ความเป็นมาของการศึกษาไทยในระบบโรงเรียนเริ่มมีการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2440 และเริ่มแยกการศึกษาออกจากวัด และวิชาพุทธศาสนาก็ถอนออกจากหลักสูตร ใน พ.ศ 2490 ผลสรุปที่เกิดตามมาก็คือการจัดการศึกษาแบบแยกส่วน ล่วงเข้า พ.ศ. 2500 เริ่มมีแผนการพัฒนาระบบและเศรษฐกิจแห่งชาติสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และแผนพัฒนาอื่น ๆ ตามมาเรื่อย ๆ ยิ่งเพิ่มกระแสการจัดการศึกษาเพื่อเป็นฐานของเศรษฐกิจ จนกระทั่งถึงปัจจุบันผลกระทบอันเกิดจากเงื่อนไขภายในและภายนอกหลายประการเป็นผลให้ชุมชนอ่อนแอลง รายละเอียดในการเสนอปัญหาและแนวคิดเชิงหลักการในการแก้ไขดังปรากฏรายละเอียดในหนังสือ การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย (2538 , สกว.) ปัญหาพื้นฐานของชาวบ้านก็คือปัญหาเรื่องการทำมาหากิน หรือปัญหาการผลิตซึ่งเปลี่ยนฐานจากการผลิตแบบเกษตรกรรมพอเลี้ยงตนเองได้ เป็นเกษตรพาณิชย์ต้องซึ่งราคาขึ้นอยู่กับระบบตลาดทั้งภายในภายนอกประเทศ และการเข้าสู่ระบบแรงงานรับจ้างในโรงงาน ชุมชนเริ่มแตกสลายการใช้ชีวิตและวิถีคิดเริ่มเปลี่ยนแปลง เป็นการไหลตามระบบโลกคือระบบเน้นการบริโภคและวัตถุนิยม (materialism) ที่กล่าวมานี่คือบริบทของชุมชนที่เผชิญอยู่ ผลกระทบที่ตามมาจนเกิดวิกฤตกับชุมชนก็คือ การอยู่ในวังวนของหนี้สิน ลูกหลานเรียนมาแล้วทำงานในชุมชนไม่ได้หรือไม่มีงานที่เหมาะสมจะให้ทำ เกิดปัญหาสังคมที่เพิ่มทุกซ์คือการขยายตัวของการเสพและการค้ายาเสพติด การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ การเอาเปรียบคนชายขอบ เช่นการค้ามนุษย์ ค่าแรงต่ำขาดทักษะของการทำงาน เยาวชนในเมืองก็สับสนเรียนหนังสือไปแล้วไม่มีอนาคต เวลาอ่านหนังสือมีน้อยลงเพราะการบริโภคเทคโนโลยี แม้คนทำงานอยู่แล้วก็มึนงงไม่มี ความมั่นคง เยาวชนมีรสนิยมและความสามารถในการบริโภคมากขึ้น แต่ขาดทักษะในการผลิตจะมีงานต่อเนื่องหรือไม่ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและการตลาดนักคิดไทยทั้งหลายจึงตั้งคำถามกับการศึกษา เช่น ยุค ศรีอารย์เสนอประเด็นว่า ขณะนี้นบ้านเมืองวิกฤต การศึกษาจะมาช่วย

แก้ปัญหาได้ไหม หรือการศึกษาจะล่อยตัวไม่รู้ร้อนรู้หนาวกับสังคม (2545 , ผ่าทางตันปฏิรูปการศึกษาไทย) ถ้าเช่นนั้นแล้วการศึกษาควรจะเป็นอย่างไร

ผ่าทางตันปฏิรูปการศึกษา (2543 , มูลนิธิภูมิปัญญา และสถาบันวิทย์พรรณ) มีนักคิดหลายท่านได้ให้แนวคิดต่อการศึกษาว่า คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าความรู้คืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ส่วนนี้สำคัญมากเป็นปัญหาหลักต่อการที่เราจะฝึกให้คนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพราะไม่เคยคิดว่าความรู้นั้นถูกมนุษย์สร้างขึ้น จึงมีอยู่บ่อย ๆ ที่ความรู้ไม่ได้มีฐานอยู่บนความจริง การศึกษาของเราส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาจากฐานความจริง คนไทยที่มีการศึกษาจึงเป็นคนที่ไม่รู้ความจริง สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ใช้ความจริงน้อย เพราะเราจัดการศึกษาก็จัดกันไปเรื่อย ๆ โดยไม่พยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้หรือ "ญาณวิทยา" เสียก่อน ยิ่งเรื่องปัญญา ยิ่งห่างไกล การสอนหนังสือจึงเป็นการสอนเทคนิคเพื่อการนำไปใช้ แต่ไม่ใช่ให้เกิดปัญญา เพื่อความเป็นมนุษย์ เราจึงลดคนให้เหลือเป็นเครื่องยนต์กลไก บ้านเมืองจึงขาดความเข้มแข็งทางสติปัญญา ลักษณะความเข้มแข็งทางปัญญาที่สำคัญในการที่จะต้องผลิตจากการศึกษาก็คือ กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างปัญญา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และความสามารถในการสร้างความรู้ใหม่ด้านกระแสดโลกาภิวัตน์จึงมีความหวังอยู่กับการศึกษาที่เข้าถึงชุมชน และเรียนรู้ด้วยกระบวนการการวิจัย ด้วยปัจจัยสองอย่างคือกระบวนการวิจัย จะมีเครื่องมือในการหาความรู้ อีกประการหนึ่งเราเชื่อมั่นว่ารากฐานจากชุมชนวัฒนธรรมเดิมยังไม่ได้ถูกทำลาย รากฐานเก่ายังไม่เสื่อมคลายไปหมดสิ้น การศึกษาแบบนี้ไม่ใช่ทางสายใหม่แต่เป็นสายเดิมที่มีอยู่เป็นแนวทางปรับปรุงใหม่ให้แข็งแรง เพื่อทนกับสภาพใหม่นี้เท่านั้น (2529, เสรี พงศ์พิศ คีนสุรากเหง้า)

ปัจจุบันเราพบปัญหาที่เกิดกับเด็กดังกล่าวมาข้างต้นประการหนึ่ง คือเด็กเรียนในห้องเรียน มุ่งท่องจำเนื้อหาโดยไม่รู้บริบท จึงทำให้ไม่สามารถทำงานได้จริงและไม่รู้ความหมายของสิ่งที่เรียน เพราะหลักการและทฤษฎีในหนังสือเรียนนั้นมาจากบริบทในชีวิตและสังคมและอีกประการหนึ่ง เราก็ลืมความเป็นจริงไปว่า การใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน ในภาคสนามก็ตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคมวิทยา การศึกษา การวิพากษ์วิจารณ์เชิงภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะสถานการณ์ในสังคมนั้น ไส่รหัสของ สัญลักษณ์ อัดลักษณะ และระบบที่สำคัญไว้แล้วและไม่แต่สังคมไทยเท่านั้นที่ต้องคำนึงถึง ชุมชน Pierre Bourdieu นักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศสก็ได้สะท้อนความสำคัญ เกี่ยวกับการศึกษา และการปฏิบัติการในชุมชนในลักษณะดังกล่าวข้างต้นด้วยเช่นกัน (1977, Outline A Theory of Practice) สังคมได้ผ่านการลองผิดลองถูกเพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของเขาแล้วด้วยการปฏิบัติจริง ผ่านการ มีปฏิสัมพันธ์ในบริบทจริง สิ่งเหล่านี้รวมอยู่ในสิ่งที่เราเรียกว่าภูมิปัญญาชุมชน

และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถ้าการศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เด็กและชุมชนจะซึมซับความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างองค์รวมมากขึ้น ส่งผลถึงความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตจริง ถ้าโรงเรียนหลุดจากฐานชุมชนเด็กจะเข้าสู่ระบบสังคมการสื่อสาร และวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ จะเป็นเหยื่อของสังคมบริโภคเพียงทางเดียวเพราะสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้หล่อหลอม ความจริงตามระบบบริโภคนิยม เพราะโลกยุคปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเป็นจริงทางสังคมขึ้นมาแวดล้อมบุคคล แม้แต่ในกรณีที่บุคคลนั้นยังไม่สัมผัสกับ โลกกายภาพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) ด้วยเหตุนี้สื่อมวลชนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ เด็กขาดความเข้าใจต่อความเป็นจริงที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองเป็นเหยื่อของวัฒนธรรมบริโภค ทำให้เกิดความสับสนในความเป็นตัวตนซึ่ง อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ใช้คำว่า "คนไร้ราก" นอกจากนี้ถ้าเราละทิ้งชุมชน ทำให้ชุมชนขาดความเชื่อมั่นต่อคุณค่าของชีวิตและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตามที่เขาเคยดำรงอยู่ได้ ชุมชนก็สับสน อ่อนแอ ไร้ทิศทางที่จะจัดการกับตนเองหรือการพัฒนาวิถีชีวิตให้สืบเนื่องเข้ากับบริบทในสมัยใหม่ ชุมชนก็อ่อนแอลงเรื่อย ๆ ดังปรากฏ กล่าวโดยสรุปการศึกษาโดยการทําวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็เพื่อจะหารูปแบบ องค์ความรู้และกระบวนการจากชุมชนเพื่อการเผชิญหน้ากับกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทันหรือช่วยตัวเองได้ เราจึงต้องพิจารณาว่า การวิจัยทางการศึกษาที่เป็นอยู่ทำกันอย่างไรไปถูกทิศทาง หรือยัง หรืองานวิจัยให้ประโยชน์อะไรกับชุมชนต่อการแก้วิกฤตทางสังคมบ้าง หรืองานวิจัย ทางการศึกษาจะบอกได้ไหมว่าเราจะใช้ความรู้และประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนในด้านกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร ดังนั้นการทำความเข้าใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์ เพื่อจะมีมุมมองหรือรูปแบบการวิจัยที่หลากหลายในการที่จะด้านกระแสหรือรู้เท่าทันได้ก็เป็นความจำเป็นที่เดียวสำหรับการทำงานเรียนรู้ และการวิจัยวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็กล่าวได้ว่าเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะแก้วิกฤตของสังคมได้เช่นกัน

โลกาภิวัตน์กับการศึกษา

โลกาภิวัตน์ตามที่จะอธิบายตอนต่อไปนี้เป็นการศึกษาผ่านเอกสารตีพิมพ์ของมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ซึ่งเป็นการอธิบายระหว่าง นิธิ เอียวศรีวงศ์ เสน่ห์ จามริก และ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2544 ,บทสนทนามหาวิทยาลัยเที่ยงคืน วิกฤตโลก วิกฤตไทย อะไรคือทางรอด) การเข้าใจโลกาภิวัตน์ ในแง่ของการแย่งชิงในการสร้างความหมาย (การสร้างความจริงทางสังคม) คือการสร้างความหมายชนิดที่เป็นสินค้าขึ้นมา จะทำให้เรามองเห็นกระแสภายนอกที่ชุมชนจะต้องรู้เท่าทัน ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร ตัวอย่างที่อานันท์ กาญจนพันธุ์ ได้อธิบายว่าความเป็นไทย ซึ่งเป็นจินตนาการ เราไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่ว่าเขานิยาม

ความหมายให้มันขายได้ เช่นการกินอาหารไทย ปรากฏว่าร้านอาหารไทยในต่างประเทศบางแห่งขายโดยคนเวียดนาม แต่คนกินความหมายของอาหารไทย หรือตัวอย่างจากนิธิ เอียวศรีวงศ์ ยกมาอธิบายให้เข้าใจกระบวนการสร้างความหมาย เช่นรถโตโยต้า กับรถเบนซ์ ใช้ขับกันได้เหมือนกัน แต่ความหมายของคนนั่งนั้นต่างกัน โลกาวัดน์เป็นเพียงเวทีการต่อสู้อีกอันหนึ่ง ซึ่งทุนนิยมก็นำมาใช้ใครๆก็นำมาใช้ เวทีนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแย่งชิงพื้นที่ของสื่อมวลชน เวทีสาธารณะ การเปิดพื้นที่สาธารณะได้มากเท่าไร ก็จะเปิดพื้นที่ให้คนนิยามสิ่งเหล่านี้ได้มากเท่านั้น "ในกระแสโลกาวัดน์นี้มันไม่มีอะไรที่ผู้คนจะสามารถรักษาความเป็นตัวตนอยู่ได้" แนวทางการต่อสู้ก็คือต้องทำให้เห็นว่าแต่ละสังคมนั้นมีความหลากหลายอย่างไร ความหลากหลายอย่างหนึ่งที่แสดงออกได้คือ"ความเป็นท้องถิ่น" และสิ่งที่คนขายขอบนิยามความหมายซึ่งปลอดจากการนิยามในระบบทุนนิยมของคนในเมืองมากกว่า ดังนั้นการที่เราพูดถึงความเป็นท้องถิ่น สิทธิชุมชนก็คือความพยายามของผู้คนที่ทนไม่ได้กับการที่ทำให้เราต้องเป็นคนไร้ความเป็นคน เราต้องมีกลุ่ม แต่ไม่ต้องเหมือนกันหมด เมื่อก่อนเหมือนกันหมดแล้วแปลว่าดี เราใช้คำว่าเอกลักษณ์ แต่เดี๋ยวนี้เราใช้คำว่า "อัตลักษณ์" กระบวนการโลกาวัดน์เป็นกระบวนการที่มากับระบบทุนนิยม เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมา เพราะเป็นขั้นตอนของการพัฒนาทุนนิยม เป้าหมายชัดเจนก็เพื่อกำไรสูงสุด ระบบสื่อสารทำให้ระบบนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความจริงแล้วการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบการสื่อสารนั้นที่จริงมีเบื้องหลังเพื่อที่จะขยายตัวของทุนนิยมอย่างรวดเร็วนั่นเอง เพราะฉะนั้นถ้าเราับเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างไม่รู้เท่าทันเราก็ตกเป็นเหยื่อของการบริโภคด้วยความเต็มใจ

วิวัฒนาการของทุนนิยม หรือการบริโภคทรัพยากรของประเทศตะวันตกนั้นมีพัฒนาการยาวนาน เสน่ห์ จามริก กล่าวว่า

ถ้ามองในมิติประวัติศาสตร์ อาจจะแบ่งช่วงได้เป็นสองช่วงคือ ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองและช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สำหรับช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองก่อให้เกิดระบบทุนนิยม"ทุนอุตสาหกรรมนิยม" เป็นระบบผลิตที่อาศัยเครื่องจักร ผลิตได้เร็วและปริมาณมาก ด้วยเหตุนี้ต้องแผ่ขยายออกไปทั่วโลก ต้องหาตลาดและวัตถุดิบ การรวมตัวกันของประเทศยักษ์ใหญ่ให้เกิดเศรษฐกิจเสรี หรือตลาดเสรีควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูล เทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งเป็นอาวุธสำคัญทำให้การขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองกระบวนการโลกาวัดน์มาในรูปของการจัดตั้งสถาบันเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เช่นธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และแกตต์ (ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า) อันนี้เป็นหัวหอกในการที่จะขยายอำนาจของ

ทุนอุตสาหกรรมนิยมไปทั่วโลก สิ่งเหล่านี้ออกมาในรูปของกระแสการผลักดันการพัฒนา กระแสการค้า กระแสการเงินการคลัง ในยุคตลาดเสรีนี้เป็นการแบ่งสรรอำนาจและผลประโยชน์ กับชนชั้นนำของประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาอย่างไทย เพราะฉะนั้นจึงเกิดปัญหา แบ่งช่องว่างระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะในชนบทซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากร ตัวอย่างเช่น ในเขตอำเภอแม่อาวชาวบ้านเล่าว่า ในช่วง พ.ศ. 2516 หลังจากประกาศ เขตวนอุทยานและพื้นที่ที่ชาวบ้านเคยปลูกงา ก็กลายเป็นสวนสักของรัฐบาล

อานันท์ ได้สรุปว่าโลกาภิวัตน์ ก็คือกระบวนการที่จะไปตัดดวงผลประโยชน์จากทรัพยากร ของคนอื่น เกิดขึ้นมานับเป็นร้อย ๆ ปีแล้ว ตั้งแต่สมัยอาณานิคมก็มาเอาทรัพยากร ต่อมาก็มาเอา แรงงาน หลังสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นช่วงเวลาที่ให้เกษตรกรปลูกข้าวหรือพืชเกษตร ยิ่งปลูกมากเท่าไรก็ยิ่งเป็นหนี้มากเพราะไม่อาจกำหนดตลาดได้ ตลาดเป็นของนอก ระยะเวลาสุดท้าย ไม่เกินยี่สิบปีมานี้มาเอาประโยชน์จากวัฒนธรรม โดยมาสร้างวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า กระบวนการ โลกาภิวัตน์เป็นพัฒนาการขั้นตอนสุดท้ายของทุนนิยมที่เปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นสื่อของการซื้อขาย แลกเปลี่ยน จากเดิมที่เป็นทรัพยากร แรงงาน มาตัดดวงเอาแม้กระทั่งวัฒนธรรม ความรู้สึก คุณค่า และจิตใจของผู้คนให้เป็นสินค้าไปหมด

ศักยภาพชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดเรื่องศักยภาพชุมชน ของเสน่ห์ จามริก ก็เสนอการรื้อฟื้นศักยภาพชุมชนเพื่อด้าน กระแสการบริโภคระดับโครงสร้างว่า เรื่องของท้องถิ่นเราก็ต้องไม่มองเฉพาะท้องถิ่น ต้องคำนึงถึง กระแสภายนอก ที่มันมีปฏิกิริยาต่อโลกาภิวัตน์ ต้องเข้าใจจุดอ่อนจุดแข็งของโลกาภิวัตน์ด้วย ต้องมีเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน แลก เปลี่ยนผลงาน ความชำนาญกันต้องมีความหลากหลาย มีวัฒนธรรมการเรียนรู้และสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง มีกลไกเรื่องสื่อของตนเองในขณะเดียวกัน ต้องรู้จักใช้ความรู้จากวิทยาการเพื่อผลิตสิ่งที้ออกไปสู่ตลาดภายนอกได้ ซึ่งเป็นอุดมคติที่อยากจะ ให้ไปถึง เพราะการคุกคามของกระแสโลกาภิวัตน์นั้นค่อนข้างกว้างขวางและเข้มข้นด้วย เพราะ กระแสที่ว่าพึ่งตนเอง พออยู่พอกินก็ไม่เพียงพอในยุคนี้ ความจริงแล้วยังมีพันธมิตรที่ถูกเบียดจาก ขอบโลกาภิวัตน์ที่ยังไม่มีการพูดถึงกันมากนัก เช่นชนชั้นกลางซึ่งได้รับผลกระทบอย่างมากจาก ตรรกะของทุนนิยมได้แก่ การลดต้นทุนคือค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน การปลดพนักงาน การตัดสวัสดิการ เพราะฉะนั้นชุมชนท้องถิ่นยังมีช่องทางที่จะสร้างพันธมิตรในกลุ่มชนชั้นกลาง ได้พอสมควร และสิ่งที่ชนชั้นกลางจะต้านกระแสโลกาภิวัตน์ได้มากคือ การต่อต้านการบริโภคนิยม เฉียวศรีวงศ์เสนอแนวทางว่ากระแสสังคมไทยเรากำลังตกอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ แก่นสารของ วัฒนธรรมอุปถัมภ์คือมันทำให้เราเชื่อว่าเราช่วยตัวเองไม่ได้ เพราะฉะนั้นการแตกหักกับ

ระบบอุปถัมภ์ก็คือเราต้องเชื่อมั่นว่าเราช่วยตัวเองได้ เราจัดการด้วยตัวเองได้ อีกประการหนึ่ง โลกาภิวัตน์ทำลายความเป็นกลุ่มทำลายความเป็นตัวคน เพราะการจะต้านกระแสก็คือการเปิดพื้นที่รวมตัวกันขึ้นมาที่เรียกว่าลัทธิชุมชน เปิดพื้นที่อะไรก็ได้ ไม่ว่าเป็นกลุ่มชนใดก็ได้เพราะมันจะเป็นเครื่องมือมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้สึกเป็นตัวตนขึ้นมา (บทสนทนามหาวิทยาลัยเที่ยงคืน)

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคม

ในการทำงานไม่ว่าจะเป็นการวิจัยหรือการพัฒนา เราจะพบความสับสนของแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงของสังคม การเข้าใจประเด็นนี้คงจะช่วยให้เกิดความชัดเจน ต่อโครงสร้างสังคม หรือพื้นที่ทางสังคมได้มากขึ้น เรื่องนี้มีความเห็นอยู่สองแนวคิดได้แก่บางแนวเชื่อว่า "ความเป็นจริงของสังคม" นั้นมีอยู่แล้วถูกกำหนดมาแล้วและในเมืองไทยเราก็มีคนเชื่ออย่างนี้มากอยู่ ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มนักวัฒนธรรมเชื่อว่าสังคมเป็นผู้สร้าง "ความเป็นจริงของสังคม" ขึ้นมา เช่น Shigeharu Tanabe, (1984) เช่นกันกับที่ กาญจนนา แก้วเทพ (2543) อธิบายว่า การสร้างความหมายทางสังคมให้แก่ "ความเป็นจริง" ถ้ายึดหลักตามแนวทางวัฒนธรรมศึกษาแล้ว ความเป็นจริง (reality) นั้นมิใช่สิ่งที่มีอยู่แล้วและรอให้นักวิชาการไปค้นพบ แบบที่สำนักประจักษ์นิยมเชื่อ (Empiricism) ในทางตรงกันข้าม นักวัฒนธรรมศึกษาเชื่อว่า "ความเป็นจริง" นั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น (construct) หรือดังที่ ฮาร์เบอร์มาส (Jurgen Habermas) กล่าวไว้ว่าสิ่งที่เรียกว่า "ข้อเท็จจริง" (fact) ว่าจริง ๆ แล้วถูกสร้างหรือกำหนดขึ้นโดยมาตรฐาน/กฎเกณฑ์ ชุดหนึ่งมากกว่าเป็นจริงโดยตัวของมันเอง ในทำนองเดียวกัน พูโกพูดถึง ขบวนการในการสร้าง/สถาปนาหรือการทำให้กลายเป็นเหตุการณ์ หรือ "ประเด็นปัญหา" ขึ้นมาของสรรพสิ่งในสังคม ตามที่กล่าวนี้โดยวัตถุประสงค์ของสองคนนี้ก็เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า ไม่มีอะไรชัดเจนและชัดเจนในตัวของมันเอง มีแต่ชัดเจนผ่านมาตรฐาน/กฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขบางชนิด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สรรพสิ่งในสังคมเป็นเรื่องของการสร้างและสถาปนาขึ้นของวาทกรรม (อ้างอิงตาม ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร ,วาทกรรมการพัฒนา,2545) โลกาภิวัตน์ก้าวข้ามมิติของเศรษฐกิจ/การค้าสู่มิติวัฒนธรรมและชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก และโลกาภิวัตน์คือเทคนิควิทยาของอำนาจ ที่สลับซับซ้อนและซ้อนเงื่อนไขแบบหนึ่ง ตามที่ ไชยรัตน์ กล่าวว่า มันทำหน้าที่เก็บกอดปิดกั้น แทนที่/สวมรอย และตัดรากถอนโคนสรรพสิ่งที่มาขัดขวางการจัดระบบระเบียบของตน เขา ยังได้ขยายตัวอย่างออกไปอีกว่า ตัวอย่างของอำนาจการจัดระบบระเบียบที่โดดเด่นที่สุดของวาทกรรมโลกาภิวัตน์ อาจพิจารณาได้จากการรายงานข่าวของสื่อระดับโลก/สื่อตะวันตก อย่างหนังสือพิมพ์รายวัน หรือสื่อโทรทัศน์ CNN เท่าที่ผ่านมาก็พยายามฉายภาพในประเทศพม่าอย่าง

หยาบ ๆ และอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจระหว่างรัฐบาลทหารของพม่ากับ นางอ่องซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้านเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ การฉายการต่อสู้ในทำนองนี้เป็นไปในลักษณะของการเก็บกดปิดกั้นและลบเลือนความเป็นจริงที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในพม่า นั่นคือพม่าเป็นประเทศที่ประกอบไปด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์ ความขัดแย้งและความรุนแรงที่สำคัญที่สุด และพื้นฐานที่สุดในพม่าคือความขัดแย้งความรุนแรงบนฐานของชาติพันธุ์ การรายงานข่าวของ สื่อระดับโลกลดทอนความสลับซับซ้อนของสังคมการเมืองในพม่าเป็นเพียงเรื่องแคบ ๆ ง่าย ๆ เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างคนสองกลุ่มเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงดังที่นักวิชาการสมัยใหม่คิดค้นได้นี้ มิใช่สิ่งใหม่เลยเมื่อเราศึกษาวิเคราะห์จากแนวคิดพุทธ ตัวอย่างเช่น วินัยของพุทธบริษัทนั้นมีได้กำหนดมาจากพระพุทธรเจ้า หากแต่กำหนดมาจากปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้นำเขาสู่การสั่งสอน สนทนา วิพากษ์วิจารณ์และหาข้อกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน นับเป็นวาทกรรมที่มาจากองค์กรสงฆ์ มิได้กำเนิดมาจากพระพุทธรองค์ ดังที่พระสามเณร ราหุลทรงเล่าให้คณะสงฆ์ฟังว่า เมื่อคณะสงฆ์ตั้งขึ้นในปีแรก ๆ ยังไม่มีวินัยบัญญัติ ... ต่อมาจึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติวินัย เมื่อคณะสงฆ์เติบโตขึ้น เพราะในหมู่คณะที่ใหญ่มาก พระภิกษุต้องการกฎวินัยและข้อวินัยและข้อแนะนำปฏิบัติชัดเจนตนเอง (ติช นัท ฮันห์ , 2543) การทำความเข้าใจวินัยอย่างแยกคาง จะเห็นประจักษ์ของการทำการศึกษาที่เราต้องการให้นักการศึกษานักวิจัย ทะลายกรอบโครงสร้างทางการศึกษาที่เห็นวาล้มเหลว เพื่อจะได้หาทางออกยิ่งขึ้นและมั่นใจที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมในปัจจุบันซึ่งปลายทางนั้นเราต้องการการศึกษาที่นำไปสู่ความเป็นอิสระภาพต่อชีวิตและสังคมเป็นสิ่งสำคัญ หรือเป็นฐานคิดกำกับการทำงานได้

ความเข้าใจตามแนวคิดของกลุ่มวัฒนธรรมนี้ที่ว่า "ความเป็นจริง" ทางสังคมถูกสร้างขึ้น จะมีความหมายต่อความเชื่อมั่นต่อการศึกษามีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ศึกษาขึ้น จะช่วยให้เกิดการฟื้นคืนทุนชีวิตวัฒนธรรมกลับคืนมา ตลอดถึงการรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้สามารถนำมาปรับใช้กับบริบทในปัจจุบันได้ จึงได้เกิดมีแนวคิดว่าการศึกษาศาสนาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนได้แน่นอน เสริมพลังให้เกิดความรักบ้านเกิด แต่จะต้องมีเงื่อนไขที่เหมาะสมกล่าวคือจะต้องพัฒนาคนได้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและเป็นองค์รวม (อุทัย ดุลยเกษม, 2540) งานวิจัยของ สกว. ภาคเองก็มีข้อมูลที่ได้สะท้อนผ่านเวทีชาวบ้านที่เป็นตัวยืนยันว่าเราสามารถรื้อฟื้น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชนขึ้นมาใหม่ได้ เพราะความรู้ชุมชนนั้นอยู่กับตัวผู้รู้พื้นบ้าน ซึ่งท่านเหล่านี้ยังคงดำรงวิถีชีวิตอยู่ในพื้นที่อันจำกัดลงเรื่อย ๆ จึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ตัวอย่างเห็นได้จากงานวิจัยทางการศึกษาของ

สปอ. เชียงดาว พบว่าครูภูมิปัญญาในอำเภอเชียงดาว ได้แสดงข้อคิดเห็นที่สะท้อนว่าชุมชนนั้นมีการเรียนรู้แบบองค์รวม เช่น ถ้าจะสอนการทำบายศรี ต้องสอนในพิธีกรรมเพราะเด็กนักเรียนจะเห็นว่ามันนำไปใช้ได้อย่างไร การเข้าร่วมพิธีกรรม ยังได้ทำจริง ได้อารมณ์ความรู้สึกและความเต็มใจตามไปด้วย และต้องให้ลูกหลานกลับไปสอนพ่อแม่เขา เพราะพวกเขาเริ่มไม่นับถือสิ่งเหล่านี้แล้ว นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของรูปแบบการศึกษาแบบมีปฏิสัมพันธ์ของชุมชน (จากการติดตามงานวิจัยของ สปช. เชียงดาว สิงหาคม ,2545) จะเห็นว่ากระบวนการคิดของคนพื้นบ้านนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตของชุมชน และบูรณาการได้เห็นของจริงได้ทำจริงและใช้จริงซึ่งเคยเป็นพื้นฐานที่ทำให้ชุมชนดำรงชีวิตได้ รวมทั้งมีทักษะในการจัดการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญการศึกษาสมัยโบราณนอกจากจะฝึกให้คิด เช่นการเล่นปริศนาคำทาย การจำจากบทร้อยกรอง เพลงร้องเล่นของเด็ก การฟังนิทานและการเล่านิทานในระหว่างที่สูมไฟผิงข้าวหลาม แล้วในระหว่างของการดำเนินชีวิตนั้นเองชุมชนได้ถ่ายทอดจิตสำนึกทางจริยธรรมความสัมพันธ์ของคนในสังคม เข้าใจคุณค่าของชีวิต และธรรมชาติว่าต่างพึ่งพิงซึ่งกันและกัน ดังภาษิตล้านนาที่ว่า "กล้วยค้ำงาม ง่ามค้ำกล้วย" หมายความว่า ต้นกล้วยเมื่อตกเครือนั้นลำต้นหนักจะทานอยู่ไม่ได้ ต้องใช้ไม้ง่ามมาค้ำไว้ ซึ่งเครือกล้วยและไม้ง่ามนั้นต่างค้ำยันซึ่งกันและกันธรรมชาติที่เป็นกายภาพดังยกตัวอย่างมายังเป็นอุทาหรณ์ของการพึ่งพาอาศัยในระหว่างคนกับคนได้อีกด้วย ส่วนจริยธรรมของชุมชนก็มีได้ลอยเป็นกฎระเบียบอยู่โดด ๆ หากแต่พัฒนามาจากฐานความสัมพันธ์ ที่ชุมชนจะต้องช่วยเหลือกันในการผลิต การลงแขก การร่วมกันพัฒนาชุมชนป้องกันสัตว์ร้าย หรือพึ่งพากันยามเจ็บป่วย ล้มตาย หรือมีภัยพิบัติต่าง ๆ จริยธรรมของสังคมคือกติกาของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อผลประโยชน์ของสังคม ฯลฯ และจริยธรรมนั้นวัดกันที่น้ำใจ จะเห็นได้จากงานศพ คนเมือง (ล้านนา) จะถือว่างานศพนั้นไม่ต้องออกจดหมายเชิญเพราะเป็นเรื่องที่ว่าคุณที่รู้ข่าวต้อง มีน้ำใจมาช่วยเหลือกันเองมาแสดงความเห็นอกเห็นใจกัน ในทำนองเดียวกันจารีตของชุมชนก็มีการควบคุมกันเองโดยชุมชน ถ้าใครไม่มีน้ำใจต่อกิจการของสังคมหรือเพื่อนบ้าน พอถึงเวลาที่ตนเองมีภาระ ก็จะมีคนไปช่วยงานน้อยนั่นคือการลงโทษของชุมชน จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้าน เวียงหวายอำเภอฝาง (จรรยา พนาวงค์และอุไรวรรณ แก้วคำมูล , รายงานการวิจัยประวัติศาสตร์บ้านเวียงหวาย มกราคม ,2546) เล่าว่าเมื่อประมาณ 50-60 ปีก่อน ครอบครัวใดเป็นที่รักของเพื่อนบ้าน หรือกลุ่มที่สนิทสนมกันชาวบ้านเขาจะนัดแนะกันแอบไปเกี่ยวข้าวให้โดยที่เจ้าของบ้านไม่รู้ตัว ทำให้เกิดความปลาบปลื้มใจและประทับใจในคุณค่าของการทำความดี และความเป็นหมู่พวก การศึกษาของชุมชน ก็คือการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของชุมชนนั่นเอง และชุมชนยังสามารถกำหนดได้ว่าใครเป็นผู้รู้ใครเป็นผู้ควรนับถือ

เพราะชุมชนมีเกณฑ์ความต้องการหรือ ความจำเป็นของชุมชนเป็นตัวกำหนด ความเชื่อและความรู้ของชาวบ้านมีที่มาจากประสบการณ์ (Experience Faith ถอดความคิด การติดตามงานวิจัย การศึกษากับชุมชนของ สกว.ภาคและบางตอนมาจาก หลวงพ่อนิพนธ์ เทียนวิหาร สภาคาทอลิก จากการร่วมเสวนาเมื่อ 18 มิถุนายน 2546) นอกจากนั้นการประกอบประเพณีพิธีกรรมก็มีกระบวนการเป็นองค์รวม ซึ่งมีทั้งองค์ประกอบ และเป็นกระบวนการกระจายสู่ชุมชน โลกทัศน์ของชาวบ้านมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ สามระบบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ และระบบความสัมพันธ์นั้นได้บันทึกไว้ในรูปของประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งเราต้องอ่านสัญลักษณ์ในประเพณีที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่และสาระในพิธีกรรมนั้น เช่น ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีแห่งความกตัญญู เป็นการผูกความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและชุมชนเดียวกัน ประเพณีแหกนาเป็นความสัมพันธ์กับธรรมชาติเป็นเรื่องการเห็นคุณค่าของธรรมชาติการเพาะปลูก ประเพณีทานเข้าใหม่เป็นการผสมผสานความเชื่อพุทธกับความเชื่อผีโดยนำข้าวใหม่มาทำบุญที่วัดเพื่อขอบคุณต่อธรรมชาติที่อำนวยผลผลิต ประเพณี และความเชื่อต่อพุทธศาสนา และความเชื่อผีของชาวบ้าน ทำให้เชื่อบาปบุญคุณโทษ ถือว่ากฎแห่งกรรมเป็นเสมือน กฎธรรมชาติจึงห้ามล่วงละเมิดไม่ว่าคน สัตว์หรือธรรมชาติ ข้อห้ามเหล่านี้ก็กำหนดไว้ในประเพณีซึ่งเป็นองค์รวมและประสานคนร่วมกัน

กรอบคิดของการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นแนวทางเดียวกับการศึกษากับชุมชน ดังกล่าวรายละเอียดมา ดังนั้นการทำงานวิจัยในเรื่องนี้ทุกขั้นตอนจึงมีความคิดที่ลึกซึ้งต่อการจัดกระบวนการที่ถอดรูปแบบความสัมพันธ์ของชุมชนมาใช้ สิ่งที่เพิ่มเข้าไปก็คือ วิธีคิดและการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดผลต่อการปรับประยุกต์ และการสืบสานวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบัน ดังจะพบได้จากกระบวนการต่าง ๆ ในตอนต่อไป

บทที่ 3

ทำเนียบโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ เป็นการทำงานร่วมกับ ครู และนักเรียน ในเขตพื้นที่ 12 จังหวัดภาคเหนือ โดยเน้นให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาศักยภาพ มีส่วนร่วมกัน ในการทำวิจัยซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพราะ ไม่ได้เกิดการเรียนรู้เฉพาะเรื่องราว ประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่เด็กนักเรียนยังได้เรียนรู้ว่าตนเองสนใจเรื่องอะไรของชุมชน พัฒนา ศักยภาพของเด็กนักเรียน เพราะชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียน โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้จากการทำวิจัย ทั้งเครื่องมือทำวิจัยและ เนื้องานต่างมีอิทธิพลส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วม จำนวน 200 โรงเรียนเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ดังนี้.-

จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH CM001	โรงเรียนดอยสะเก็ด วิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่	การอพยพเข้ามาของชนเผ่าลาหู่ใน เขตพื้นที่ตำบลเชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
2	YRNH CM002	โรงเรียนไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่	การอพยพเข้ามาของชาวไตกับวิถีชีวิต ที่เปลี่ยนไปของชาวดันโชค อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่
3	YRNH CM003	โรงเรียนทาเหนือวิทยา จังหวัดเชียงใหม่	การดูแลสุขภาพของชาวเขาเผ่า กะเหรี่ยงจากอดีตสู่ปัจจุบันของหมู่บ้าน ป่าจั่ว ต.ทาเหนือ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
4	YRNH CM004	โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์ วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่	วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชุมชนวัดเกต
5	YRNH CM005	โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่	วิถีชีวิตการใช้แม่น้ำฝาง ของคนบ้านแม่ ใจ ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
6	YRNH	โรงเรียนพร้าววิทยาคม	ผ้าทอมือกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาว

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
	CM006	จังหวัดเชียงใหม่	ดินธาตุ ต.ป่าไผ่ อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
7	YRNH CM008	โรงเรียนเชียงใหม่ คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่	จากป่าเมี่ยงสู่ไฮมสเตย์ วิถีชีวิต ที่เปลี่ยนไปของหมู่บ้านแม่กำปอง
8	YRNH CM009	โรงเรียนสมเด็จพระพุทธ ชินวงศ์ (วัดศรีโสดา) จังหวัดเชียงใหม่	การเปลี่ยนแปลงประเพณีมัดมือของชน ชาวกะเหรี่ยงบ้านวัดจันทร์ ต.บ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่มจากอดีตถึงปัจจุบัน

จังหวัดลำพูน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH LP 001	โรงเรียนน้ำดิบวิทยา จังหวัดลำพูน	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวสวน ลำไยในตำบลหนองยวง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จากอดีตถึงปัจจุบัน
2	YRNH LP 002	โรงเรียนปาดาลบ้านธิ พิตยา จังหวัดลำพูน	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนไทลื้อ กับคนไทยของ อ.บ้านธิ จ.ลำพูน
3	YRNH LP 003	โรงเรียน วชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน	การสืบทอดและดำรงอยู่ของชุมชน รามัญกลุ่มสุดท้าย แห่งนครหริภุญชัย
4	YRNH LP 004	โรงเรียนสวนบุญญูปถัมภ์ ลำพูน จังหวัดลำพูน	หนองออกกับการเปลี่ยนแปลงของ ชุมชนบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
5	YRNH LP 005	โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา จังหวัดลำพูน	สภาพแวดล้อมใหม่กับวิถีชีวิต ที่เปลี่ยนไปของชุมชนในตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
6	YRNH LP 006	โรงเรียนป่าซาง จังหวัดลำพูน	การศึกษาการตั้งถิ่นฐานและการเปลี่ยนแปลง ของชุมชนชาวยองบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
7	YRNH LP 007	โรงเรียนท่าชุมเงิน วิทยาการ จังหวัดลำพูน	การสืบทอดการทอผ้าด้วยกี่เอว และ การดำรงอยู่ของชุมชนชาวเขาเผ่า กะเหรี่ยง บ้านแม่ขนาด ตำบลทาภาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
8	YRNH LP 008	โรงเรียนธีรภานุบ้านโอง จังหวัดลำพูน	ความเป็นมาของชุมชนกับประเพณี แห่แคหลวง บ้านป่าป๋วย ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน
9	YRNH LP 009	โรงเรียนบ้านหนองเงือก	การเอาวันการทำงานของชาวยองบ้าน หนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง
10	YRNH LP 010	โรงเรียนจักรคำคณาทร	ความทรงจำร่วมและการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตกับการทอผ้าบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
11	YRNH LP 011	โรงเรียนบ้านห้วยหละ	ความเป็นมาของชุมชนกับการทอผ้า กี่เอว บ้านห้วยหละ ตำบลป่าพญู อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน
12	YRNH LP 012	โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา	การทอผ้ามัดหมี่ของกะเหรี่ยง (สะกอ) บ้านห้วยตัม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
13	YRNH LP 013	โรงเรียนวัดวังหลวง	ไม่เฝือกับวิถีชีวิตของชุมชนบ้านวังหลวง ตำบลป่าพญู อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน
14	YRNH LP 014	โรงเรียนบ้านหนองปลา สะวาย	กลุ่มทอผ้าตีนจกที่ทอมือ บ้านหนอง ปลาสะวาย ตำบลหนองปลาสะวาย อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน
15	YRNH LP 015	โรงเรียนบ้านม่วงโตน	ความเป็นมาของชุมชนกับการแปรรูป ลำไย บ้านห้วยกาน ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน

จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH CR001	โรงเรียนบุญแกง (อินทราราษฎร์อุปถัมภ์) จังหวัดเชียงราย	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านการ ประกอบอาชีพของชนเผ่าอาข่าเก่า เมื่อชนเผ่าอาข่าใหม่อพยพเข้ามาอาศัย อยู่ในหมู่บ้านดงน้ำล้อม ต.แม่เย็น อ.พาน จ.เชียงราย
2	YRNH CR002	โรงเรียนบ้านโป่งแดง จังหวัดเชียงราย	จากอดีตสู่ปัจจุบันผ้าทอไทลื้อของชุมชน ไทลื้อบ้านโป่งแดง
3	YRNH CR003	โรงเรียนสันกลางวิทยา	การเปลี่ยนแปลงของป่าพรวน้ำจิตบ้าน แม่คาวหลวง ต.สันกลาง อ.พาน จ.เชียงราย
4	YRNH CR004	โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดเชียงราย	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในการบูชา พระธาตุเขาเขียวของคนในหมู่บ้านใหม่ ดอนแก้ว ตำบลห้วยซ้อ
5	YRNH CR005	โรงเรียนพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	การศึกษาผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตของ ชุมชนชาวบ้านในเขตอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ระหว่างการใช้รถไม่ช้า กับการไม่ช้าเอามื้อ
6	YRNH CR006	ร.ร.สามัคคีวิทยาคม	หนทางเดิน เมื่อตะวา , ถนน...ลมหายใจ ของเชียงราย
7	YRNH CR007	โรงเรียนเวียงเชียงรุ้ง วิทยาคมจังหวัดเชียงราย	พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ของท้องถิ่น บ้านร่องหวาย ตำบลดงม้าว อำเภอ เวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
8	YRNH CR008	โรงเรียนธารทองวิทยา จังหวัดเชียงราย	วัดพระธาตุกำปาวัวทองกับการ ดำรงชีวิตของชุมชนบ้านดงขนุน
9	YRNH CR009	โรงเรียนเทิงวิทยาคม จังหวัดเชียงราย	การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนาวที่ส่งผล กระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนใน ชุมชน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
10	YRNH CR010	โรงเรียนจุฬาภรณราช วิทยาลัย เชียงราย	การมีส่วนร่วมในชุมชน : กรณีเหมือง ฝายบ้านปายางมน ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
11	YRNH CR011	โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม จังหวัดเชียงราย	วิถีชีวิตของคนเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นเมืองจาก อดีตสู่ปัจจุบัน
12	YRNH CR012	โรงเรียนเวียงเชียงรุ้ง วิทยา จังหวัดเชียงราย	ผีหม้อหนึ่งในหมู่บ้านดงป่าสัก
13	YRNH CR013	โรงเรียนบ้านแซว วิทยาคม จังหวัดเชียงราย	วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงการทำมาหากิน ของชาวเขาเผ่าม้งบ้านธารทอง
14	YRNH CR014	โรงเรียนบ้านดู่ (สหราษฎร์พัฒนาการ) จังหวัดเชียงราย	ตลาดสดบ้านดู่ ตำบลบ้านดู่ อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงราย
15	YRNH CR015	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ ข้าวต้มหลวง	“วิถีชีวิตของชาวไทยเงินในตำบล แม่ข้าวต้มจากอดีตถึงปัจจุบัน ” (กรณีศึกษา บ้านแม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย)
16	YRNH CR016	โรงเรียนพานพิเศพิทยา	การเลี้ยงเจ้าบ้าน บ้านร่องลึก ตำบล สันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
17	YRNH CR017	โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม	ลานสาวกอด กรณีศึกษาชนเผ่าอาข่า บนดอยแม่สลอง จ.เชียงราย

จังหวัดพะเยา

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH PY 001	โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม จังหวัดพะเยา	ฮ้านน้ำ กับความสัมพันธ์ในชุมชน
2	YRNH PY 002	โรงเรียนขุนควรวิทยา จังหวัดพะเยา	น่อเป้เจา เทศกาลปีใหม่กับการ เลือกคู่ครองของพี่น้องชาวม้งบ้านแสง ไพร อ.ปง จ.พะเยา

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
3	YRNH PY 003	โรงเรียนบ้านจำปาหวาย	การเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรอินทรีย์ สู่เกษตรเคมีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้าน จำปาหวาย ต. จำปาหวาย อ. เมือง จ. พะเยา
4	YRNH PY 004	โรงเรียนพญาลอวิทยาคม จังหวัดพะเยา	คำว : วิถีชีวิตของคนในชุมชนพญาลอ จากอดีตถึงปัจจุบัน
5	YRNH PY 005	โรงเรียนพากแก้ว วิทยาคม จังหวัดพะเยา	ประเพณีพิธีกรรมการเลี้ยงผีเจ้าพ่อ ขุนต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
6	YRNH PY 006	โรงเรียนปงรัชดาภิเษก จังหวัดพะเยา	“วิถีชีวิตของคนในชุมชนลุ่มน้ำยม จากอดีตถึงปัจจุบัน” (กรณีศึกษา บ้านบุญยืน อำเภอปง จังหวัดพะเยา)
7	YRNH PY 007	โรงเรียนชุมชนบ้านหลวง	กระบวนการจัดการแม่น้ำปิงของชุมชน ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา จากอดีตสู่ปัจจุบัน”
8	YRNH PY 008	โรงเรียนบ้านพระนั่งดิน	ร่วมใจรักศึกษาป่าชุมชนบ้านปี้ กำเนิดสายน้ำที่ชุมชน
9	YRNH PY 009	โรงเรียนบ้านแม่กา จังหวัดพะเยา	การศึกษาพิธีการเลี้ยงผีเจ้าพ่อแม่กา ของชุมชนบ้านแม่กา หมู่ที่ 1 และหมู่ 10 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา จากอดีตถึงปัจจุบัน
10	YRNH PY 010	โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา	กาดฮิมตาง อำเภอแม่ใจ จากมะพร้าว เผาสู่มะพร้าวต้ม
11	YRNH PY 011	โรงเรียนปงพัฒนา วิทยาคม จังหวัดพะเยา	การเลี้ยงผีปู่ย่า ของชาวบ้านใน ตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
12	YRNH PY 012	โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม	การคงอยู่งานหัตถกรรมชุมชนบ้าน ร่อค้อม ตำบลเจดีย์คำ อำเภอ เชียงคำ จังหวัดพะเยา

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
13	YRNH PY013	รร.บ้านถ้ำผาลาด	ลำน้ำลาวสายน้ำแห่งชีวิตชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน
14	YRNH PY 014	โรงเรียนฝายกวาง วิทยาคม จังหวัดพะเยา	ตลาดชุมชนคนเชียงคำ
15	YRNH PY 015	โรงเรียนบ้านทุ่งแต จังหวัดพะเยา	การเอามือของชุมชนบ้านทุ่งแต-น้ำฮาก ตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
16	YRNH PY 016	โรงเรียนจุนวิทยาคม จังหวัดพะเยา	งานศพผู้เฒ่าเฒ่า แนวคิด ความเชื่อ ของคนในตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
17	YRNH PY 017	โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม จังหวัดพะเยา	การเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงผีบ้านผีเมือง ของชาวไทยลื้อบ้านทุ่งมอก ต.บ้านม่วง อ.เชียงม่วน จ.พะเยา
18	YRNH PY 018	โรงเรียนบ้านสบสา จังหวัดพะเยา	การศึกษาพิธีการเลี้ยงผีขุนน้ำของ ชุมชนบ้านคุ้ม หมู่ 6 บ้านคุ้มเจริญ ตำบลรวมเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัด พะเยา
19	YRNH PY 019	โรงเรียนภูซางวิทยาคม จังหวัดพะเยา	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอันเกิดจากการ ขยายตัวของการปลูกยางพารา กรณีศึกษาบ้านทุ่งกล้วย หมู่ที่ 5 ตำบล ทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
20	YRNH PY 020	โรงเรียนบ้านร่องล้าน	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้านประชาภักดี ตำบลรวมเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

จังหวัดกำแพงเพชร

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH KP001	โรงเรียนมัธยม พัชรกิตติยาภา ๒ กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	การเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตของ ลาวโซ่งในชุมชนบ้านประชาสุขสันต์
2	YRNH KP002	โรงเรียนบ้านเทพนคร	การเปลี่ยนแปลงชุมชนริมฝั่งแม่น้ำปิง จากบ้านปางฝรังสู่บ้านเทพนคร
3	YRNH KP003	โรงเรียนบ้านเกศกาสร จังหวัดกำแพงเพชร	การเปลี่ยนแปลงชุมชนบ้านเกศกาสร กับการเปลี่ยนแปลงการพื้ณภูมิไท
4	YRNH KP005	โรงเรียนกำแพงเพชร พิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร	ศรัทธาความเชื่อต่อศาลหลักเมืองที่มี ผลต่อการดำรงชีวิตในชุมชนเมือง กำแพงเพชร
5	YRNH KP006	โรงเรียนบ้านหนองน้ำแดง จังหวัดกำแพงเพชร	ผลกระทบของการก่อตั้งชุมชนใหม่ ที่อพยพมาจากที่ต่างๆ กัน ที่มีต่อ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนบ้าน หนองน้ำแดง
6	YRNH KP007	โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร	ประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนบ้าน โนนสวรรค์ที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลง ของประเพณีทำบุญกลางบ้าน
7	YRNH KP008	โรงเรียนบ้านเกาะน้ำโจน	พิธีการเลี้ยงผีบ้านผีเรือนกับการดำรง ชีวิตของคนในชุมชนบ้านเกาะน้ำโจน
8	YRNH KP011	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	ตำนานท้าวแสนปมที่มีผลต่อการดำรง ชีวิตของคนในชุมชนตำบลเทพนคร
9	YRNH KP012	โรงเรียนบ้านโนนจัน จังหวัดกำแพงเพชร	พิธีพื้ณภูมิที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อและวิถี ชีวิตของคนในชุมชนบ้านหนองโดน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
10	YRNH KP015	โรงเรียนไทรงามพิทยาคม	ศึกษาพิธีกรรมการเลี้ยงผีเรือนของ ชาวไทยทรงดำบ้านลักขี๋ย ตำบลหนองไม้กอง อำเภไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร
11	YRNH KP018	โรงเรียนวังตะเคียน ประชานุสรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน บ้านวังตะเคียนเป็นอย่างไร
12	YRNH KP019	โรงเรียนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร	ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของ แม่น้ำปิงที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนริม แม่น้ำปิงในตำบลไตรตรึงษ์
13	YRNH KP020	โรงเรียนบ้านแปลงสี	การอยู่ไฟหลังการคลอดวิถีชีวิตที่ เปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ของคนบ้านแปลงสี อำเภอ คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดตาก

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH TK 001	โรงเรียนเทศบาลวัดดอน แก้ว จังหวัดตาก	การเปลี่ยน -แปลงวิถีชีวิตชาวนา กรณีศึกษา : ชุมชนในเขตบริการของ โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก
2	YRNH TK 002	โรงเรียนแม่สอด	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีปอย ส่างลองและความสัมพันธ์ของชุมชน วัดหลวง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3	YRNH TK 003	โรงเรียนบ้านแม่สละ	ศึกษาการเปลี่ยนแปลงชุมชนจาก ประเพณีเผาศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ของหมู่ที่ 1 บ้านแม่หละไทย ตำบล แม่หละ อำเภทาสองยาง จังหวัดตาก

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
4	YRNH TK 004	โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม	การศึกษาวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงของ ชุมชนนาโบสถ์จากเปลี่ยนแปลงการใช้ ภาษาของเยาวชนม้ง
5	YRN TK 005	บ้านวังตะเคียน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2	การเปลี่ยนแปลงอาชีพของชุมชน วังตะเคียนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การทำน้ำอ้อยแผ่นแบบโบราณของบ้าน วังตะเคียน ม.4 ต.ท่าสายลวด จ.ตาก
6	YRNH TK 007	โรงเรียนภัทรวิทยา จังหวัดตาก	ประเพณีด้านข้าวพระพุทธรูปกับการ ดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านใต้
7	YRNH TK 008	โรงเรียนราษฎร์วิทยา	ประเพณีการสืบชะตาหลวงกับ ความสัมพันธ์ชุมชนในเขตอำเภอ แม่สอด
8	YRNH TK 009	โรงเรียนบ้านตาก “ประชา วิทยาคาร”	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกระทง สายที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนใน ชุมชนบ้านตาก
9	YRNH TK 010	โรงเรียนสรวรพิทยาคม จังหวัดตาก	ประเพณีตลาดสรวรคึกกับความสัมพันธ์ ของชุมชนชาวไทยใหญ่ในอำเภอ แม่สอดจังหวัดตาก
10	YRNH TK 011	โรงเรียนวังประจวบพิทยาคม	การเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้าน วังประจวบที่มีผลต่อการทำเครื่องจักสาน
11	YRNH TK 012	โรงเรียนตากสินราชา นุสรณ์	ภูมิปัญญาการทำข้าวเกรียบงาดำกับ วิถีชีวิตแบบพอเพียงของชุมชนตำบล หัวเดียด”
12	YRNH TK 013	โรงเรียนบ้านตากประดม วิทยา	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีขึ้นธาตุ เดือนเก้าของวัดพระบรมธาตุ ที่มีผลกระทบต่อคุณค่าของประเพณี สำหรับชุมชนในอำเภอบ้านตาก

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
13	YRNH TK 014	โรงเรียน ผดุงปัญญา จังหวัดตาก	ความเชื่อเกี่ยวกับศาลหลักเมืองกับ การดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงของชุมชน ตำบลปามะม่วง
14	YRNH TK 015	โรงเรียนสามเงาวิทยาคม จังหวัดตาก	การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านวิถีชีวิต ของชุมชนชาวบ้านนาในอดี ที่อพยพ ย้ายถิ่นมาอยู่หมู่บ้านจัดสรรหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ต.สามเงา อ.สามเงา จ.ตาก
15	YRNH TK 016	โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม จังหวัดตาก	การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของชุมชน กับวัฒนธรรมการแต่งกายจากอดีตสู่ ปัจจุบันของ ชนเผ่าม้งบ้านผาผึ้ง
16	YRNH TK 017	โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม	การเปลี่ยนแปลงพิธีตานเฮือนน้อย ของชาวอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
17	YRNH TK 018	โรงเรียนยางโองน้ำ วิทยาคม จังหวัดตาก	การเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิศาสตร์ มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการ ดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของคนชุมชน หมู่บ้านยางโอง ตำบลแม่สลิด อำเภอ บ้านตาก จังหวัดตาก

จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH PL 001	โรงเรียนเนินมะปรางศึกษา วิทยา จังหวัดพิษณุโลก	วัฒนธรรม ประเพณีชาวเนินรัง ผู้มาใหม่จากแดนอีสาน
2	YRNH PL002	โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของ ชุมชนทุ่งसान
3	YRNH PL003	โรงเรียนวัดกระบัง มั่งคณาราม	ศึกษาประวัติท่านเจ้าคุณพระพิศาล ธรรมภาณีกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ชุมชนแควน้อย

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
4	YRNH PL004	โรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา	“มองปัจจุบันย้อนอดีตวิถีชีวิตการทำนาของชาววังน้ำคู้ อำเภอเมือง
5	YRNH PL005	โรงเรียนวังทองพิทยาคม	ประเพณีการแห่กระจาดบ้านบึงพร้าว : พัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
6	YRNH PL006	โรงเรียนปากฟิงตะวันตก	ประเพณีการเผาข้าวหลามในเทศกาลงานบุญของชุมชนวัดปากฟิงตะวันตก ตำบลวังงาม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
7	YRNH PL007	โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 6 (ค่ายลูกเสือแก่งซอง)	การเปลี่ยนแปลงของค่ายลูกเสือแก่งซองกับเศรษฐกิจชุมชน
8	YRNH PL008	โรงเรียนนครบางยางพิทยาคม	วิถีชีวิตของชุมชนตำบลบ้านแยง : จากเกษตรครัวเรือน สู่เกษตรอุตสาหกรรม
9	YRNH PL009	โรงเรียนเทศบาล 4 (ชุมชนวัดธรรมจักร) สังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
10	YRNH PL010	โรงเรียนอินทภูติพิทยา	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนหนองระหานและท่าข้าม
11	YRNH PL011	โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	ผ้าทอวังทองกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชุมชน
12	YRNH PL 012	โรงเรียนบ้านกร่างพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก	จำทิวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน
13	YRNH PL013	โรงเรียนทรัพย์ไพรวัลย์พิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนในตำบลแก่งโสภา
14	YRNH PL014	โรงเรียนวังมะด่านพิทยาคม	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนริมแม่น้ำน่านเหนือเขื่อนนเรศวร

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
			เขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
15	YRNH PL015	โรงเรียนบ้านปลักแรด	การเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาของ ชาวมุสลิมตำบลปลักแรด
16	YRNH PL016	โรงเรียนบ้านไทรดงยัง	ถ้าหากทำพล ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของ อำเภอเนินมะปราง
17	YRNH PL017	โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา	ระบบนิเวศวิทยาสิ่งแวดล้อมบริเวณบึง ปลาเนา ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหม พิราม กับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต
18	YRNH PL018	โรงเรียนบ้านหินทราย	อดีตกับปัจจุบันประเพณีการไหว้ศาล พ่อขุนบานเบน
19	YRNH PL019	โรงเรียนวัดทางไหล	อดีตกับปัจจุบันประเพณีการรับขวัญ- ทำขวัญแม่โพสพ
20	YRNH PL 020	โรงเรียนยางโกลนวิทยา จังหวัดพิษณุโลก	การเปลี่ยนแปลงของประเพณี การอุปสมบทของคนในชุมชนตำบล ยางโกลน

จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH ST 001	โรงเรียนตลิ่งชันวิทยา จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในการรักษา โรคภัยไข้เจ็บของชุมชน บ้านวังหิน
2	YRNH ST 002	โรงเรียนศรีสำโรง ชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย	ไร่ยาสูบชุมชนวังทอง...พัฒนาชีวิต...จาก อดีตสู่ปัจจุบัน
3	YRNH ST 003	โรงเรียนบ้านวังลึก จังหวัดสุโขทัย	วิถีชีวิตของชาวบ้านวังลึกกับสายน้ำแม่ ลำพัน
4	YRNH ST 004	โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ จังหวัดสุโขทัย	ดนตรีกับวิถีชีวิตชาวบ้านห้วยไคร้

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
5	YRNH ST 005	โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม จังหวัดสุโขทัย	ประเพณีแห่หลวงพ่อสามพี่น้อง จากอดีต ถึงปัจจุบันกับวิถีชีวิตชุมชน ต.บ้านชำน อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย
6	YRNH ST 006	โรงเรียนศรีนคร จังหวัดสุโขทัย	ก่อนจะเป็นวันนี้.....ศรีนคร
7	YRNH ST 007	โรงเรียนบ้านหนองบัว	การเปลี่ยนแปลงของประเพณี วันเข้าพรรษากับวิถีชีวิตของชาวหนองบัว
8	YRNH ST 008	โรงเรียนวัดจันทร์ (ลอมราษฏร์บำรุง) จังหวัดสุโขทัย	วิถีชีวิตของชาวนาหมู่บ้านวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
9	YRNH ST 009	โรงเรียนศรีมาศพิทยาคม จังหวัดสุโขทัย	ผู้หญิง...อยู่ไฟ
10	YRNH ST 010	โรงเรียนบ้านแม่เทิน จังหวัดสุโขทัย	ความเป็นมาและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของ ชุมชนบ้านแม่เทิน
11	YRNH ST 011	โรงเรียนบ้านกง (ราษฎร์อุทิศ) จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีทอดผ้าป่า ทางน้ำกับวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำกง
12	YRNH ST 012	โรงเรียนบ้านขอนแก่น จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงการขึ้นสู่เสาวิถีชีวิตของ คนบางช้าง
13	YRNH ST 013	โรงเรียนบ้านกลางดง จังหวัดสุโขทัย	การย้ายถิ่นฐานของบ้านกลางดง
14	YRNH ST 014	โรงเรียนชัยมงคลพิทยา จังหวัดสุโขทัย	มองปัจจุบันย้อนอดีตชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก : กรณีศึกษา ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และตำบลบ้านใหม่ชัยมงคล อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
15	YRNH ST 015	โรงเรียนเมืองดงวิทยา จังหวัดสุโขทัย	ย้อนรอยอดีตประเพณีแห่น้ำขึ้นโฮงสงวน้ำ เจ้าพ่อหมื่นดง

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
16	YRNH ST 016	โรงเรียนลิไทพิทยาคม จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณี เผาเทียนเล่นไฟและวิถีชีวิตของคนชุมชน บ้านเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย
17	YRNH ST 017	โรงเรียนบ้านน้ำเรือง จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงประเพณีเสนเรือน (เลี้ยงผีบ้าน) ชาวไทยซ่งดำกับวิถีชีวิต บ้านน้ำเรือง
18	YRNH ST 018	โรงเรียนยางซ้าย พิทยาคม จังหวัดสุโขทัย	ชุมชนยางซ้ายสามัคคีประเพณี แข่งเรือพาย
19	YRNH ST 019	โรงเรียนเมืองเซียง จังหวัดสุโขทัย	วิถีชีวิตของชาวไทยพวนบ้านหาดเลี้ยว จากอดีตสู่ปัจจุบัน
20	YRNH ST 020	โรงเรียนสวรรค์ อนันต์วิทยา จังหวัดสุโขทัย	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวสวนกล้วย ตานีบ้านคลองกระจง
21	YRNH ST 021	โรงเรียนบ้านลานกระบือ จังหวัดสุโขทัย	งานบุญพระเวศกับวิถีชีวิตชุมชนบ้าน ลานกระบือจากอดีตสู่ปัจจุบัน
22	YRNH ST 022	โรงเรียนศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย	การทำขวัญผึ้งประเพณีของบ้าน ศรีศรีมาศ
23	YRNH ST 023	โรงเรียนวังทองวิทยา จังหวัดสุโขทัย	ประเพณีแข่งเรือยาววิถีชีวิตชาวบ้านหมู่ 7 ตำบลวังทอง
24	YRNH ST 024	โรงเรียนไกรในวิทยา รัชมังคลาภิเษก	การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตที่พอเพียง ของชาวนาชุมชนบ้านหนองเสาเล้า ตำบลไกรใน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัด สุโขทัย
25	YRNH ST 025	โรงเรียนบ้านแก่งวิทยา	มองหน้าแลหลังวิถีชีวิตชาวไทยภูเขาเผ่า กระเหรี่ยงบ้านห้วยหยวก
26	YRNH ST 026	โรงเรียนท่าชัยวิทยา	การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตงานช่าง.... ทองลายโบราณล้ำค่าท่าชัย

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
27	YRNH ST 027	โรงเรียนบ้านสุเม่น	จากวันวานถึงวันนี้...วิถีชีวิตชาวสวน ส้มเขียวหวานบ้านสุเม่น

จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH NH001	โรงเรียนชุมชนวัดห้วยร่วม	วิถีชีวิตของคนในชุมชนห้วยร่วมกับ ความเชื่อถือศรัทธาของตำนานหลวงพ่อ สวาสดี (บ้านห้วยร่วม อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์)
2	YRNH NH002	โรงเรียนชุมชนบ้าน เกยไชย	การศึกษาสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลง ประเพณีการไหว้ครูตาล (ต้นตาล) ของ ชุมชนบ้านเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
3	YRNH NH003	โรงเรียนชุมชนกระดาน หน้าแกล	การไหว้บรรพบุรุษของของชาวไทย ทรงดำในตำบลไผ่สิงห์ อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ จากอดีตถึงปัจจุบัน
4	YRNH NH004	โรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์	การเปลี่ยนผ่านวิถีชีวิตของชุมชนกับวิถี การผลิตเครื่องจักสานในชุมชนหนอง ปลาไหล ตำบลบึงปลาทุ อำเภอบรรพต พิสัย จังหวัดนครสวรรค์
5	YRNH NH005	โรงเรียนสระงาม	การศึกษาเปลี่ยนแปลงประเพณี การบวชนาคหมู่ ของคนในชุมชน หนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
6	YRNH NH006	โรงเรียนอนุบาลแม่เป็น (บ้านตลุกตาสาม)	การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางภาษา ของชุมชนแม่เป็น อำเภอแม่เป็น จังหวัด นครสวรรค์

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
7	YRNH NH007	โรงเรียนเทศบาลวัดไทรเหนือ จังหวัดนครสวรรค์	การเปลี่ยนแปลงประเพณีแต่งงานของชาวมอญในหมู่บ้านมอญ อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์
8	YRNH NH008	โรงเรียนหนองบัว	พัฒนาการของประเพณีการกินดองในชุมชนบ้านกุฎกาชี อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
9	YRNH NH009	โรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	การเปลี่ยนแปลงเขาซอนเตือเป็นวนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านซอนเตือ
10	YRNH NH010	โรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของ “เพลงรำมะนา” ที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของชุมชนบ้านหนองสีนวล ตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
11	YRNH NH011	โรงเรียนเทศบาลวัดสุคตวราราม	การศึกษาศาภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเพณีการแข่งขันเรือของชุมชนตะเคียนเลื่อน จ.นครสวรรค์
12	YRNH NH012	โรงเรียนเทศบาลวัดจอมคีรีนาคพรต	การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างโบสถ์เทวดาสร้างกับชีวิตของคนในชุมชนวัดเขา ต.นครสวรรค์ออก จ.นครสวรรค์
13	YRNH NH013	โรงเรียนเทศบาลวัดไทรไต้ จังหวัดนครสวรรค์	วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อสายจีน (เมืองปากน้ำโพ)
14	YRNH NH014	โรงเรียนเทศบาลวัดวรรณาบรพต จังหวัดนครสวรรค์	วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของบ้านสระทะเล ในต้นกำรำเกี่ยว

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
15	YRNH NH015	โรงเรียนสตรีนครสวรรค์	การศึกษาสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของ ประเพณีแห่งสิงโต ของชุมชนตลาดเก่า อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
16	YRNH NH016	โรงเรียนเทศบาลวัดช่องศรี ศรีสิทธิวราราม	การเปลี่ยนแปลงการจัดงานประเพณี ตรุษจีนชุมชนตลาดเก่า ต.ปากน้ำโพ อ.เมือง จ.นครสวรรค์

จังหวัดอุทัยธานี

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH UT001	โรงเรียนห้วยคตพิทยาคม	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีงานบุญ เจ้าวัด ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของ ชุมชนกะเหรี่ยงในอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
2	YRNH UT002	โรงเรียนลานสักวิทยา	การเปลี่ยนแปลงของประเพณีบุญบั้งไฟ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านร่องตา ที่ ตำบลลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
3	YRNH UT003	โรงเรียนบ้านทุ่งนาวิทยา	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิต ของชาวนาที่ส่งผลต่อความเชื่อและ พิธีกรรมรับขวัญข้าวของชาวนาใน ชุมชนบ้านทุ่งนา ตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
4	YRNH UT004	โรงเรียนหนองจอก ประชานุสรณ์	“คนรักผ้า” บ้านพุตอ
5	YRNH UT005	โรงเรียนสว่างอารมณ์ วิทยาคม	ความเชื่อ ความศรัทธาต่อหลวงพ่อ เสน่ห์ คงคสุโร แห่งวัดสว่างอารมณ์

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
6	YRNH UT006	โรงเรียนขานางวิทยา	ความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานบ้าน คูเมืองกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้าน หนองสะแก (บ้านคูเมือง)
7	YRNH UT007	โรงเรียนหนองฉางวิทยา	“ตามรอยฝั่มอญบ้านเก่า”
8	YRNH UT008	โรงเรียนทุ่งโพวิทยา	ถ้าหุบป่าตาด Unseen in Thailand กับวิถีชีวิตชุมชน
9	YRNH UT009	โรงเรียนทองหลาง วิทยาคม	วงศาคณาญาติของชุมชนตำบลคอก ควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH MS001	โรงเรียนขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของ คนไทยใหญ่ที่มีต่อศาลเจ้าหลักเมือง ผ่านพิธีกรรมดำหัว ลงเจ้าเมือง ศาลเจ้าเมืองอำเภอขุนยวม
2	YRNH MS002	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้าน สบป่อง	ความแปรผันสังคมไทยใหญ่บ้านสบป่อง กับของเล่นพื้นบ้าน
3	YRNH MS003	ป๊อกหนองจองคำ	ชีวิตกับความหมาย : คนไตกับแสนซอม โก๋จา
4	YRNH MS004	โรงเรียนศูนย์ปางมะผ้า	จากไร่ข้าว สู่นาข้าว ของชุมชนบ้านไร่
5	YRNH MS005	โรงเรียนห้องสอนศึกษา	การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคน ที่มีผลกระทบต่อความเชื่อกล้วยไม้ใน พิธีกรรม
6	YRNH MS006	โรงเรียนบ้านปางตอง โรงเรียนบ้านหัวแม่สุริน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	วิถีชีวิตคน บนไร่หมุนเวียน บ้านหัวแม่สุริน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
7	YRNH MS007	โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุปถัมภ์ 10	ผีเจ้านาย สายใย ใจ กาย คนลัวะ ป่าแป๋
8	YRNH MS008	โรงเรียนบ้านโนนสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการ ป่าของชาวบ้านโนนสอย
9	YRNH MS009	โรงเรียนอนุบาลปาง มะผ้า	“ กินวอ : จากความทรงจำนำสู่การ เปลี่ยนแปลงชุมชนลีซู ”
10	YRNH MS010	โรงเรียนบ้านทุ่งยาว จังหวัดแม่ฮ่องสอน	นิทานพื้นบ้านสายสัมพันธ์ชุมชน คนทุ่งยาว
11	YRNH MS011	โรงเรียนบ้านละดู่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผ่านพิธีกรรม เลี้ยงผีหมู่บ้านของชาวละว้า
12	YRNH MS012	โรงเรียนร่มเกล้าปางตอง ในโครงการตาม พระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	เฮ็ดอยู่ เฮ็ดกิน ในถิ่นปางตอง
13	YRNH MS013	โรงเรียนเทศบาลเมือง แม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	การเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยผ่าน พิธีกรรมเลี้ยงเจ้าเมืองในเขตเทศบาล
14	YRNH MS014	ชุมชนป๊อกกาดเก่า	ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนรอบหนอง จองคำและความเชื่อเกี่ยวกับหนองจอง คำที่เชื่อมโยงไปถึงประเพณีนิยมภายใน ท้องถิ่นของชาวไทยใหญ่ในจังหวัด แม่ฮ่องสอน
15	YRNH MS015	ชุมชนป๊อกดอนเจดีย์	“ คนดอนเจดีย์ วิถีป๊อกกับก๊อก ซอมต่อ”
16	YRNH MS016	กศน.อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน	บนเส้นทางแห่งการเปลี่ยนแปลง... “ปางลื้อกับปอยส่างลอง”

จังหวัดอุดรดิตถ์

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
1	YRNH UD001	โรงเรียนเทศบาลวัดท้ายตลาด (กวีธรรมสาร)	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านท่าเสา
2	YRNH UD002	โรงเรียนทองแสนขันวิทยา	ศึกษาความเปลี่ยนแปลงหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำพี้นผ่านการผลิต การใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเหล็กน้ำพี้ ใน ต.น้ำพี้อำเภอทองแสนขัน จ.อุดรดิตถ์
3	YRNH UD003	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	“สุสาน โรงทาน ศาลเจ้า” ศูนย์รวมวิถีชาวจีนเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์
4	YRNH UD004	โรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม	บึงมาย...วิกฤติสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อชุมชนด่านแม่คำมัน
5	YRNH UD005	โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ	วิถีชีวิตชุมชนวัดเส้าหินมองผ่านเทศน์มหาชาติ
6	YRNH UD006	โรงเรียนชุมชนเมืองปากฝาง	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนบ้านปากฝางในการร่วมพิธีเลี้ยงผีเจ้าพ่อปู่ฝาง
7	YRNH UD007	โรงเรียนทุ่งกะโลวิทยา	การลงแขกเกี่ยวข้าวของหมู่บ้านหนองกลาย จังหวัดอุดรดิตถ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
8	YRNH UD008	โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา	ความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อวัดดงสระแก้ว
9	YRNH UD 009	โรงเรียนวังดิน	การสืบสานประเพณีสู่ขวัญข้าวจากอดีตถึงปัจจุบัน
10	YRNH UD 010	โรงเรียนน้ำหมัน	ประเพณีสงฆ์น้ำปูพญาแก้ว วงเมืองบ้านน้ำหมัน

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ
11	YRNH UD 011	โรงเรียนดาราพิทยาคม	สะพานสัมพันธ์กับวิถีชีวิตบ้านดารา
12	YRNH UD 012	โรงเรียนท่าปลาประชา อุทิศ จังหวัดอุตรดิตถ์	หมู่บ้านคลองชมพู อำเภอท่า ปลา จังหวัดอุตรดิตถ์...กับความ เปลี่ยนแปลงของประเพณีการแห่ผีตลก
13	YRNH UD 013	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้าอุตรดิตถ์ อำเภอ เมือง จังหวัดอุตรดิตถ์	การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงของ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้าง เขื่อนสิริกิติ์ : กรณีศึกษาบ้านคลองชมพู ตำบลหาดล้า อำเภอท่าปลา จังหวัด อุตรดิตถ์
14	YRNH UD 014	โรงเรียนบ้านปากปาด	ท่าปลา...เมืองโบราณ ตำนานเมืองใต้ น้ำ
15	YRNH UD 015	โรงเรียนพิชัย	บ้านม่วงตาล : วิถีชีวิตการทำนาแบบ ดั้งเดิมสู่ปัจจุบัน
16	YRNH UD 016	โรงเรียนน้ำริดวิทยา	พิธีการจัดการศพจากอดีตสู่ปัจจุบัน
17	YRNH UD 017	โรงเรียนน่านกกก	จากประเพณีเลี้ยงปู่เจ้าที่เจ้าทางสู่ ประเพณีบายศรีสู่ขวัญกลางสาดบ้านนา นกกก

บทที่ 4

กระบวนการยววิจัยประวัติศาสตร์

การทำงานยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือโครงการนี้มีนักวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาโครงการละประมาณ 5 คนต่อที่ปรึกษา 1 คน ต่อ 1 โรงเรียนเริ่มโครงการ ผู้ประสานงานระดับภาคทุกภาค คือภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ อีสานเหนือ อีสานใต้ รวม 5 ภาคได้ประชุมร่วมกับ ส.ก.ว. เพื่อรับแนวคิด และหาแนวทางประกาศรับข้อเสนอโครงการแบบเปิดกว้าง กล่าวคือมิได้เจาะเลือกรับเด็กเก่งหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จากนั้นจึงเริ่มกระบวนการทำวิจัย ซึ่งโครงการนี้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนทำวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงการยววิจัย

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการหนุนเสริมยววิจัยทำวิจัยและการเขียนรายงาน

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างคู่มือกระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามประเมินผลงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 การต่อยอดงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

รายละเอียดแต่ละขั้นตอนที่จะอธิบายต่อไปนี้เป็น การสังเคราะห์ประเด็นที่ละประเด็น แต่ในการปฏิบัติงานจริง ทุกประเด็น จะเรียนรู้และปฏิบัติไปแบบองค์รวม พัฒนาการของโครงการคือการเดินทางขบวนการวิจัย ไปตามลำดับ ได้แก่ การเก็บข้อมูล เขียนข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล วิเคราะห์ยุคประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จนถึง การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยทุกกระบวนการเกิดขึ้นโดยมิได้แยกส่วนเป็นตอน ๆ บางตอนอาจจะทับซ้อนกัน บางตอนต่อยอดกัน เริ่มการปรับแนวคิดนำไปสู่การตั้งคำถามวิจัยที่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ข้อมูลที่สมบูรณ์นำไปสู่การวิเคราะห์ และการเขียนที่ตอบโจทย์วิจัย ความรู้ใหม่ คือเน้นความเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคแต่ละสมัย รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. ก่อนทำวิจัย

แสวงหาผู้ประสานงานจังหวัด

การเสาะหาผู้ประสานงานระดับภาค โครงการนี้ตัดสินใจเลือกอาจารย์ที่อยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหลัก เพราะเป็นอุดมศึกษาที่กระจายอยู่ในท้องถิ่น ครอบคลุมทุกจังหวัด และมีวิสัยทัศน์ว่าเป็นอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นการทำโครงการนี้ก็จะเป็นการสร้างประสบการณ์ทั้งด้านการวิจัย และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของสถาบันการศึกษาไปในตัว วิธีการที่จะได้ผู้ประสานงานใช้วิธีการประสานเครือข่ายที่รู้จักในแวดวงวิชาการ และสอบถามจากผู้ประสานงานและเชื่อมโยงพื้นที่ ของ ส.ก.ว. คือ อาจารย์พัชรินทร์ ดำรงกิตติกุล วิธีการทำงานนั้นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 แห่ง ประสานงานดูแลโครงการยุววิจัย 2 จังหวัด จังหวัดละประมาณ 20 โครงการ ยกเว้น อุดรดิตถ์ และ แม่ฮ่องสอน ดูแล 1 จังหวัด เพราะเริ่มทีหลัง ผู้รับผิดชอบทั้งหมด มีดังต่อไปนี้

ผู้ประสานงานเชียงใหม่และลำพูน

อาจารย์ณัฐพร จาดยางโทน อาจารย์อัมพวรรณ สุริยไชย

อาจารย์นัยนา ครุฑมีอง

ผู้ประสานงานเชียงรายและพะเยา

ผศ.อัญชลี เทังตระกูล ผศ.รัตนา นุญญเลิศ ผศ.นารี จิตรรักษา

ผู้ประสานงานจังหวัดกำแพงเพชรและตาก

อาจารย์สุภาภรณ์ พงศ์ภิญโญโอบาสและคณะ

ผู้ประสานงานจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี

ดร.ไชยรัตน์ ปราณี่และคณะ

ผู้ประสานงานจังหวัดพิษณุโลก/สุโขทัย

ดร.นิคม นาคอ้าย และดร.ลาวัลย์ ถาพันธ์

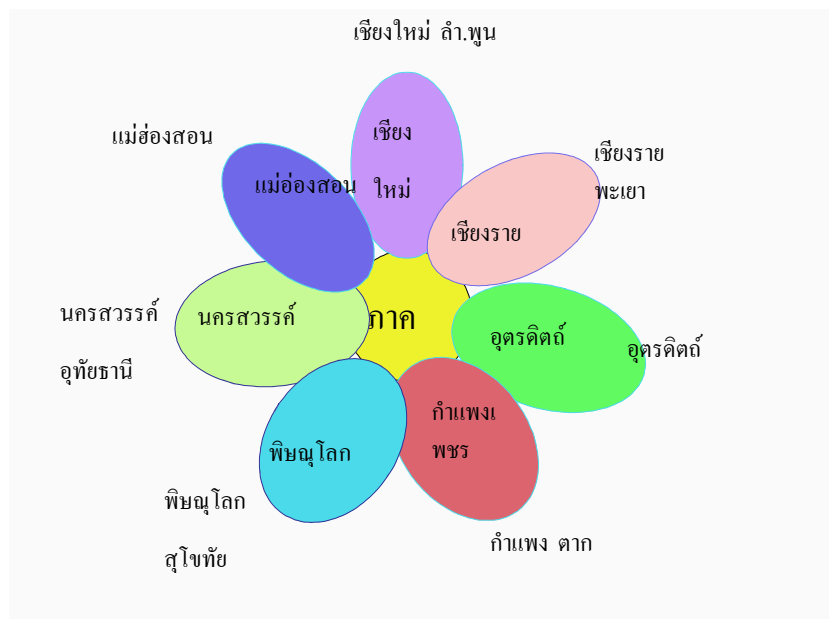
ผู้ประสานงานแม่ฮ่องสอน

คุณวิสุทธิ เหล็กสมบุญ

ผู้ประสานงานอุดรดิตถ์

อาจารย์สงกรานต์ ถุงแก้ว

แผนผังการทำงานระหว่างภาคและจังหวัด

การประกาศข้อเสนอโครงการ

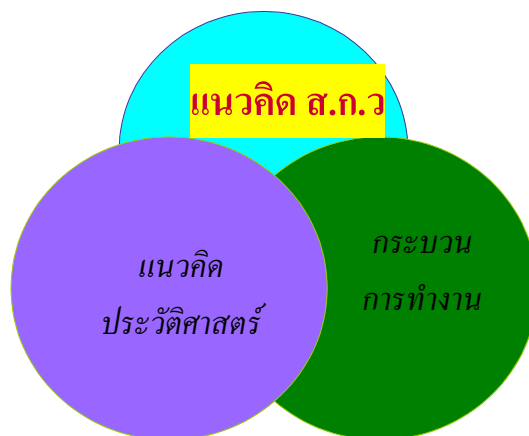
เริ่มต้นชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ประสานงานจังหวัดก่อนแล้วเริ่มดำเนินการ การประกาศข้อเสนอโครงการ ทำรูปแบบเดียวคือส่งจดหมายเผยแพร่ไปยังสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏว่าได้รับผลน้อยมาก ผู้รับไม่สนใจ คิดว่าเป็นเรื่องผ่านมาให้อ่านเฉย ๆ คุอบางคนสนใจแต่ไม่รู้จักติดต่อไปที่ไหนกับใคร ส่วนที่ได้ผลมากขึ้น ได้มาจากผู้ประสานจังหวัดปรับเปลี่ยนวิธีการ ในที่สุดพบว่าการประสานส่วนตัว คือผ่านเครือข่ายของผู้ประสานงานจังหวัด จะได้ผลมากกว่า กับลูกศิษย์ หรือผ่านงานประชุมงานอื่นที่ตนเองทำอยู่จะได้ผลมากกว่า และต่อจากนั้นทีมภาคติดตามไปทำความเข้าใจโดยเปิดเวทีแนะนำโครงการ และเริ่มต้นโดยทดลองให้ครูที่เข้าร่วมรับฟัง จัดกลุ่มเล็กลองฝึกการเขียนโครงการ จากสิ่งที่เป็นความคิด หรือข้อมูลที่มีอยู่ในตัวเอง รายละเอียดดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

เมื่อประสานกับผู้ประสานงานภาคครบถ้วนแล้ว จึงจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ประสานจังหวัด หลายประเด็น คือ แนวคิดหลักมาจาก ส ก ว. คือต้องเปลี่ยนงานวิจัยที่เคยเป็นสมบัติของนักวิจัยมาเป็น สมบัติของเด็ก ของชุมชน การสร้างพลังเด็กโดยผ่านจากการทำวิจัยที่ลึกไปกว่านั้นคือ ให้ยู่วิจัยเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีความภูมิใจในท้องถิ่น ถ้าคนไม่ผูกพันกับรากเหง้าของตนเองแล้ว จะเกิดการดูถูกตนเอง ขาดภูมิปัญญาพื้นบ้าน จะรับอะไร ๆ เข้ามาก็ได้ ที่สำคัญที่สุดคือฝึกให้วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลง เพราะเนื้อหาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลง

แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยรศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์ แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ประวัติศาสตร์คือความทรงจำร่วมการฟื้นความทรงจำจะทำให้เกิดพลังเพราะมันคือการฟื้นความสัมพันธ์ชุมชน ความทรงจำร่วมของชุมชนที่ถูกเบียดขับจึงเกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงของสังคมคือความรู้ที่ก้าวหน้าขึ้น สมบัติดีสาธารณะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และวิธีทำกระบวนการทำงาน โดย เรณู อรรฐาเมศร์ อาจารย์ ชุตินา คำบุญชู ผู้ประสานจังหวัดลำปางมาช่วยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในฐานะที่เริ่มต้นมาก่อน

จากนั้นทีมกลางได้ออกจดหมายเชิญชวนส่งข้อเสนอโครงการไปยัง สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปรากฏว่าเวลาผ่านไป 1 เดือน แต่ละจังหวัดยังไม่มีผู้ติดต่อเข้ามา แต่ทางผู้ประสานงานจังหวัด ได้แจ้งข่าวผ่านเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโท และนักศึกษาภาคพิเศษที่ทำงานด้วยเรียนด้วยหลังจาก 1 เดือนผ่านไปมีการจัดประชุมโดยทีมกลาง ในระหว่างนั้นก็ใช้การติดต่อสื่อสารกับทางจังหวัดในช่วง 2 เดือน และประกาศข้อเสนอโครงการเพิ่มเติม มีการเผยแพร่โครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัด เผยแพร่ผ่านเครือข่ายของนักศึกษา ที่เป็นครูในแต่ละโรงเรียน ซึ่งเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผ่านผู้ประสานงานจังหวัด เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีโครงการส่งเข้ามาเพียง 24 % เช่น เชียงใหม่ลำพูน มี 6 โครงการ นครสวรรค์ อุทัยธานี ไม่มีใครติดต่อเข้ามา ในที่สุด อาจารย์ไชยรัตน์ ปราณี่ จึงประสานงานผ่านงานประชุมโครงการอื่นที่รับผิดชอบอยู่ ในระหว่างพัฒนาโครงการนี้ ทีมภาคประสานกับทีมจังหวัด และทีมจังหวัดประสานกับทีมโรงเรียนพบปัญหาความไม่เข้าใจทั้งกระบวนการและกรอบคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงได้มีมติกันให้ทีมกลางออกไปจัดเวทีแนะนำ ทุกจังหวัด การเปิดเวทีทุกจังหวัด ทีมกลางนำเสนอด้วยแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ แนวคิดหลักของ สกว. แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และกระบวนการพัฒนา

แผนภูมิแนวคิด 3 ประการ

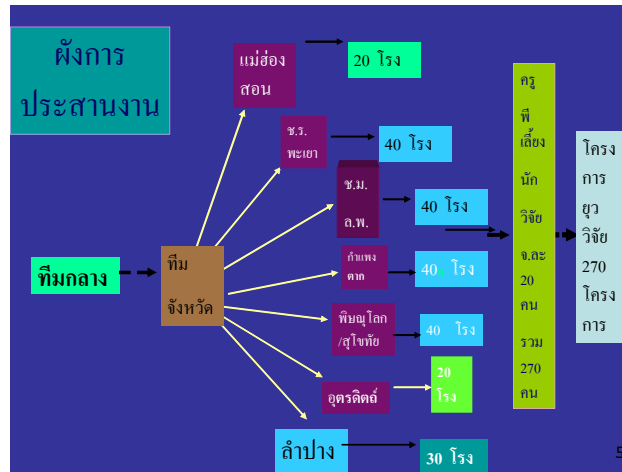

การเปิดเวทีเผยแพร่การเขียนข้อเสนอโครงการ ทีมโครงการฯ ผู้ประสานงานและผู้เชี่ยวชาญได้ลงพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเพื่ออธิบายความเป็นมาของโครงการและแนวความคิดการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้กับทีมประสานงานจังหวัดและครูพี่เลี้ยงวิจัย 4 แห่งครบทั้งจังหวัดด้วยกันคือ เชียงใหม่/ลำพูน กำแพงเพชร/ตาก นครสวรรค์/อุทัยธานี/พิษณุโลก และเชียงราย/พะเยา

กิจกรรมปฏิบัติการ มี 2 ช่วง กล่าวคือ ช่วงเช้า ให้แนวคิด ช่วงบ่ายให้เขียนข้อเสนอโครงการเมื่อโรงเรียนได้มารับฟังจุดประสงค์และแนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น จึงปฏิบัติการโดยครูที่ปรึกษาทดลองฝึกเขียนโครงการ ปรับโครงการและนำเสนอ จากการให้ข้อเสนอแนะของหัวหน้าโครงการและผู้เชี่ยวชาญ โดยให้การเสนอแนะเป็นรายโครงการ คาดหมายให้ครูเกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจนนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนได้

จากการเขียนจริงและการนำเสนอผลงาน จึงพบว่าต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด คือแนวคิดอนุรักษ์ แนวคิดการพัฒนา คือคิดว่าโครงการจะต้องไปช่วยชาวบ้านทำอะไรในกิจกรรมของโครงการเหล่านี้จึงขาดการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง ต้องปรับเปลี่ยนความคิดเป็นมองเห็นการเปลี่ยนแปลงให้รู้ ที่ไปที่มาของปัญหา สามารถมองเห็นเชื่อมโยง ปรากฏการณ์ในระดับโครงสร้าง ส่งผลต่อชุมชนของตนเองว่าเป็นในลักษณะใด เมื่อฝึกปฏิบัติการแล้วให้นำเสนอเป็นกลุ่มแล้วนำกลับไปเขียนต่อจนเสร็จ จากนั้นผู้ประสานจังหวัดจึงได้ติดตามโครงการพิจารณาคัดสรรขั้นต้น และนำเสนอไปยังภาคเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ

แผนผังการประสานงาน

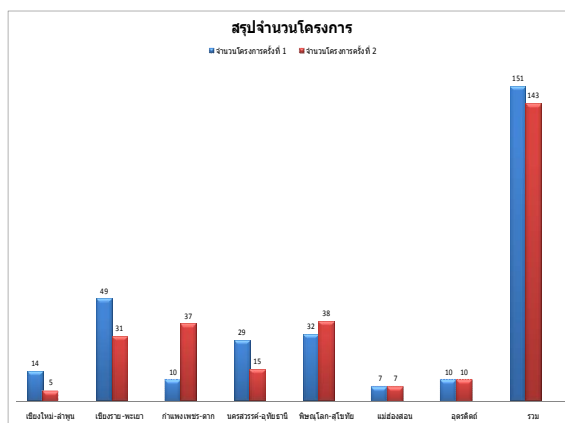
2.การพัฒนาโครงการขุววิจัย

การคัดกรองข้อเสนอโครงการและทำสัญญา

ในขั้นตอนนี้โครงการที่ทุกจังหวัดทยอยส่งเข้ามาจะมีข้อบกพร่อง 3 ประการดังข้างต้น เช่นผลที่คาดว่าจะได้รับ จะได้อนุรักษ์วัฒนธรรมแล้วคนจะได้ประเพณีดั้งเดิมเหมือนเมื่อก่อน หรือจะได้เอาความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ชาวบ้านจะมีน้ำใช้ในการเกษตรและมีวิธีการให้น้ำ โดยแบ่งน้ำใช้ในทุกหมู่บ้านอย่างพอเพียงและเป็นระบบ ในอนาคตจะมีวิธีการจัดการน้ำใช้ในการเกษตรอย่างไร ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน และยังเป็นการศึกษาแต่เพียงประเด็นที่จะศึกษาเท่านั้น แต่ไม่สนใจเรื่องความสัมพันธ์ของคน เช่น ต้องการ 1.สืบสานภูมิปัญญาของการทำมะพร้าวเผา 2.ได้ศึกษาวิธีการผลิตมะพร้าวเผา และมะพร้าวต้มในอำเภอมะเข 3. ส่งเสริมให้มีการผลิตมะพร้าวเผาซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวแม่เฒ่าเพื่อจำหน่ายในกาดฮิมตางอำเภอมะเฒ่า ศึกษาและต้องการอนุรักษ์ เช่น

- 1) มีความเข้าใจพิธีกรรมการเลี้ยงผีเรือนของไทยทรงดำ
- 2) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการนำเอาระบบคุณค่าทางวัฒนธรรม การมีศีลธรรมจริยธรรมและจิตวิญญาณความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนนำไปสู่การแก้ปัญหาทางสังคม
- 3) การรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้ประสานงานจังหวัดรับข้อเสนอโครงการ ตรวจสอบแรก แก้ไข แล้วจะส่งมายังทีมกลาง เมื่อ ผู้เชี่ยวชาญและทีมกลางพิจารณาและแนะนำส่งกลับไป ปรากฏว่า โครงการหลายฉบับไปเป็นเวลานาน ผู้ประสานงานจังหวัด ต้องจัดเวทีและเชิญทีมกลางไปจัดประชุมปฏิบัติการเขียนโครงการอีกจังหวัดละครั้ง เพื่อให้ได้โครงการเข้าเป้าหมายที่วางไว้ แต่ทางโรงเรียนยังใช้เวลาอีกนาน จึงจะปรับโครงการเข้ามา เพาะประเด็นที่ให้แก้ไขครูพี่เลี้ยงค่อนข้างความสับสน เช่น การเน้นให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ตามเวลาและบริบท ด้วยเหตุนี้ช่วง 2-3 เดือนแรกงานจึงไม่เข้าเป้า ตามความคาดหวังของโครงการในช่วงแรกต้องการ 230 โครงการ เมื่อเพิ่มจังหวัดอุดรธานีและแม่ฮ่องสอน อีกสองจังหวัดก็คาดว่าจะได้ 270 โครงการ ดังแผนผังช่วง 2 เดือนแรก มีโครงการส่งเข้ามา 126 โครงการ ซึ่งบางจังหวัดก็มีลักษณะซ้ำซ้อน คือโรงเรียนเดียวส่งมาหลายโครงการ และการเขียนโครงการก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่เช่นเดิม เป็นส่วนมาก ทางทีมจังหวัดก็ใช้วิธีแก้ไขโดยประชุมเวทีภาค เชิญทีมงานจังหวัดเข้าร่วมเรียนรู้ด้วยกัน ทีมจังหวัดมักจะมึนมาก ไม่สามารถเข้าประชุมเต็มสองวันได้ จึงจัดการฝึกปฏิบัติการมากไม่ได้ ต้องให้นำเสนอตัวอย่างที่ถูกต้องและที่ผิดแล้วรับแนวคิดไปทำงานต่อในจังหวัด แล้วติดตามกันถึงที่สุรอบที่ 2 ได้โครงการรวม 151 โครงการยังไม่เข้าเป้าหมายที่วางไว้

ช่วงท้ายของการพัฒนาโครงการใช้เวลา 12 เดือน (เริ่มงานตุลาคม 2552-เมษายน 2552) ประชุมทีมจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจในแนวทางการคัดสรรโครงการ และเตรียมทำสัญญาเพื่อให้ทุนวิธีพิจารณาทุนให้มีมติข้อตกลงไปในแนวทางเดียวกัน ระหว่างการทำงานเดือนที่ 1- 2 ได้มีการติดตามโครงการใหม่ เป้าหมายหลักคือการหนุนเสริมแนวคิดประวัติศาสตร์ ปฏิบัติการจริง คือ ให้ตรวจแนวคิดจากโครงการด้วยตนเอง ผู้ประสานงานจังหวัดบางคนสามารถตรวจข้อเสนอโครงการได้ และเป็นวิทยากรได้ คือผู้ประสานงานจังหวัดเชียงใหม่ แต่หาโครงการไม่เก่ง

เพราะสอนวิชาภาษาไทย และเข้ามาทำงานไม่นาน ไม่มีเครือข่ายศิษย์เก่าที่ไปสอนในโรงเรียน
ที่มกลางคาดหมายว่าโครงการที่จะส่งเข้ามาใหม่ น่าได้รับการแก้ไขจากทีมจังหวัดมากขึ้น
ถูกต้องขึ้น

ช่วงเร่งรัดพัฒนาโครงการเพื่อเตรียมเซ็นสัญญา เริ่มเวทีแรกที่จังหวัดพะเยา ใช้วิธีการ
ให้ครูที่ปรึกษานำเสนอโครงการ วิทยากรที่มกลางวิพากษ์โครงการแล้วปรับแก้ปรากฏว่า มีทาง
ทำได้แต่เวลา 1 วันไม่พอ ครูที่ปรึกษาที่เขียนเสร็จแล้วก็แก้ไขส่งเลย อนุมัติเซ็นสัญญาด้วยวาจา
แต่คนที่ไม่ได้เตรียมมาต้องนำกลับไปทำต่อ ซึ่งมีผลทำให้โครงการกลับคืนมาล่าช้า

ประสบการณ์จากวันแรกที่ใช้ที่มกลางปรับกิจกรรมเพื่อย่นระยะเวลาได้ คือกิจกรรม
วันรุ่งขึ้น 20 เมษายน 2552 เปิดเวทีใหม่ที่จังหวัดเชียงราย ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการ กล่าวคือ
รวบรัดไม่ให้ครูที่ปรึกษาเสนอ แต่ที่มวิทยากรอ่านโครงการมาล่วงหน้าแล้ววิจารณ์แต่ละโครงการ
ส่วนมากก็ยังมีจุดเดิม ๆ คือครูจะอนุรักษ์ แล้วพัฒนาชุมชน และขาดตัวละครเดินเรื่องราว
ซึ่งเป็นชีวิตของผู้คน

3. กระบวนการหนุนเสริมยุวิวิจัยทำวิจัยและการเขียนรายงาน

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคือปรับวิธีคิด โดยการนำเสนอ
สาเหตุการตั้งคำถามย่อยที่ผิด คำถามปลายปิด มีแนวคิดเป็น เชิงอนุรักษ์และ เชิงพัฒนา เพราะ
ความคิดของคนส่วนใหญ่ติดกับอยู่กับการ การแก้ปัญหาในยุคพัฒนา คือการด้านกระแสความรู้
ที่มาจากภายนอกจึงหวงหาความรู้/เนื้อหาเดิม (ซึ่งนักวัฒนธรรมได้เก็บรวบรวมมามากพอแล้ว)
การแก้ไขที่มกลางได้เสริม ยุคของสังคมได้พัฒนามาถึงยุคสมัยใหม่และปัจจุบัน เป็นยุคหลัง
สมัยใหม่ที่มีการสื่อสารเข้ามามีบทบาทแทนที่สถาบันต่าง ๆ ทางสังคม (คือบ้าน วัด โรงเรียนไม่มี
อิทธิพลต่อการให้การอบรม) ผลจากการจัดปฏิบัติการครั้งนี้ ครูที่ปรึกษาอาจารย์โรงเรียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมองเห็นภาพรวมการเปลี่ยนแปลงตามยุคของรัฐชัดเจนขึ้น เห็นได้จาก
ครูบางคนเข้าใจ บางคนทำได้คือ สามารถประเมินข้อผิดพลาดและแก้ไขโครงการของตนเองได้
ส่วนที่เหลือรอดูโครงการที่ส่งกลับคืนมา ผลงานครั้งนี้ได้มีการพัฒนาโครงการกับผู้เข้าร่วม
ปฏิบัติการ 9 คน พัฒนา 7 โครงการ และปรับโครงการที่เจ้าของไม่มาเข้าร่วม โครงการและส่งคืน
ให้แก้ไขร่วมกับทีมจังหวัด เชียงราย

อีกประการหนึ่ง ถ้าจะช่วยผ่อนแรงอาจารย์ในการทำงานช่วยครูและยุววิจัย ในการถ่ายทอดกระบวนการทำวิจัย น่าจะพิจารณา การใช้เครื่องมือช่วยให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งอาจจะทำให้ความรู้ ความเข้าใจของครู และยุววิจัยเฉื่อยลงบ้างแต่ก็จะช่วยประหยัดเวลาและทุนแรงมากกว่าการจะไปลงคลุกทุกโครงการและทุกขั้นตอน ซึ่งในการปฏิบัติงานจริงไม่อาจทำได้ แต่ในโครงการนี้สิ่งที่อาจารย์ทำเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะเป็นโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้อย่างเข้มข้น ผลงานจึงเกิดขึ้นจนเกินความคาดหมาย

อาจารย์สงกรานต์ผู้ประสาน
โรงเรียนในอุดรดิตถ์

การลงพื้นที่หนุนช่วยจังหวัดอุดรดิตถ์ การตั้งคำถาม วิจัย การแบ่งยุคให้เห็นความเปลี่ยนแปลง ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยครูพี่เลี้ยงและ นักเรียน ความจริงเตรียมเป็นเวทีฝึกตั้งคำถาม ซึ่งต้องอาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้เล่าเรื่องตามคำถาม จึงเป็นการให้แนวคิด ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อีกครั้ง และให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาโครงการ กระบวนการปฏิบัติการมีดังนี้ เริ่มจาก แนะนำแนวคิด และวิจารณ์ตัวอย่าง ของเชียงใหม่ และโครงการของอุดรดิตถ์ที่ส่งเข้ามา ช่วงสองเวลาให้ผู้เข้าร่วมเขียนโครงการ โดยดูตัวอย่างจากโครงการที่ผ่านแล้ว ผลปรากฏว่าผู้เข้าร่วมสามารถเขียนโครงการได้ดีขึ้น บางโครงการแนวคิดผ่าน เพียงแต่ต้องกลับไปเขียนรายละเอียดให้สมบูรณ์แล้วส่งเข้ามาพิจารณา จังหวัดนี้บางครั้งผู้ช่วยอาจารย์ไม่ช่วยให้ผู้ประสานงานต้องยุ่งกับงานธุรการ จึงไม่มีเวลาเรียนรู้กับเวทีเต็มที่ อย่างไรก็ตามอาจารย์ก็เข้าถึงโรงเรียนและผู้ให้ข้อมูลได้ดี จึงสามารถสร้างโครงการยุววิจัยเด่นได้หลายโครงการ โดยเฉพาะการเตรียมปราชญ์พื้นบ้านสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนคือผู้ให้ข้อมูลเป็นคนตัวเล็กตัวน้อย ที่มีความเกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย พื้นที่อยู่ใกล้ สามารถดูความเปลี่ยนแปลงการย้ายพื้นที่ของชุมชนชัดเจน เช่น โครงการ“การเปลี่ยนแปลงของตลาดท่าเสา” ครูที่ปรึกษาสอนภาษาอังกฤษ แต่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเคลื่อนไหว และ การนำเสนอผลการวิจัยได้ดี จนสามารถเป็นวิทยากรให้กับทีมกลางได้ครบกระบวนการ กล่าวได้ว่า ถึงแม้ผู้ประสานงานจะไม่ค่อยชัดเจนในแนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่ถ้ามีเวลาไปถึงโรงเรียนและพื้นที่ได้มาก ก็สามารถพัฒนาโครงการของโรงเรียนได้ แม้จะไม่ทุกโรง เพราะโรงเรียนไม่ได้มีความรู้เป็นศูนย์ ในเรื่องนี้ต้องขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาของอุดรดิตถ์ ดร. (ซึ่งเคยเป็นผู้ประสานงานระดับจังหวัดให้กับ ส ก ว.ภาค) ที่เลือกคนที่สนใจให้กับโครงการของเรา

จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากโครงการมาล่าช้า จึงจัดประชุมที่หลัง และกระบวนการก็ทำ ถอดบทเรียนจากอุตรดิตถ์ว่าสามารถคิดหัวข้อโครงการ และพัฒนาโครงการได้เร็วภายใน 1 วัน จึงได้จัดกระบวนการดังนี้

เตรียมเอกสารให้แนวคิด 3 ประเด็น คือ

จากประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้การตั้งคำถามย่อย

ถอดบทเรียนสู่เสนอแนะปรับโครงการ

ตัวอย่างชื่อโครงการที่ส่งเข้ามา

ผลจากการจัดเวทีครั้งนี้ ผู้ที่เข้าร่วมสนใจมาก และ เสนอสถานที่ให้ไปจัดประชุม ที่โรงเรียนจักรคำและ เชียงใหม่ จะติดต่อโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ และสนง. เขต ต้องการเชิญวิทยากรไปให้ความรู้เพราะทางโรงเรียนมัธยม ต้องสอนวิชาประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น ครั้งนี้ผลงานโครงการ ได้พัฒนาผ่านไป 12 โครงการ การพบกันครั้งนี้ได้ ดร.เพ็ญจันทร์ จากโรงเรียน จักรคำคุณากร ช่วยประสาน จังหวัดลำพูน และจัดการประชุมให้ร่วมกับการอบรม ประวัติศาสตร์โบราณสถานของ ส พ.ฐ. ทำให้เกิดเวที ใหญ่และได้โครงการมากขึ้น

ดร.เพ็ญจันทร์

เวทีฝึกตั้งคำถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผลงานของยุววิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ผู้เข้าร่วมประชุม 40 คน เปิดเวทีให้แนวคิด ดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง การเก็บข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงเป็นหัวใจของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เรื่องที่ สองประเภทของคำถาม ให้ความรู้ใหม่โดยนำเสนอตัวอย่างผลงานของยุววิจัย จังหวัดลำพูนลำพูน ที่สามารถนำเสนอผลงานการสัมภาษณ์ ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงให้ความรู้ เรื่องที่ สามคือ การแบ่งยุคในภาพรวมประเทศ

กิจกรรมปฏิบัติการคือติดตั้งให้ยุววิจัยฝึกตั้งคำถามจากภาพยนตร์เรื่องเวทดาท่าจะบ๊อง จากนั้น ฝึกตั้งคำถามจากโครงการของตนเอง แล้วสัมภาษณ์ ปราชญ์พื้นบ้าน เสร็จแล้วนำเสนอ ผลงาน นำเสนอผลงาน อภิปราย ความรู้ที่ได้รับ แสดงความเห็นตามตัวชี้วัดคือ สามารถ ตั้งคำถามที่ได้เนื้อหาหายาว ๆ เป็นเรื่องราว คำตอบบอกความสัมพันธ์ของคนแบบเคลื่อนไหว แบ่งยุคได้ผู้ให้ข้อมูล มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกัน คือคุณยายเสนอ อายุ 83 ปี เป็นผู้มีฐานะดี มีไร่ นา ที่มื่นาที่สวน บิดาของท่าเคยเป็นกำนันลูกเบิกที่นาได้ สองร้อยกว่าไร่ โดยมีลูกบ้านช่วย เป็นแรงงานคนที่สอง คุณยายแทนอายุ 77 และคนที่ 3 คุณยายทอง 75 เป็นคนยากจน

กลุ่มย่อยสัมภาษณ์ผู้เฒ่าหลังจาก
ฝึกการตั้งคำถาม

ยูวิจัยนำเสนอผลงานต่อที่

ยูวิจัยพาผู้เฒ่าผู้ให้ข้อมูลกลับ

การประสานของมหาวิทยาลัยกำแพงเพชร กับศึกษานิเทศก์ เป็นการส่วนตัวได้รับความร่วมมือจาก ศน.สุวิมล ผู้มีความสนใจและเป็นกำลังในการเข้าถึงโรงเรียน นับเป็นกำลังที่สำคัญดีมาก

เวทีกำแพงเพชร เป็นการฝึกตั้งคำถาม ปฏิบัติการ 3 ชั่วโมง การฝึกครั้งนี้ยูวิจัยนำเสนอผลงาน

โดยสรุปข้อมูลได้มี 2 ประเด็นคือคนกำแพงเพชรอพยพมาจากลาว หลวงพระบาง นครชุม และการก่อตั้งชุมชนเป็นบ้านเรือนโดยเก็บเศษไม้ซุงแตกที่ลอยตามน้ำมาสร้างบ้าน

4. การสร้างคู่มือกระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ในช่วงการพัฒนาโครงการมาถึงการหนุนเสริมกระบวนการวิจัย และท้ายที่สุดการปรับปรุงการเขียนรายงาน พบว่าจุดที่ทีมกลางต้องไปช่วยหนุนเสริมนั้น จะเป็นการแก้ไขมนจุดเดิม ๆ เพียงแต่ต่างระดับกันเท่านั้น คือการปรับเปลี่ยนการอนุรักษ์ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและบริบท เลิกคิดเรื่องไปพัฒนา แต่ต้องรู้จักการเชื่อมโยงข้อมูลปลีกๆ ให้เห็นภาพแห่งความเป็นจริงเท่าที่จะเป็นไปได้ กล่าวได้ว่า กระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เน้นให้เห็นความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชุมชน ได้สะท้อนออกมาเช่นเดียวกับข้อค้นพบอื่น ๆ ทางสังคมว่ากระบวนการจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนวิธีคิด และในกระบวนการทำงานนี้ได้ออกแบบการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสิ่งที่เราต้องการ ตามขั้นตอน 3 ลำดับดังนี้

ขั้นแรก เริ่มเปิดโครงการ และการพัฒนาโครงการ ผู้เชี่ยวชาญกระตุ้นความคิดว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแตกต่างจากประวัติศาสตร์แบบที่เคยรู้จัก แต่หากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ความรู้ใหม่คือ การเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนซึ่งเป็นคนตัวเล็กตัวน้อย

การรื้อฟื้นความทรงจำของชุมชน ซึ่งก็คือการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ และความสัมพันธ์นั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทและวันเวลาที่เคลื่อนไป ชุมชนมีสมบัติสาธารณะซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เคยทำให้สามารถดำรงอยู่ได้ แต่สมบัติสาธารณะก็มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการ

ขั้นที่สอง ในขณะเดียวกัน ผู้ประสานงานก็ออกแบบการทำงานคู่ขนานไปกับการให้คงว่าความคิดนั้นคือ ให้เอาข้อมูลที่อยู่ในใจมาตั้งหัวข้อวิจัย ผูกตั้งคำถามวิจัยให้สอดคล้องกับแนวคิดและย้าซ้ำทวนในขั้นตอนการพัฒนาโครงการวิจัย มีการตั้งชื่อโครงการ การตั้งคำถามวิจัย จุดประสงค์ของการวิจัย ขั้นนี้จึงได้พบอย่างชัดเจนว่าความคิดของยูววิจัยและครูที่ปรึกษาติดข้องอยู่กับการอนุรักษ์ทั้งหมด จึงได้ให้ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นให้แก่ผู้ประสานงานจังหวัด และครูที่ปรึกษาออกแบบการเก็บข้อมูล การเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยให้กำหนด อายุเป็นช่วง ๆ เพราะแต่ละคนจะมีข้อเท็จจริงของชีวิต ในช่วงอายุของตนเองชัดเจน ช่วงการดำรงอายุ เช่น อายุ 70-90, 60-70, 50-60, 30-50, วัยรุ่น โดยถามข้อมูลเดียวกัน เพื่อจะได้พบการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล เกี่ยวกับความคิดอนุรักษ์ได้เพิ่มความรู้เรื่องวัฒนธรรม คือบทความเรื่อง มนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม เพื่อให้ความเข้าใจใหม่เบียดขับ ความคิดความเชื่อเก่าแบบอนุรักษ์ออกไป การเพิ่มความรู้ใหม่ได้ให้ในเวทีผู้ประสานจังหวัดครั้งหนึ่ง และทุก ๆ ครั้งที่ลงพื้นที่แต่คาดหวังการติดตั้งความรู้ใหม่ที่ผู้ประสานจะมีพลังมากกว่า เพราะจะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการปรับโครงการ ส่วนเวทีครูที่ปรึกษาบรรยายภาคสมักจะวุ่นวาย และความสนใจก็จะไปอยู่ที่เขียนโครงการให้ผ่าน จึงมีบางส่วนที่เข้าใจ บางส่วนก็เขียนตามคนอื่นเพื่อให้เสร็จ

อาจารย์สุภาภรณ์ ไม่ว่างแต่ทำงานเป็นทีม ลงไปถึงส.น.เขตและครู ได้ผู้ติดตามโครงการที่ดี

ขั้นที่สาม การบันทึกข้อมูล และการเขียนรายงาน ในตอนเริ่มงานการ ให้แนวความคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ก็ยังคงต้องให้หรือทบทวนอยู่ทุกครั้งทุกพื้นที่ ปัญหาของการเก็บข้อมูลมีหลายอย่างคือ การตั้งคำถามไม่เป็น ทำให้ชาวบ้านตอบอ้อมไปไกล คำตอบไม่ตรงตามที่ต้องการ หรือมีเช่นนั้นก็จะได้คำตอบสั้น ๆ ลักษณะคำถาม เช่น

วิถีชีวิตของชาวบ้านวังลึกกับคลองแม่ลำพันจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร

วิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

มีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง (โครงการวิถีชีวิตของชาวบ้านวังลึกกับสายน้ำแม่ลำพัน)

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านใหม่ มีความเป็นมาอย่างไร

ผู้คนที่อาศัยในหมู่บ้านใหม่ ส่วนใหญ่อพยพมาจากที่ใด

ประชากรในหมู่บ้านใหม่มีอาชีพอะไรบ้าง

หมู่บ้านใหม่มีลักษณะสังคมและวัฒนธรรมอะไรบ้าง

แหล่งน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงชุมชนบ้านใหม่ มีแหล่งน้ำใดบ้าง

ชุมชนบ้านใหม่ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำแม่มอกในด้านใดบ้าง

ครูที่ปรึกษาได้เขียนบทเรียนสะท้อนปัญหามาให้ทางโครงการว่า ในช่วงแรก ๆ นั้น เราจะตั้งคำถามในลักษณะคำถามแบบกว้างๆ และมักเป็นคำถามปลายเปิดที่ต้องการคำตอบว่าใช่ ไม่ใช่ และเป็นการตอบคำถามแบบสั้นๆ หรือเหมือนการตอบคำถามของข้อสอบ เพราะทั้งครูที่ปรึกษาและทีมวิทยุวิจัยก็ยังไม่ค่อยเข้าใจการตั้งคำถามการวิจัยครูเองก็เคยชินกับการถามแบบข้อสอบหรือการตั้งโจทย์แบบฝึกหัดให้นักเรียนทำ ก็ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้น้อยและไม่เป็นไปตามกระบวนการวิจัย(มองปัจจุบันย้อนอดีตชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก : กรณีศึกษา หมู่บ้านใหม่ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย) ข้อมูลเล่าปรากฏการณ์อย่างฉาบฉวย หรือเล่าออกนอกเรื่อง และบางคนเล่ายาว วิทยุวิจัยจดไม่ทัน และนอกจากนั้นปัญหาหลักก็คือ ก็คือวิธีคิดถึงการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลจึงขาดการจัดช่วงเวลา ถึงแม้ว่าจะเขียนถึงการเปลี่ยนแปลง เมื่อขาดเวลาและบริบท ก็ไม่อาจจะรู้ที่ไปที่มาของปรากฏการณ์ได้ ทางโครงการจึงเอาแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการแบ่งยุค มาปรับโดยเชื่อมโยงกับเนื้อหาของวิทยุวิจัยในพื้นที่เข้าตามยุคให้มองเห็นเป็นตัวอย่าง แล้วให้ปฏิบัติการจัดข้อมูลของโครงการตนเองเข้ายุค โดยจัดยุคตามบริบทของหมู่บ้าน จากนั้นให้นำเสนอ วิทยากร คือเจ้าหน้าที่สนาม จะชวนวิพากษ์วิจารณ์ หลายคนสามารถประเมินของตนเองและเพื่อนได้ ส่วนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าใจ และเพิ่มเล่าข้อมูลให้เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจน เมื่อเข้าใจการจัดยุคแล้วก็ถึงขั้นต่อคือ การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัย ครูพี่เลี้ยงและวิทยุวิจัยไม่รู้จะเริ่มอย่างไร ความแคลงใจเรื่องวิจัยต้องมี 5 บทยังรบกวนใจอยู่ ทางทีมกลางจึงเพิ่ม รูปแบบการเขียน รายงานให้ แต่ยังพบปัญหาการเชื่อมโยง การเขียนเข้ายุคต่าง ๆ และเมื่อจัดยุคแล้ว ยังเอาข้อมูลมาสนับสนุนการวิจัยไม่เป็น

มีจำนวนไม่น้อยที่ การเขียนรายงานแต่ละยุค มีลักษณะการเขียนแบบสรุปความ ทั้งนี้กล่าวได้ว่า ขาดการดึงเอาบริบทมาเชื่อมโยง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะข้อมูลไม่เพียงพอ กับปัญหาใหญ่ อีกอย่างหนึ่งก็คือการไม่รู้เรื่องทางสังคม หรือเรื่องจริงของชีวิตที่มีความซับซ้อน และเกี่ยวพันกับ บริบท สามารถสาวหาเหตุไปได้ถึงวิธีสอนแบบเก่า คือรู้แต่หนังสืออย่างเดียว ความรู้คือการท่องจำ มีครูพี่เลี้ยงหลายคนอุทานว่า การทำวิจัยคุณภาพที่แท้เป็นเรื่องง่าย ๆ เป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่เคยคิดว่า จะเป็นผลงานวิจัยได้ในที่สุดที่มกกลาง จึงกำหนดโครงร่างการเขียนให้ แบบหลวม ๆ คือ แบบแผนในการศึกษาชุมชน และตัดตอนจากรายงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 2 เรื่อง ให้เป็น ตัวอย่าง

1. ตัวแบบการศึกษาชุมชน

หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	ความเกี่ยวเนื่องของเนื้อหา
การตั้งถิ่นฐาน	ชุมชน ประวัติชุมชน ปริมปราศดินินทาน	
การอพยพ	สังคมชุมชน ภูมิอากาศ อาชีพ	ภูมิประเทศ-เศรษฐกิจ
ระดับชุมชน	หน่วยการตั้งถิ่นฐาน	หมู่บ้าน ชุมชนตลาด ฯลฯ

2. ให้อตัวอย่างงานเขียนรายงาน เมื่อประสานงานกับครูและครูพี่ที่ปรึกษาเรียกร้องอยากเห็น ตัวอย่างการเขียนงานวิจัยจึงได้ให้ ตัวอย่างการเขียนบริบท ด้านนามธรรมความเชื่อ ตำนาน และ บริบททางกายภาพ และตัวอย่างการเขียนรายงาน 2 เรื่องคือ ตัดตอนจากประวัติศาสตร์ บ้านแม่สาวเมืองหนอง และป่าละหอกกะสัง

ในพื้นที่สุดท้ายที่ได้ใช้คู่มือเต็มรูปแบบก็คือ การจัดกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์ ระหว่างวันที่ 3-4 เดือนตุลาคม 2552

การปฏิบัติตามรูปแบบที่ได้ทดลองมาหลายแห่งแล้ว คือการเก็บข้อมูล การตั้งคำถามและการเขียนเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ครั้งนี้ได้บทเรียนมาจากที่อื่นหลายครั้งแล้ว จัดรูปแบบให้มีความรู้เรื่องกระบวนการดังนี้ คือ

ทบทวนกรอบคิดการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การแบ่งยุค

จัดข้อมูลเข้ายุค โดยแบ่งกลุ่มปฏิบัติการย่อย ตามโครงการที่หัวข้อเข้ากันได้

ครูที่ปรึกษานำเสนอ

วิจารณ์ ตามเกณฑ์ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

และเพิ่มเติมเอกสารคู่มือ แนวทางการเก็บข้อมูล การตั้งคำถามและการเขียนเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

กระบวนการ

ให้ความรู้เรื่องกระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การแบ่งยุค

ปฏิบัติการย่อย จัดข้อมูลเข้ายุค

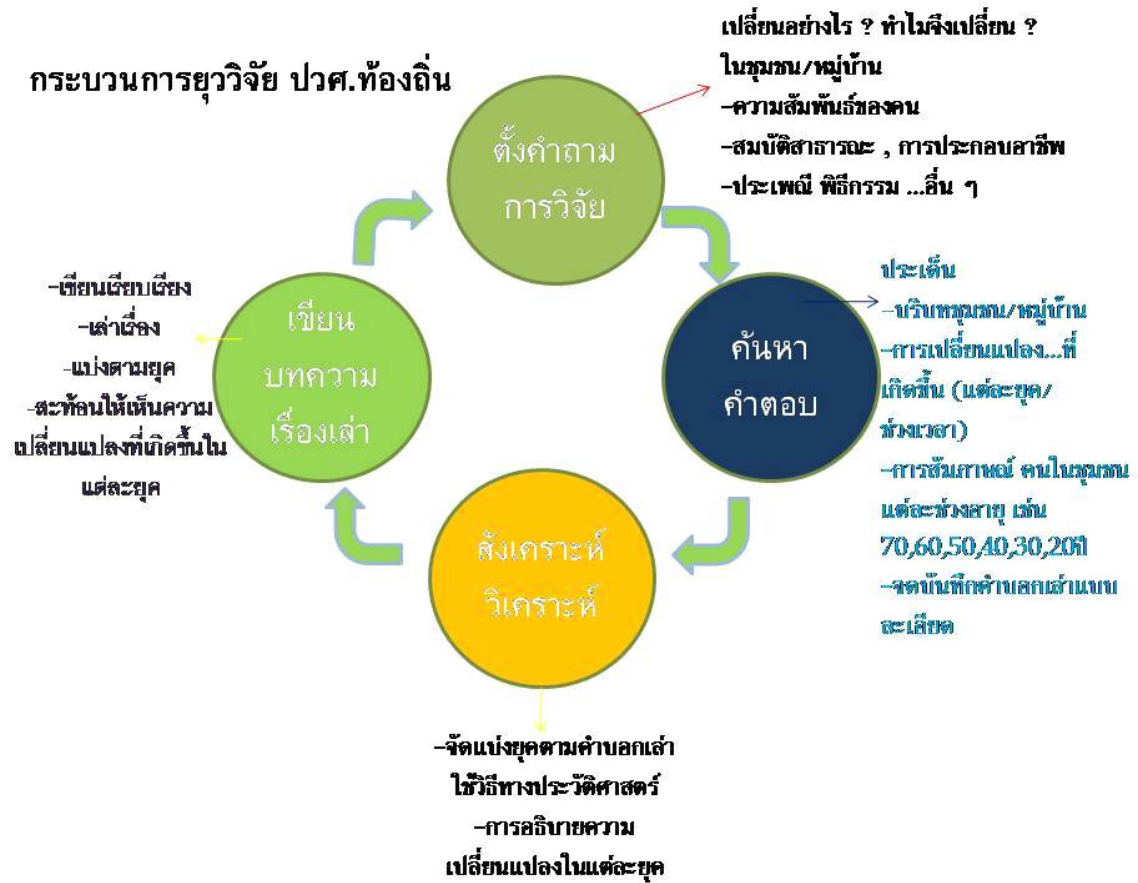
ครูที่ปรึกษานำเสนอ

วิจารณ์ตามเกณฑ์ ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ครั้งนี้เป็นการใช้และผลิตคู่มือภาคสนามที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

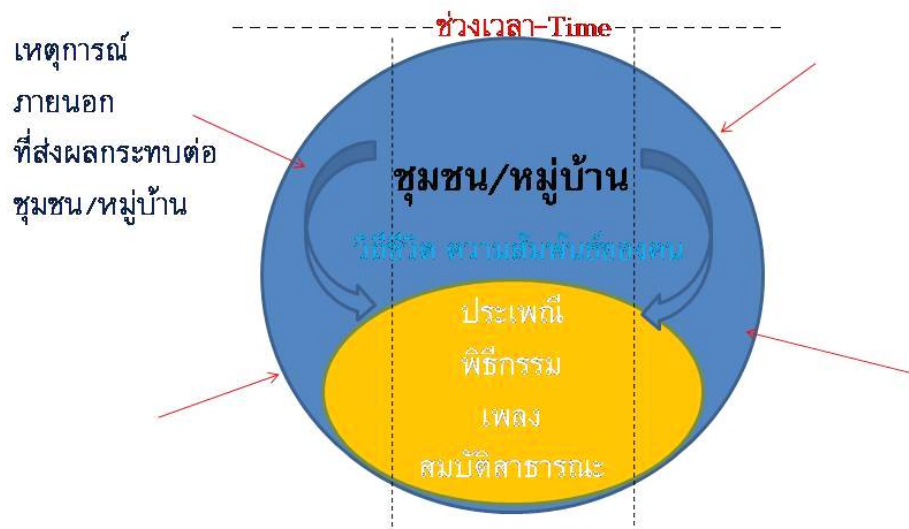
วันแรกที่ 3 ตุลาคม 2552 ทบทวนแนวคิดกับขั้นตอนกระบวนการทำงานของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อเป็นการให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานทั้งหมดว่าที่ผ่านมาได้ทำอะไรบ้างแล้ว และจุดขาดคืออะไร

แผนภาพคู่มือที่ 1: กระบวนการวิจัยของ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาคเหนือ

วิธีการเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ต้องเป็นการบันทึกคำพูดบอกเล่าของคน ในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งต้องจดบันทึกแบบละเอียด และอ้างอิงบุคคล วัน เวลา ที่ได้สัมภาษณ์

แผนภาพที่ 2: การเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่จะศึกษา เชื่อมโยงกับบริบทชุมชนตามแต่ละ
ช่วงเวลา

- อธิบายเรื่องประเด็นที่แต่ละโครงการสนใจศึกษา ได้แก่ ประเพณี พิธีกรรม เพลงพื้นบ้าน สมบัติสาธารณะ การประกอบอาชีพ บุคคลสำคัญในท้องถิ่น และอื่น ๆ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับชุมชน หมู่บ้านที่ได้เข้าไปศึกษาวิจัยด้วย โดยไม่แยกส่วนที่เป็นศึกษาเฉพาะประเพณีพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวโดด ๆ เช่น การศึกษา 1 ประเพณี ว่ามีรูปแบบ ขั้นตอนอย่างไรบ้างแล้วจบเท่านั้น โดยไม่ได้ อธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่จะต้องเน้นที่การเชื่อมโยงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของ ชุมชน หมู่บ้าน และเหตุการณ์ภายนอก ตามช่วงเวลาที่ผ่านมาในแต่ละยุคสมัยด้วย เพราะ ประเพณี พิธีกรรม สมบัติสาธารณะ และอื่น ๆ ไม่ได้อยู่ลำพังของตัวเองโดด ๆ แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนในชุมชน/หมู่บ้าน
- นำเสนอตัวอย่างการแบ่งยุคตามแนวทางการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (จาก อ.เรณู) เพื่อให้ผู้ร่วมเวที(ครูและนักเรียน) ได้เกิดความเข้าใจแนวทางการเก็บข้อมูล การจัดเรียงข้อมูล และการเขียนรายงานในรูปแบบของวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตามแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3: ตัวอย่างการแบ่งยุคของการเขียนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ตัวอย่างการแบ่งยุค : วิธีศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach)

ยุคการก่อตั้งหมู่บ้าน	ยุคสมัยใหม่	ยุคหลังสมัยใหม่
-ความเชื่อ : ผี สิ่งเหนือธรรมชาติ -ประเพณีพิธีกรรมที่อิงกับสิ่งเหนือธรรมชาติ การทำเกษตร -ทำเกษตรเพื่อยังชีพ แรงงานภายในครอบครัว -แลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้ -ครอบครัวใหญ่ -ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ -การเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน -อื่น ๆ	-เริ่มทำเกษตรเพื่อขายนอกชุมชน ข้างแรงงาน -ครอบครัวขยาย -ใช้เงินตราเป็นเครื่องแลกเปลี่ยน -มีประเพณี พิธีกรรมที่อิงกับผีและศาสนา -มีตลาดภายในหมู่บ้าน -เริ่มมีถนนตัดผ่าน -สื่อสารสัมพันธ์ภายในชุมชนและใกล้เคียง อื่นๆ	-อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม -เข้าสู่อุตสาหกรรม ธุรกิจ การท่องเที่ยว -มีถนนหนทางเพิ่มมากขึ้น เข้าถึงทุกหมู่บ้าน -ประเพณีพิธีกรรมบางอย่างเริ่มสูญหาย -ความแปรเปลี่ยนของประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว -สื่อหลากหลายเพิ่มมากขึ้น -สื่อสารสัมพันธ์กันแบบเสมือนจริง ...อื่น ๆ

หลังจากที่มีการบรรยายแล้ว ได้จัดการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวน 4 กลุ่ม โดยใช้โครงการที่มีผู้รู้มาร่วมด้วยเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง แล้วให้ผู้เข้าร่วมเลือกเข้าร่วมกลุ่มตามที่ตนเองเห็นว่าโครงการตนเองมีลักษณะ/หัวข้อวิจัย ที่สอดคล้องกับกลุ่มนั้น ๆ

กระบวนการกลุ่มย่อย :

- 1) ได้ติดตามความก้าวหน้าของแต่ละโครงการว่าในช่วงตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ละโครงการได้ทำอะไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร และมีปัญหา-แนวทางการแก้ไขอย่างไรบ้าง

ซึ่งในกลุ่มย่อยที่รับผิดชอบ มี จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

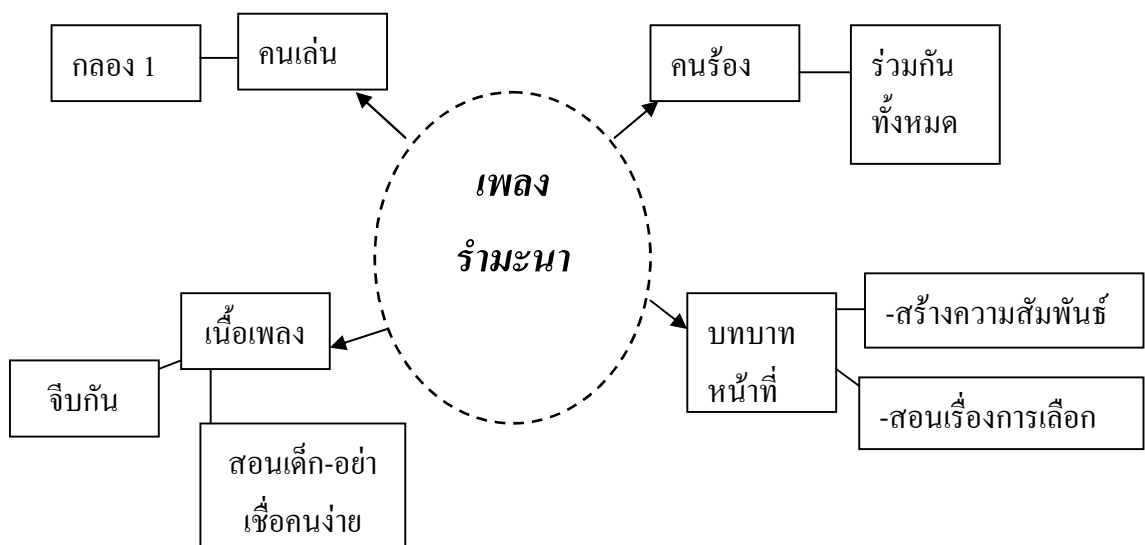
ชื่อโรงเรียนและโครงการ	สิ่งที่ได้ทำ	ผลที่เกิดขึ้น	ปัญหา-การแก้ไข
1) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของ “เพลงรำมะนา” ที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของ ชุมชนบ้านหนองสีนวล ตำบลตาคีลี อำเภอตาคีลี จังหวัดนครสวรรค์ -โรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์	-สัมภาษณ์ พ่อเพลง แม่เพลง ที่มีอายุ 70 ปี ขึ้นไป	-ทราบถึง ประวัติความเป็นมาของ เพลงรำมะนา และการทำ กลอง -เวลาที่ละเล่น เพลงรำมะนา	-ครูพี่เลี้ยงตั้งหัวข้อวิจัยไม่ตรงกับ บทบาทหน้าที่ของเพลง จึงเกิด ความกังวลใจในเรื่องหัวข้อและ คำถามการวิจัย คือ เดิมคิดว่า เนื้อเพลงรำมะนาเป็นการสอน เรื่องคุณธรรมจริยธรรม (มองจาก มุมของตัวเองที่เป็นครูสอนวิชา พุทธศาสนา) แต่เมื่อให้เด็กลอง ทำวิจัย สัมภาษณ์เก็บข้อมูลกลับ พบว่าเนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของการจับกันระหว่าง ชาย-หญิง (ซึ่ง อ.เรณู ได้แนะนำ ในกลุ่มย่อย ว่าเนื้อหาเป็นเพลง เรื่องการของสอนเลิอกคู่ ดังนั้น สามารถปรับเปลี่ยนเป็นเรื่องนี้ แทนได้) -เด็กเก็บข้อมูลยังบันทึกไม่ละเอียด ทำให้ได้ข้อมูลน้อย ไม่เพียงพอที่จะนำมาเขียนเป็น บทความ
2) การเปลี่ยนแปลงเขาชนเดือ เป็นวนอุทยาน ถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ที่ส่งผลกระทบกับ วิถีชีวิตของชุมชน	-เด็กลงเก็บ ข้อมูล โดย สัมภาษณ์กับ คนในหมู่บ้าน	-เด็กได้ข้อมูล สามารถเล่า เรื่องราวได้ -เด็กสามารถ แบ่งช่วงยุคของเขาชนเดือได้	-ข้อมูลยังไม่ละเอียด -ข้อมูลน้อย เพราะเด็กยังไม่ค่อย มีเวลา -เด็กยังไม่ค่อยเข้าใจชัดเจน คำถามยังไม่สามารถทำให้ได้ ข้อมูลละเอียด

บ้านชนเผ่า โรงเรียนตาคลี ประชาสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์			-ระยะทางที่จะเข้าไปในหมู่บ้าน ค่อนข้างลำบาก
3) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทาง ภาษาของชุมชนแม่เป็น อำเภอ แม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์ -โรงเรียนอนุบาลแม่เป็น (บ้านตลุก ตาสาม)		-โครงการนี้ยังไม่สามารถตอบอะไรได้มาก เนื่องจากว่า ครูที่ปรึกษาไม่มาร่วมประชุม แต่ได้ส่ง ครูคนอื่นมาแทนซึ่งไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการนี้	

2)วิทยากรกลุ่มย่อยได้ชวนพูดคุยแลกเปลี่ยน โดยยกโครงการที่มีผู้รู้มาด้วย (ในกลุ่มนี้มีผู้รู้เพลงรำมะนา) มาเป็นตัวอย่างในการฝึกตั้งประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการจัดบันทึกข้อมูล โดยใช้กรอบของช่วงเวลาตามแนวทางวิธีทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการ “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของ “เพลงรำมะนา” ที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของชุมชนบ้านหนองสีนวล ตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ (โรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์)

วิเคราะห์เพลงรำมะนา โดยใช้ทฤษฎีการสื่อสาร และบทบาทหน้าที่ เพื่อให้มองเห็นด้านที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

3) วิทยากรกลุ่มย่อย ได้ช่วยกันกับผู้เข้าร่วม (โครงการและผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ) จัดแบ่งประเด็นการเก็บข้อมูลโดยใช้กรอบการแบ่งยุค/ช่วงเวลา ดังตารางด้านล่างนี้

ยุคที่ 1 ช่วงปี	ยุคที่ 2 ช่วงปี.....	ยุคปัจจุบัน ช่วงปี.....
<u>บริบทชุมชน</u> -การก่อตั้งหมู่บ้านหนองสีนวล เป็นอย่างไร ? ลักษณะทางกายภาพ ภูมิประเทศของที่ตั้งหมู่บ้าน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านระยะแรกเริ่มเป็นอย่างไร ? มีการอพยพมาจากไหน ? ทำมาหากินอย่างไร ? <u>การเล่นเพลงรำมะนา</u> - การเกิดขึ้นของการร้องเพลงรำมะนา ...เริ่มเล่นเพลงรำมะนาเมื่อไหร่ ใครเป็นคนเริ่ม มาจากไหน ? (ผู้เล่า... ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีการเริ่มเล่นตอนสร้างสนามบิน...กลุ่มที่มาสร้างสนามบินให้กับญี่ปุ่น) -มีการจับกันจนแต่งงานกัน มีไหม ? -กลองทำมาจากอะไร ? ครั้งแรกใช้อะไรทำ (ครกตำข้าว) -แต่งเพลงเองหรือเปล่า ? -เนื้อเพลงสมัยนั้นเป็นอย่างไร ?	<u>บริบทชุมชน</u> -เหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านในช่วงนี้ มีอะไรบ้าง ? เรื่องราวเป็นอย่างไร ? <u>การเล่นเพลงรำมะนา</u> -มีการหายไปของการละเล่นเพลง ทำไมถึงหาย (ผู้เล่า... คนเล่นกลับบ้านไปแต่งงานทำงานกัน...) -เด็กรุ่นหลังไม่รู้เรื่อง คนอายุ 40-50ปีจะไม่รู้จัก -รุ่นลูกของตา(ผู้เล่า) ยังเล่นอยู่ไหม ? ทำไม ? (เล่นเป็นบางคน ที่เหลือเขาไม่ค่อยสนใจกัน...) -เนื้อเพลงเป็นเรื่องอะไรบ้าง ? ช่วยร้องให้ฟังได้ไหม ? ..(ผู้เล่า ตีกลองพร้อมกับร้องเพลงให้ฟัง)	<u>บริบทชุมชน</u> -เหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านในช่วงนี้ มีอะไรบ้าง ? เรื่องราวเป็นอย่างไร ? <u>การเล่นเพลงรำมะนา</u> -เริ่มมีการทำกลองขายให้คนที่อยากได้ เขาบอกว่าจะซื้อไปอนุรักษ์ (ผู้เล่า) -มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่... ได้ภรรยาที่ชยันนาจึงได้ไปเล่นอีกครั้ง -เนื้อเพลงสมัยนี้เป็นอย่างไร ? -สมัยหลานของตายังร้องเล่นกันไหม? -เด็กสมัยนี้ยังร้องเล่นเป็นไหม ? เพราะอะไร ? ทำไม -มีการเอามาสอนในโรงเรียนวิชานาฏศิลป์ -เด็ก ๆ เขาไม่ค่อยเล่นกัน ถ้าปู่ไม่ชวน

ยุคที่ 1 ช่วงปี	ยุคที่ 2 ช่วงปี.....	ยุคปัจจุบัน ช่วงปี.....
-เนื้อเพลงเป็นเรื่องราวอะไรบ้าง ? (สะท้อนเหตุการณ์ในยุคนั้น เช่นเพลงเกี่ยวกับเหตุการณ์ การเกิดสงคราม)		

หมายเหตุ – ประเด็นในและเนื้อหาคำถามในการเก็บข้อมูลนี้ เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้มองเห็นแนวทางการตั้งคำถามและกำหนดประเด็นที่จะเก็บข้อมูลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งทางโครงการยูววิจัยสามารถนำไปปรับเปลี่ยนตามข้อมูลที่ปรากฏจริงในชุมชนที่ได้ทำการศึกษา

3) มีโครงการที่เข้าร่วมในกลุ่มย่อย ต้องการให้แนะนำเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลของโครงการที่ตนเองทำอยู่ จึงได้ขอให้ช่วยจัดแบ่งช่วงเวลา ซึ่งโครงการนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ค่อนข้างมีความชัดเจนในแนวทางการเขียนเชิงประวัติศาสตร์ โดยจะมีครูและนักเรียนที่ทำวิจัยมาร่วมแลกเปลี่ยนด้วยที่สามารถช่วยแนะนำได้ชัดเจนนี้เนื่องจากว่า นักเรียนสามารถเล่าข้อมูลได้อย่างละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับหัวข้อที่เขาได้ศึกษา ...แต่ยังขาดวิธีการที่จะนำเสนอให้ออกมาเป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งเมื่อให้แนวทางกับนักเรียนและครูแล้ว ทำให้สามารถจัดแบ่งยุคได้ด้วยตัวทีมยูววิจัยเอง (ตามตารางในหน้าถัดไป)

โครงการ “การเปลี่ยนแปลงเขาซอนเตือเป็นวนอุทยาน ถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านซอนเตือ”
โรงเรียนตาศิลป์ประชาสรรค์จังหวัดนครสวรรค์

ตาราง 1

ยุคบุกเบิก ช่วงปี.....-.....	การดำรงชีวิตของ ชาวบ้าน ช่วงปี.....	การทำลาย ช่วงปี.....	ต่อต้านสัมปทาน ปี 2535-36	ยุคหลังประกาศเป็น วน อุทยาน 10 ม.ค. 2540	ยุคการอนุรักษ์ ช่วงปี
-ผู้ที่มาก่อตั้ง -ประมาณช่วงปีอะไรที่เริ่มมา - ก่อตั้งหมู่บ้าน -เรื่องเล่าเหตุการณ์ที่เริ่ม - ก่อตั้ง-สร้างทางรถยนต์ -วิธีการจับจองพื้นที่ ? ถางป่า - ดงดิบ -คนกลุ่มแรกที่เข้ามา -การหาแหล่งน้ำ ...เจอที่เขา - ซอนเตือ เป็นที่มาของชื่อ - หมู่บ้าน -การทำมาหากิน ทำไร่	-เริ่มการทำอาชีพเกษตร - เป็นหลักแหล่ง -การเพาะปลูก ...ไร่อ้อย - และข้าวโพด -(ทำเพื่อกินเองหรือเพื่อขาย ...ขายที่ไหน? ได้เงินแล้วมา - ทำอะไร?(ถามเพิ่ม) -การใช้ประโยชน์จากเขา - ซอนเตืออย่างไรบ้าง ? (หา - ของป่า...?) -อาชีพของชาวบ้านที่ไม่มีไร่ (รับจ้างทั่วไป ?)	-มีกลุ่มสัมปทานเพื่อ - ระเบิดเขาหินปูน -จะใช้ประโยชน์หินปูน - มาทำเป็นปูนซีเมนต์ -กลุ่มนี้เป็นใคร ? -วิธีการเข้ามาสัมปทาน - เป็นอย่างไร ? -กลุ่มที่เข้ามาทั้งหมด - จำนวน 5 กลุ่ม -ผลจาก การ มา - สัมปทานเป็นอย่างไร ? (ช่วงที่ระเบิดเขา จน	-ผู้นำชุมชนไม่เห็นด้วย -ก ระ บ ว น ก า ร แ ล ะ - เหตุการณ์ที่มีการต่อต้าน - เป็นอย่างไร ? -การหาแนวร่วม มองเรื่อง - การเป็นแหล่งต้นน้ำ และ - แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ โดย - เริ่ม จ า ก ผู้ ไ ห ญ บ้ า น - ชาวบ้านและสื่อมวลชน -มีการทำข่าวเสนอสู่ - สาธารณะ -การ ต่อ สู้ กับ นายทุน	-การเปลี่ยนเป็นพื้นที่สาธารณะ -ช่วงแรกยังไม่มียงบประมาณ - อะไร - เข้ามาสนับสนุน -ต่อมาสร้างเป็นวนอุทยาน -คนที่มีบทบาทต่อการผลักดัน - ให้เป็นวนอุทยานเป็นใคร ? - มีความคิดอย่างไรบ้าง ? -ชาวบ้านเห็นด้วยหรือไม่ - เป็นอย่างไร ? (ถามเพิ่ม) -ผลกระทบกับชาวบ้านและ - กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	- มีกลุ่มนักเรียนและ - นักศึกษาเข้าไป - เรียนรู้เรื่องของวน - อุ ท ย า น แ ه่ ง นี (ศึกษาหาความรู้) -มีมหาวิทยาลัยต่าง - ๆ เข้าไปศึกษาวิจัย - ในด้านต่าง ๆ -บทบาทของคนใน - ชุมชนมีส่วนร่วมดูแล - เป็นอย่างไรบ้าง ? (ถามเพิ่ม)

-การอพยพเข้ามาเพิ่มจากที่ไหน ? มากันยังไง (ถามเพิ่ม)	-หาสัตว์ป่า กระรอกกระแต มีพ่อค้ามารับซื้อ -ตลาดที่ขายของ -ใช้สมุนไพรในป่า -การหาประโยชน์จากแหล่งโบราณวัตถุ ..มีมนุษย์โบราณอยู่มาก่อน	ภูเขาหายไป 1 ลูก เป็นช่วงปีไหน?...	(เหตุการณ์เป็นอย่างไร ?) -การเข้าไปสำรวจเขาน้ำเสนอข้อมูลให้กับหน่วยงานของรัฐบาล -เริ่มแปรเปลี่ยนไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยว -ชาวบ้านเริ่มมีรายได้จากนักท่องเที่ยว (การให้เช่าไฟฉาย, เป็นไกด์นำเที่ยว)	กับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในเขazonคือเป็นอย่างไรบ้าง (ถามเพิ่ม)	-เพิ่มการสัมภาษณ์เด็กเยาวชนที่อยู่ในชุมชนนั้น
---	--	---	---	---	--

วันที่สอง ที่ 4 ตุลาคม 2552

โครงการในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

- กลุ่มย่อยที่รับผิดชอบ - มีทั้งหมด 5 โรงเรียน ซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการดำเนินงานของแต่ละโครงการในช่วงตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

ชื่อโรงเรียน	ชื่อโครงการ	การดำเนินงาน
1) ร.ร.อุทัยวิทยาคม	-วิถีชีวิตชุมชนชาวแพ แหล่งลุ่มแม่น้ำสะแกแก่งเมืองอุทัยธานี	-ได้แนะนำวิธีการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ อธิบายให้เด็กฟัง -แนวทางการตั้งคำถาม จะถามอะไรบ้าง -ลงพื้นที่จริง ...นักเรียนยังขาดการจดบันทึกที่ละเอียด
2) ร.ร.หนองขาหย่างวิทยา	-กรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านหนองสะแก	-ศึกษาสืบค้นว่า ชุมชนอะไรบ้าง ? ได้สัมภาษณ์กับคนในหมู่บ้านที่อยู่ในเขตโบราณสถานนั้น (ทีมวิทยากรได้พยายามถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานกับคนในชุมชน ...ครูเล่าว่า มีความสัมพันธ์กันคือ ในช่วงแรกจะมีการเข้าไปขุดโบราณวัตถุแล้วนำไปขาย ส่งผลให้มีรายได้และสร้างฐานะได้จากการนำโบราณวัตถุไปขาย และมีการทำนาทำไร่กันในพื้นที่ที่มีโบราณสถานอยู่ จึงมักจะมีการขุดพบโบราณวัตถุและโบราณสถานอย่างต่อเนื่อง)
3) ร.ร.ทุ่งโพธิ์วิทยา	-ถ้ำหุบป่าตาด Unseen in Thailand กับวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านทุ่งนางงาม	-ได้มีการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร , สัมภาษณ์คนในหมู่บ้าน อายุ 10-15 ปี, อายุ 16-35 ปี, และมากกว่า 40 ปี รวมถึงพนักงานที่ทำงานในถ้ำหุบป่าตาด และผู้นำหมู่บ้าน -มีการทำกิจกรรมเดินเท้าสำรวจป่า (จากการที่ได้ชวนพูดคุยเรื่องวิถีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทำให้ครูได้มีความเข้าใจมากขึ้น จึงทำให้เห็นว่าสิ่งที่ได้เก็บหรือได้ทำมาแล้วยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ ที่จะนำมาเขียนเป็นเรื่องเล่าได้ จึงเห็นว่าจะกลับไปเก็บข้อมูลมาใหม่)

ชื่อ โรงเรียน	ชื่อโครงการ	การดำเนินงาน
4) ร.ร. ลานสัก วิทยา	-การ เปลี่ยนแปลง ของประเพณี บุญบั้งไฟที่ ส่งผลต่อวิถี ชีวิตของ ชุมชนบ้าน ร่องตาที่	-ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำ คนเฒ่าแก่ (อายุ 70ปีขึ้นไป) รวมถึงชาวบ้านใน วัยทำงาน -คำถามที่สัมภาษณ์ เกี่ยวกับประเพณีมีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนมาก ไหม? พอมีประเพณีนี้ การค้าขายดีขึ้นไหม ? คนรุ่นใหม่เข้ามาสืบสาน บ้างไหม ?
5) ร.ร. ห้วยคต พิทยาคม	-การ เปลี่ยนแปลง ของประเพณี งานบุญเจ้า วัด ที่ส่งผล ต่อชุมชนกระ เหรียงบ้าน ห้วยคต	-ได้สัมภาษณ์เจ้าวัด เกี่ยวกับ ความเป็นมา จุดประสงค์ การแต่งกาย ข้อ ปฏิบัติ ข้อห้าม (โครงการนี้ มียุววิจัยเข้ามาช่วยกลุ่มด้วย จำนวน 2 คน อยู่ระดับชั้น ม.5 ซึ่งเป็นคนในชุมชน จึงได้ขอฉบับที่ักข้อมูลที่เด็กนักเรียนไปสัมภาษณ์มา พบว่า ข้อมูลที่ได้มาจะไม่ละเอียด จะจดมาเป็นข้อ ๆ ยังไม่ได้บันทึกแบบ ละเอียด)

ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกันเกี่ยวกับการจัดแบ่งช่วงเวลา ตามแต่ละโครงการดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงประเพณีบุญบั้งไฟที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านร่องตาที่ จ.อุทัยธานี
โรงเรียนสักวิทยา
- 2) “การเปลี่ยนแปลงของประเพณีงานบุญเจ้าวัด ที่ส่งผลต่อชุมชนกระเหรียงของชุมชนบ้าน
ห้วยคต” โรงเรียนห้วยคตพิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี

ยุคแรก	ยุคที่ 2	ยุคที่ 3
-การต่อตั้งหมู่บ้านภูเหม็น -การประอาชีพรูป-ปลูกข้าว -การอพยพโยกย้ายเข้ามา ก่อตั้งหมู่บ้าน มาจากไหน? -เจ้าวัดเกิดขึ้นเมื่อไหร่? ความ เป็นมาเป็นอย่างไร? ความเชื่อ และความหมายเกี่ยวกับเจ้าวัด เป็นอย่างไร? มีประเพณี พิธีกรรมอะไรบ้าง, การดำเนิน ชีวิตของเจ้าวัด ทำหน้าที่อะไร มีบทบาทกับชุมชนอย่างไรบ้าง	-วิถีชีวิตและอาชีพของคนใน หมู่บ้านเป็นอย่างไร? -การคงอยู่ของประเพณีเจ้าวัด เป็นอย่างไร? ในด้านต่าง ๆ (ผู้ ประกอบพิธี ความเชื่อ คนเข้า ร่วม เครื่องประกอบพิธี เปลี่ยนไปไหม? ขั้นตอน พิธีกรรมเป็นอย่างไร...อื่น ๆ)	-วิถีชีวิตและอาชีพของคนใน หมู่บ้านเป็นอย่างไร? -การคงอยู่ของประเพณีเจ้าวัด เป็นอย่างไร มีอะไรที่ เปลี่ยนแปลงจากสมัยก่อนบ้าง -ความเชื่อเปลี่ยนแปลงไหม? เป็นอย่างไร? -คนเข้าร่วมเป็นใคร (จากคำเล่า -มีคนจากภายนอกเข้าไปมาก ขึ้น เป็นงานที่ดึงดูดความสนใจ ของคนต่างถิ่นเข้ามา วัยรุ่นจาก ที่อื่นเข้ามาด้วย)

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการ มีดังนี้

- 1) ครูพี่เลี้ยงยุววิจัยเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจดบันทึกข้อมูลเพิ่มมากขึ้น จากแต่เดิมนักเรียนจะจดบันทึกเพียง 2-3 บรรทัด (เหมือนตอบข้อสอบปรนัย) แล้วนำมาส่งให้ครู แต่เมื่อมีการอธิบายวิธีการจดบันทึกแบบละเอียดจากการสัมภาษณ์คนในชุมชน ทำให้เริ่มเห็นแนวทาง วิธีการที่จะนำกลับไปจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- 2) ครูพี่เลี้ยงและนักเรียน (ที่มาด้วย) เริ่มเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการศึกษา
- 3) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การแบ่งช่วงเวลาตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้าไปศึกษาวิจัย
- 4) ช่วงแรก ครูยังขาดความมั่นใจในการที่จะเขียนรายงาน การแบ่งยุคในทางประวัติศาสตร์ เกรงว่าจะไม่ตรงตามทฤษฎี และความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เช่น กรณีที่ผู้เล่าข้อมูลขัดแย้ง ไม่สอดคล้องกันจะทำอย่างไร

5) การเก็บข้อมูลของนักเรียนยุววิจัยในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลแบบละเอียด ทั้ง ๆ ที่หลายคนเมื่อมีการให้เล่าเรื่องราวข้อมูลที่ไปเก็บมาได้นั้น สามารถเล่าได้มีรายละเอียดที่น่าสนใจ จึงได้แนะนำว่าให้เขียนบันทึกตามที่ตนเองได้เล่ามา ไม่ต้องกลัวว่าจะผิดหรือถูก ให้เขียนออกมาก่อนให้ละเอียดมากที่สุด

6) ได้แนะนำว่าให้มีการส่งข้อมูลที่แต่ละทีมได้เก็บมาและเขียนไว้บ้างแล้ว ส่งมาให้กับทีมประสานงานจังหวัดและภาคเหนือ ได้อ่านก่อน (ซึ่งหลายคนยังเกรงว่ายังไม่เรียบร้อย ไม่กล้าส่งมาให้อ่าน) โดยให้การส่งทางอีเมลจะสะดวกในการให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับไป

4.การติดตามประเมินผลงานวิจัย

การติดตามโครงการโดยจัดเวทีให้ครูพี่เลี้ยงเสนอผลงาน

การดำเนินงานถึงช่วงท้าย เดือนพฤศจิกายน 2552 โครงการยุววิจัยที่ส่งรายงานตราฟแรกจำนวนทั้งหมด 190 โครงการ นักเรียนยุววิจัยที่เข้าร่วม จำนวน 893 คน และครู จำนวน 288 คน ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก สุโขทัย นครสวรรค์ และอุทัยธานี ซึ่งพบว่าได้มีข้อมูลเรื่องราว เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ผ่านการบอกเล่าจากคนในชุมชนรุ่นต่าง ๆ ในด้านการประกอบอาชีพ สมบัติสาธารณะ ประเพณีพิธีกรรม ประวัติบุคคล และอื่น ๆ โครงการฯ จึงให้มีการจัดเวทีวิชาการ ประชุมครูที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอข้อมูลและผลงานของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับจังหวัดและระดับภาค และวางแนวทางเพื่อการสังเคราะห์งานภาพรวมของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของภาคเหนือและอีกประการหนึ่ง เพื่อเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ด้านวิธีคิดเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ของคน ประเพณีพิธีกรรม สมบัติสาธารณะ ในระดับหมู่บ้าน ชุมชน และจังหวัดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

วิธีการทำงาน

- ผู้ประสานงานจังหวัดคัดเลือกโครงการที่ดีระดับจังหวัด ๆ ละ 1 โครงการ เพื่อให้ยุววิจัยเข้าร่วมเวทีนำเสนอผลงาน รวม 12 โครงการ
- ยุววิจัยที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อสร้างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศักยภาพของผู้เรียน

- คำนวณเสนอผลการวิจัยในเวทีประชุม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ความเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับแก้ไขผลงานวิจัย
- ผู้เชี่ยวชาญ ทีมประสานงานภาค และผู้ประสานงานจังหวัด และครูร่วมกันกำหนดแนวทางการสังเคราะห์ข้อมูล
- ผู้เชี่ยวชาญ ทีมประสานงานภาค และผู้ประสานงานจังหวัด ร่วมกันคัดเลือกโครงการที่มีศักยภาพจำนวน 40 โครงการ เพื่อจัดทำวิดิทัศน์ หรือสื่อประเภทอื่นเพื่อเผยแพร่ในโอกาสต่อไป

การนำเสนอผลงานครั้งนี้ ได้ผล 2 อย่างด้วยกันคือ ด้านหนึ่งแนวคิดในการทำงานสังเคราะห์และอีกด้านหนึ่ง การสะท้อนความรู้และการเสริมพลังให้กับครูที่ปรึกษา

1) แนวทางการสังเคราะห์งานวิจัย ดร. ชูลีพร วิรุฬหะ ได้ชี้แนะแนวทางการทำงานสังเคราะห์อย่างหลากหลายเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะที่วิทยากรชี้ให้เห็นปัญหาในการเขียน ได้ให้ข้อคิดและแนวทางการสังเคราะห์ เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัย หลายประการมีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

ใช้อะไรเป็นพื้นที่ในการศึกษาประวัติศาสตร์

-ใช้จังหวัดหรือหน่วยการเมืองปัจจุบัน (ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฉบับราชการและการท่องเที่ยว)

-ใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ด้านต่างๆ (ศูนย์กลาง-เครือข่ายซึ่งแบ่งแยกตามหน้าที่ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา คมนาคม ฯลฯ)

-ใช้ Ecosystem เช่นลุ่มน้ำ ลุ่มทะเลสาบ

-ใช้พื้นที่ทางวัฒนธรรม เน้นความหลากหลายและการปะทะสังสรรค์

-ใช้หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มสังคม

-ใช้ geo-body ของพื้นที่ที่มีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน

การค้นหาค้นหาตัวตน (autonomous past of locality)

การศึกษาตัวตนไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่ศึกษาอย่างเป็นอิสระจากศูนย์กลาง หรือ “มิติภายใน” เท่านั้น แต่เป็นการมองพื้นที่ที่ศึกษาเหมือน “คน” มีหน้าตา มีความคิด มีความเปลี่ยนแปลง มีจิตวิญญาณ แทนที่จะมีเพียง “ภาระหน้าที่”

- ธรรมชาติของพื้นที่ (nature)
- ภาระหน้าที่ของพื้นที่ (function)

- โลกทัศน์ของท้องถิ่น (world view)
- จิตวิญญาณ-วัฒนธรรม (belief and culture)

ที่สำคัญ การศึกษาจากตัวตนของพื้นที่ทำให้เราเข้าใจกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์

ความเปลี่ยนแปลง

สาเหตุ-ผลกระทบ / แรงผลักดัน-ปฏิกิริยา

local initiative, local innovation, local strategy

มองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น

จาก ใคร มาสู่ อย่างไร – จาก อะไร มาสู่ ทำไม

ความสัมพันธ์และความขัดแย้ง

เรามักจะคุ้นเคยกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น ซึ่งจะอยู่ในแบบรัฐรวมศูนย์ หรือแบบปริวิตถลอำนาจ หรือความสัมพันธ์เชิงบรรณาการ แต่ความสัมพันธ์เช่นนี้ก็ยังเป็นแบบตัวต่อตัว และมองจากศูนย์กลางอำนาจออกไป

แต่พื้นที่หนึ่งหน่วยนั้นมีความสัมพันธ์หลายระดับ ซึ่งอาจจะซ้อนเป็นชั้นๆ หรือคาบเกี่ยวและทับซ้อนกัน ขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาว่าจะนั่งมองจากจุดไหน เนื่องจากอำนาจของศูนย์กลางมีมาก การมองความสัมพันธ์เชิงซ้อนจึงทำได้ยาก แต่ถ้าเปลี่ยนไปมองจากท้องถิ่นเราจะเห็น set of relation ที่ทับซ้อนกันได้ดีขึ้น เช่น ความสัมพันธ์กับศูนย์กลาง ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นที่ซ้อนอยู่ได้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ เป็นต้น

ปัญหา

-การนำตัวของเราไปสู่พื้นที่อื่นทำได้ไม่ยาก แต่ถ้าเราจะสร้างประวัติศาสตร์ที่แยกจากและหลากหลายกว่าประวัติศาสตร์ชาติ หรือ

-ถ้าจะให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่เป็นเพียงการเล่าประวัติศาสตร์ชาติแบบย่อส่วน พื้นที่ที่ใช้ต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและควรจะต้องมีจุดเด่นพอที่จะทลายการครอบงำหรือความเด่นของศูนย์กลางหรือรัฐชาติได้ อย่างน้อยก็ในช่วงที่ทำการศึกษา

2) การสะท้อนความรู้ให้กับครูเป็นการเสริมพลังครูที่ปรึกษา

จากการประเมินผลลัพธ์จากงานเขียนของครูที่เข้าร่วมในการนำเสนอผลงานในครั้งนี้ ครูรู้สึกเชื่อมั่นในวิธีการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากขึ้น และเชื่อมั่นในความรู้ของตนเอง เพราะได้นำเสนอผลงานที่ตนเองและยูววิจัย เป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นมาเอง ครูหลายคนสะท้อนว่า กระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ได้ทำให้มีเครื่องมือ การเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ดังรายงานในโครงการ“มองปัจจุบันย้อนอดีตชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก: กรณีศึกษา หมู่บ้านใหม่เขียนบรรยาย ถึงการนำไปใช้ ในหลักสูตรท้องถิ่น และขยายผลต่อไปถึงการทำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นระดับ อำเภอ ดังนี้

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียน และชุมชน เห็นประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยนี้ หลังจากที้นำไปทดลองสอนในห้องเรียนระยะหนึ่ง นักเรียนก็ให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ จึงเกิดแนวความคิดในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทางโรงเรียนก็จะขอความร่วมมือจาก คณะกรรมการสถานศึกษามาร่วมประชุมกันเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และ จะให้มีการวิพากษ์ความถูกต้องของเนื้อหา หลักฐานต่างๆ รวมทั้งจะขอให้มีการให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะเพิ่มเติมเนื้อหาอะไรอีก เพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์มากขึ้นและครอบคลุมทุกประเด็น หลักสูตรท้องถิ่นนี้ก็จะสามารถแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนได้ชัดเจน นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูผู้สอนจะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำด้วย คือ ให้นักเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยให้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านของตนเอง โดยใช้กระบวนการวิจัยของโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. เพื่อให้เกิดการตื่นตัวของเยาวชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ตลอดจนยังเกิดแนวคิดที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในระดับ ที่กว้างขึ้นคือในระดับอำเภออีกด้วย

ข้อคิดเห็นของยูววิจัย จากโครงการกระบวนการพัฒนายูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โครงการผ้าทอมือกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวตีนธาตุ ตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัด เชียงใหม่ ที่สะท้อนการทำงานกับ ส.ก.ว. มีงานทั้งหมด เหน็ดเหนื่อย แต่ก็คุ้มค่า เพราะได้เรียนรู้เรื่องของชุมชนของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจที่มีต่อท้องถิ่น ทำให้เกิดความรักท้องถิ่น

เด็กหญิงจิรายุ คำนวล “...งานที่ทำร่วมกับสกว.มันเยอะจริงๆและค่อนข้างยาก ตอนแรกทำ รู้สึกเหนื่อยมาก ทั้งเครียดทั้งท้อ และคิดว่า ตัวอย่างเราจะทำเรื่องพวกนี้ได้หรือ แต่พอได้เห็นความตั้งใจและความคาดหวังจากเพื่อนๆที่ร่วมโครงการ อาจารย์และสกว. ที่อยากจะทำให้นักวิจัย

ตัวน้อย ๆ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ ทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศาสนาและวัฒนธรรมและยังเป็นเรื่องในท้องถิ่นเราด้วย ทำให้ความรู้สึกและความคิดเดิมๆเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นความคิดใหม่ๆ ความรู้สึกดีๆ และความรับผิดชอบต่อเรื่องที่ทำ ซึ่งในการทำงานแต่ละครั้งสนุกและอยากที่จะรื้อฟื้นพัฒนาประวัติศาสตร์อันดีงามที่ถูกกลบเลือนกลับมาอีกครั้งตอนนี้ อยากจะขอบคุณสกว.ที่ได้หยิบยื่นโอกาสดีๆ ให้แก่พวกเรา ทำให้เรารักประวัติศาสตร์และรักชุมชนท้องถิ่นเรามากขึ้น...”

เด็กหญิงสาธิตา ไชยเรือน “...จากการทำงานร่วมกับสกว.ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าเป็นการทำงานที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่นั่นเอง ข้าพเจ้ารู้สึกสับสน บางครั้งก็ปวดหัว ท้อแท้ จนอ่อนเพลีย ง่วงนอนตลอดเวลา แต่จะหนักเท่าไรที่ผ่านมานั้นข้าพเจ้าก็อดทน สามารถทำได้ดี ทำงานที่ผ่านมามีความสำเร็จ โครงการนี้เป็นโครงการที่ฝึกให้นักเรียนมีความอดทนขึ้นด้วย ...”

เด็กหญิงจิรายุ คำนวล “...อยากให้มีการจัดอบรมโครงการที่เข้าร่วมกับสกว. บ่อยขึ้นเพราะหากมีข้อผิดพลาดหรือปัญหาเกี่ยวกับโครงการจะได้แก้ไขถูกและท่วงทันและจะไม่ได้ไปแก้ปัญหารื้อหรือสะสมปัญหาที่หลัง ส่วนเรื่องการจัดโครงการนี้จะมีทีมวิทยากรรุ่นต่อไปเป็นเรื่องที่ดีและน่าสนับสนุน เพราะประวัติศาสตร์ไม่ได้หยุดอยู่แค่นี้...”

เด็กหญิงแพรวา กิริยรรยง “...การเข้าร่วมกับ ส ก ว.ถือเป็นโอกาสอันดีและเป็นการหาความรู้ใส่ตัว เพื่อจะนำไปพัฒนาและปรับปรุงต่อไป เป็นโครงการที่ทำให้ทีมงานเกิดความคิดสงสัย อยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป และทำให้เกิดเป็นนิสัยรักท้องถิ่นของตนขึ้นมา สามารถสานต่อให้เด็ก ผู้ใหญ่มีจิตสำนึกในท้องถิ่นของตนที่อาศัย และใช้เป็นแหล่งทำกิน”

จากบันทึกสะท้อนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับสกว. นักเรียนยุววิจัส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อ สกว. และเห็นว่าเป็นโครงการที่เกิดประโยชน์กับตนเองและท้องถิ่น

ในขั้นตอนการติดตามผลโครงการฯ ได้พบว่า การเปลี่ยนแปลงความคิดเรื่องอนุรักษ์เป็นสิ่งทำได้ยาก จึงให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมในรายละเอียดมากขึ้นและให้หลายครั้ง โดยให้ความรู้ความคิดกับผู้ประสานจังหวัดให้เข้าใจก่อน แล้วตามลงไป ถอดรหัสการเปลี่ยนแปลงที่พบข้อมูลของโครงการในพื้นที่ ให้เข้าใจสัญญาณในวัฒนธรรมก็คือการตีความข้อมูลประเพณี วัฒนธรรมให้มีประโยชน์ต่อชีวิตจริงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ตลอดจนการปรับประยุกต์ใช้ได้สำหรับเจ้าของวัฒนธรรมเอง ซึ่งมีข้อคำนึงในการใช้ข้อมูลวัฒนธรรม 7 ลักษณะ ถ้าเข้าใจแล้วน่าจะมีผลต่อการทะลาย ความคิดเชิงอนุรักษ์ ให้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลาย วัฒนธรรมในพื้นที่ที่ศึกษา ลักษณะวัฒนธรรมมีดังนี้คือ

1. **มนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม** : สิ่งที่เราเรียกว่าวัฒนธรรมนั้นล้วนเป็นผลผลิตของมนุษย์ทั้งสิ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ วัฒนธรรมไม่เกิดเองในธรรมชาติ มนุษย์เป็นผู้นำสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติมาปรุงแต่งเพื่อสนองการใช้ประโยชน์เฉพาะอย่างของมนุษย์เองตามยุคตามสมัย มนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น บรรดาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มสังคม และเครื่องประดับ เป็นต้น รวมถึงที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ เป็นต้น เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงมีสิทธิ์ในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้ตอบสนองในโลกปัจจุบันได้

2. **วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้** : นอกจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นแล้ว ความสามารถในการผลิตสร้างวัฒนธรรมยังไม่มีอยู่ในพันธุกรรมด้วย มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นวัฒนธรรม อันที่จริงสัตว์อื่น ๆ อีกหลายชนิดก็มีการเรียนรู้ได้มาก – น้อยแตกต่างกันไป ดังเช่นที่เราสามารถนำสัตว์มาฝึกให้แสดงกิริยาท่าทางที่ไม่ใช่ปรกติวิสัยของมันได้ เช่น สอนให้เดินสองขา ชีรธจักรยานสองล้อ ปั่นต้นมะพร้าว เป็นต้น สิ่งบางชนิดเรียนรู้ที่จะใช้กิ่งไม้แห่เข้าไปในรูจอมปลวก เพื่อจะได้จับปลวกที่วิ่งไต่กิ่งไม้สวนออกมากินได้อย่างง่ายดาย แม้กระนั้น เรายังไม่พบว่าสัตว์อื่นนอกเหนือจากมนุษย์มีกลวิธีการถ่ายทอดที่ซับซ้อนได้เท่ากับมนุษย์เลย มักจะเป็นการสังเกตและเลียนแบบอันเป็นวิธีการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานมาก ๆ ดังนั้น การเรียนรู้วัฒนธรรมของมนุษย์จึงหมายถึงทั้งความรู้ที่เกิดจากการคิดค้นและความรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดที่มีความซับซ้อนด้วย

3. **วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นองค์รวม (Holistic)** : วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการบูรณาการความรู้หลายส่วนเข้าด้วยกันโดยมิได้แบ่งแยกเป็นส่วน ๆ เหมือนกับความรู้ทางวิชาการ ซึ่งถูกแบ่งออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ แยกออกจากกันไป การที่ชาวนาไปนา เขามีความรู้เกี่ยวกับภูมิอากาศ ฤดูกาล รู้ว่าได้เวลาที่จะต้องเตรียมเพาะกล้าแล้ว และเขายังมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะเมล็ดพันธุ์ ดิน พรรณไม้ต่าง ๆ ที่ขึ้นในนา ภูมิวิทยาที่รู้ว่าแมลงอะไรเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษในนา และความรู้ที่จำเป็นอื่น ๆ

4. **วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamism)** : วัฒนธรรมมิใช่ผลผลิตที่ตายตัวของมนุษย์ เราอาจกล่าวได้ว่าในทุกยุคสมัย วัฒนธรรมจะถูกปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แปรรูป ผลิตซ้ำ สร้างขึ้นใหม่ และถูกทดแทนอยู่โดยตลอด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน อาทิเช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การสื่อสารและคมนาคม ภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งเราจะเห็นความแตกต่างกันไปตามยุคสมัยด้วยเหตุนี้ นักวิชาการทางวัฒนธรรมจึงมักกล่าวว่า วัฒนธรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเลย กลับมีแนวโน้มที่จะสูญสิ้นลงได้มาก

5. **วัฒนธรรมเป็นสมบัติร่วม** : โดยทั่วไปการผลิตสร้างหรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ใช้ฉันทามติ (Consensus) ของผู้ร่วมเป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น ๆ จึงมีผู้รู้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นกระบวนการประชาธิปไตย ประเทศไทยเองเคยมีประสบการณ์ที่ผู้นำประเทศใช้อำนาจบังคับให้คนไทยเลิกกินหมาก ซึ่งมีได้เป็นกระบวนการที่เกิดจากฉันทามติ ครั้งเมื่อผู้นำ ผู้นำลี้ล้นอำนาจลง คนที่เคยกินหมากก็หันกลับมากินหมากเหมือนเก่า แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปทัศนคติของคนไทยต่อการมีฟันดำ – ฟันขาวค่อย ๆ เปลี่ยนไป ผู้คนกลับทยอยเลิกกินหมากกันไปเองโดยไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายบังคับขึ้นใจเขา

6. **วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์** : วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นล้วนบรรจุไว้ด้วยสัญลักษณ์ ที่มีความหมายทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นภาษา สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงภาษาท่าทาง ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม คุณสมบัติประการนี้ของวัฒนธรรมมีความสำคัญจนเกิดเป็นสำนักคิดที่เรียกว่า “ปฏิสัมพันธ์นิยมเชิงสัญลักษณ์” (Symbolic Interactionism) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า มนุษย์ล้วนกำหนดรูปแบบและวิธีการสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของการตีความหมายเชิงสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ดังนั้น คนที่ร่วมอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน จึงสามารถตีความหมายและสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจกันได้

7. **วัฒนธรรมมีมากและหลากหลาย** : ในพื้นที่ภูมิศาสตร์หนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง แม้จนกลุ่มคนที่ร่วมอยู่ในระบบนิเวศแบบเดียวกันก็ยังมีได้มีวัฒนธรรมเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งหมด ดังเช่นกลุ่มชนบนพื้นที่สูงในหลายประเทศยังมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปหลายลักษณะ ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกัน ดังเช่นชาวไท / ไท / ไทย ก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป ด้วยในหลาย ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ ความพยายามให้คนในสังคมขนาดใหญ่ยึดถือในวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกันไปหมดจึงเป็นการฝืนกระบวนการทางวัฒนธรรมอย่างยิ่ง (เรียบเรียงจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ **สังคมไทยกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2548.**)

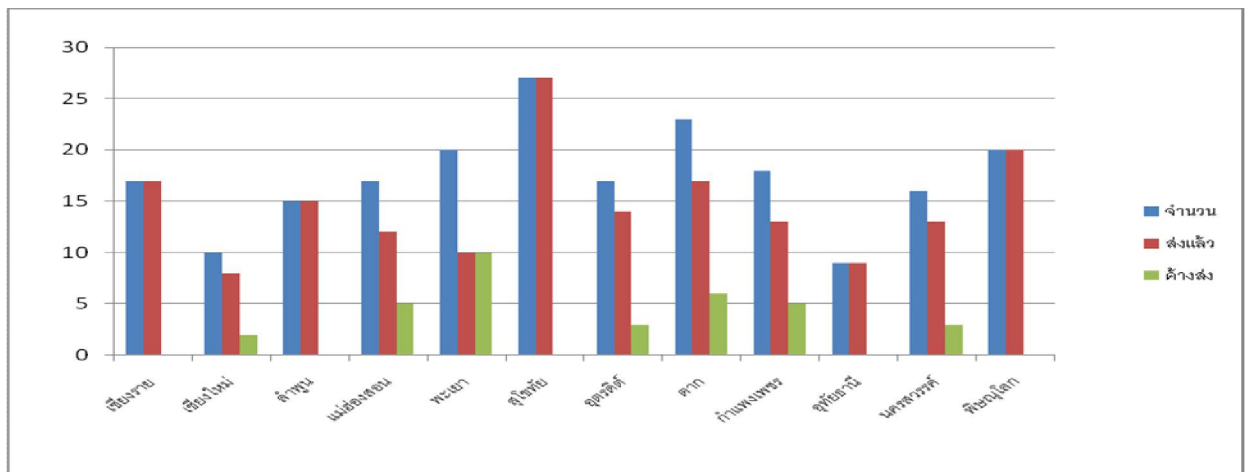
ปฏิบัติการนี้พบว่า การเพิ่มเติมความรู้ในบรรยากาศที่เหมาะสมคือเวทีผู้ประสานงานจังหวัด ส่วนในพื้นที่นั้น เหมาะที่ประยุกต์ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดไปตามข้อมูลที่ปรากฏมากกว่า และต้องทำบ่อย ๆ และฝึกให้คิด โดยวิเคราะห์จากตัวอย่างในพื้นที่ สำหรับในโครงการนี้ไม่มีเวลามากพอที่จะทำกิจกรรมนี้เลย ซึ่งบทเรียนจากงานนี้สามารถสร้างรูปแบบสำหรับการปรับเปลี่ยนเรื่องความคิดกับวัฒนธรรมได้อีกงานหนึ่ง ถ้าทำได้จะเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น และมีตัวชี้วัดชัดเจนอีกด้วย

5. การต่อยอดงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การต่อยอดงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือมี 2 อย่างคือการสังเคราะห์องค์ความรู้ เป็นการยกระดับความรู้ และการทำสื่อวีดิทัศน์ จากผลงานของยูววิจัย

สรุปภาพรวมโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจนจบโครงการ โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ ทำวิจัยทั้งสิ้น 209 โครงการ โครงการที่จัดส่งรายงานแล้วทั้งสิ้น 175 โครงการ และค้างส่ง 34 โครงการ

ตารางสรุปผลการส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ยูววิจัย

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน	ส่งแล้ว	ค้างส่ง
1	เชียงราย	17	17	-
2	เชียงใหม่	10	8	2
3	ลำพูน	15	15	-
4	แม่ฮ่องสอน	17	12	5
5	พะเยา	20	10	10
6	สุโขทัย	27	27	-
7	อุตรดิตถ์	17	14	3
8	ตาก	23	17	6
9	กำแพงเพชร	18	13	5
10	อุทัยธานี	9	9	-

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน	ส่งแล้ว	ค้างส่ง
11	นครสวรรค์	16	13	3
12	พิษณุโลก	20	20	-
	รวม	209	175	34

จำนวนที่ขาดไป มีฉบับร่างที่ครูที่ปรึกษาเคยนำเสนอแล้ว จึงถือเอาร่างรายงานเป็นฉบับจริง รวมเป็น 209 โครงการ

1. โครงการสังเคราะห์งานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การสังเคราะห์งานวิจัยมีจำนวน 21 โครงการ แบ่งเป็นประเด็นเนื้อหา จำนวน 13 โครงการ และประเด็นกระบวนการ จำนวน 8 โครงการ

โดยในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ดำเนินการจัดประชุม เพื่อกำหนดกรอบการสังเคราะห์งานตามแนวประวัติศาสตร์ และจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการสังเคราะห์งานพร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์แล้ว จำนวน 3 ครั้ง และติดตามโดยให้นำเสนอผลการสังเคราะห์ 2 ครั้ง การสังเคราะห์การนำเสนอผลการสังเคราะห์ 2 ผลการประชุมดังนี้.

ผลจากการนำเสนอผลงานของครูที่ปรึกษาที่โครงการได้รับ ก็คือได้เกิดความคิดในเรื่องการสังเคราะห์ผลงาน ซึ่งเรามีแนวทางไว้แล้วว่าจะวิเคราะห์ตามประเด็น ดังนี้

ภูมิโนเวศน์วัฒนธรรม แยกเป็น 2 ประเด็น คือ

พืชไร่/พืชที่ปลูกในที่ดอน เช่น อ้อย ตาล มัน ข้าวโพด ยางพารา กระเทียม หอม ส้ม และอื่น ๆ พืชที่ปลูกในที่ลุ่ม ได้แก่ ข้าว และอื่น ๆ

ประเพณี/พิธีกรรม แยกเป็น 3 ประเด็น คือ

ประเพณี/พิธีกรรม ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต (เกิดจนตาย)

ประเพณี/พิธีกรรม ที่เกี่ยวกับชุมชน วัด และการผลิต

ประเพณีประเพณี (สร้างขึ้นใหม่ หรือ ต่อบางใหม่ เช่น แข่งเรือ)

การทำมาหากิน แยกเป็น 2 ประเด็น คือ

ในภาคเกษตรกรรม

นอกภาคเกษตรกรรม (เช่น ตลาด ทอผ้า อื่นๆ)

สมบัติสาธารณะ แยกเป็น 2 ประเด็น คือ

รูปธรรม ได้แก่ ทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้

นามธรรม ได้แก่ การรักษาโรค ประเพณี

การปรับตัวของชุมชน (ดูว่าในแต่ละพื้นที่มีการปรับตัวอย่างไร) แยกเป็น 2 ประเด็น คือ

ชาติพันธุ์ ที่มีความใกล้เคียงกันทางวัฒนธรรม

ย้ายถิ่น การโยกย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรม (เช่น จากภาคใต้ ขึ้นมาอยู่ภาคเหนือ)

ประเด็นที่ 1-5 คาดว่า จำนวน 15 เรื่อง

กระบวนการทำงาน (รวมประมาณ 10 เรื่อง) ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ

กระบวนการของทีมภาคและผู้ประสานงานจังหวัด(ทีมกลางภาคเหนือ

จำนวน 1 เรื่อง)

กระบวนการของครู (ครูที่ทำโครงการ จำนวน 5-6 เรื่อง)

2) งานผลิตสื่อวีดิทัศน์

การผลิตสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกับกลุ่มนักเรียน ซึ่งครูจะสามารถนำสื่อที่เป็นวีดิทัศน์และหนังสือการสังเคราะห์งาน ไปใช้เป็นสื่อสำหรับจัดเรียนการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในห้องเรียน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นสื่อในการสื่อสารให้กับชุมชนในพื้นที่ที่ทำงานวิจัย และผู้ที่สนใจในสังคมวงกว้างผ่านช่องทางโทรทัศน์และเว็บไซต์ ซึ่งคาดหวังว่าจะช่วยกระตุ้นให้กลุ่มคนที่รับสื่อได้เกิดจิตสำนึกต่อสิทธิในความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นสมบัติร่วมของชุมชน ตลอดจนได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจ รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านสังคมวัฒนธรรมของภาคเหนือ เช่น ด้านการประกอบอาชีพ ประเพณีพิธีกรรม สมบัติสาธารณะ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะนำสู่การสร้างวิถีคิดของคนในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน เพื่อใช้ในการหาทางเลือกต่อการปรับตัวของตนเองและชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตสื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อใช้กับการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน และสื่อสารให้แก่คนในชุมชนในพื้นที่ที่ทำงานยูววิจัย รวมถึงผู้ที่สนใจในสังคมวงกว้าง
2. สร้างความรู้ในรูปแบบของ Edutainment เพื่อพัฒนาความคิด ยกระดับความรู้ให้กับครู และนักเรียน ตลอดจนคนในชุมชน และสาธารณชนทั่วไป
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานของยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือให้กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึก สิทธิ ในความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ฯลฯ ซึ่งถือเป็นสมบัติร่วมของชุมชน

การผลิตสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมีจำนวน 20 โครงการ กำหนดประเด็นในการผลิตวีดิทัศน์ จำนวน 5 ประเด็น ๆ ละ 4 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 20 เรื่อง โดยเป็นเรื่องที่สอดคล้องประเด็นการสังเคราะห์งานที่จะนำมาผลิตเป็นหนังสือ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- ประเด็นประเพณี / พิธีกรรม / ความเชื่อ
- ประเด็นสมบัติสาธารณะ
- ประเด็นการทำมาหากิน / อาชีพ
- ประเด็นการปรับตัว / การย้ายถิ่น / ชาติพันธุ์
- ประเด็นภูมินามนิเวศน์วัฒนธรรม

โดยแต่ละเรื่องมีความยาว 25 นาที

ท้ายที่สุดนี้กล่าวได้ว่าการทำโครงการยูววิจัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กับบุคลากรที่ร่วมทำงานวิจัย ตั้งแต่คณะทำงานโครงการ ครูที่ปรึกษา ยูววิจัย ที่เข้าร่วมโครงการ ดังข้อสรุปต่อไปนี้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการทำวิจัย

เนื้อหา/ความรู้	กระบวนการ
• การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคน • ความทรงจำร่วม • การเปลี่ยนแปลงการจัดการสมบัติสาธารณะ • การเปลี่ยนแปลงตา เวลา/พื้นที่-ยุคของการเปลี่ยนผ่าน-เกษตร สมัยใหม่ ปัจจุบัน • อัตลักษณ์ของชุมชน • ได้ความรู้/ข้อมูล ภาพรวมของชุมชน ท้องถิ่นภาคเหนือ	ด้านความคิด ต้องคิดในกระบวนการ • เก็บข้อมูลวิธีตั้งคำถาม ถามอย่างไร คิดเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผล • ได้ความสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ชุมชน ด้านจิตใจ/ความสำนึก • ปรับตัว เข้า สังคม หลากหลาย มีความสุข • เกิดความอบอุ่น เรียนอย่างมีความหมาย • เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ชุมชน พ่อแม่ ผู้เฒ่า • รักบ้านเกิด

การเปลี่ยนแปลงในการทำงานวิจัย

เดิม	ประเมินการเปลี่ยนแปลงจากวิเคราะห์ข้อมูล
เก็บข้อมูลแบบหยุดนิ่ง อนุรักษ์ สุด ๆ การเปลี่ยนแปลงคือความผิด คิดว่ามีผู้บงการต่อสรรพสิ่ง คิดว่าการสวดอ้อนวอนจะช่วยได้	1. ได้ทักษะการเชื่อมโยง รู้ที่ไปที่มาของเหตุการณ์/สถานการณ์ 2. ได้ความรู้ใหม่ คือมองเห็นการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงตัวตนรู้ว่ามีมนุษย์เป็นผู้สร้าง/เป็นผู้กระทำ เห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนของตนเอง 3. เชื่อมมั่นในชุมชน ตัวตน

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นเพียงการมองเห็นว่ามีการขยับเขยื้อนบ้าง แต่ไม่ทั้งหมด กระบวนการเพียงครั้งเดียวยังไม่เพียงพอที่จะมีพลังที่จะสร้างกระแส และไม่อาจจะยั่งยืนได้ จากประสบการณ์ในโครงการนี้ พบว่าความเคยชินที่ผ่านมาเหนียวแน่น ผังลึกลงอยู่ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นระบบราชการหรือโครงสร้างชุมชน นั้นเป็นเพราะสิ่งนั้น เคยมีบทบาทหน้าที่และใช้ได้ผลต่อสังคมที่ผ่านมา ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน ไม่คงที่ งานสร้างพลังท้องถิ่น ให้แสวงหาตัวตน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน ยังต้องมีปฏิบัตการกันมากยิ่งขึ้นและยาวนาน จึงจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลึกซึ้ง เข้าใจเท่าทันกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน

กระบวนการผลิตสื่อวีดิทัศน์

ในการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ จำนวนทั้งหมด 200 โครงการ ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก สุโขทัย นครสวรรค์ และอุทัยธานี ซึ่งพบว่า ได้มีข้อมูลเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านการบอกเล่าจากคนในชุมชนรุ่นต่าง ๆ ในด้านการประกอบอาชีพ สมบัติสาธารณะ ประเพณีพิธีกรรม ประเพณีบุคคล และอื่น ๆ ที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก

โครงการยุววิจัยฯ จึงได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์งานด้านเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของภาคเหนือ รวมถึงกระบวนการทำงานยุววิจัยฯ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกับกลุ่มนักเรียน ซึ่งครูจะสามารถนำวีดิทัศน์ไปใช้เป็นสื่อสำหรับจัดเรียนการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในห้องเรียน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นสื่อในการสื่อสารให้กับชุมชนในพื้นที่ที่ทำงานยุววิจัย และผู้ที่สนใจในสังคมวงกว้างผ่านช่องทางโทรทัศน์และเว็บไซต์ ซึ่งคาดหวังว่าจะช่วยกระตุ้นให้กลุ่มคนที่รับสื่อได้เกิดจิตสำนึกต่อสิทธิในความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นสมบัติร่วมของชุมชน ตลอดจนได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจ รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการประกอบอาชีพ ประเพณีพิธีกรรม สมบัติสาธารณะ ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะนำสู่การสร้างวิถีคิดของคนในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน เพื่อใช้ในการหาทางเลือกต่อการปรับตัวของตนเอง และชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ เพื่อใช้กับการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน และสื่อสารให้แก่คนในชุมชนในพื้นที่ที่ทำงานของยูวิจัย รวมถึงผู้ที่สนใจในสังคมวงกว้างของประเทศ
2. เพื่อสร้างความรู้ในรูปแบบของ “Edutainment” (Education & Entertainment) เพื่อพัฒนาความคิด ยกระดับความรู้ให้กับครู และนักเรียน ตลอดจนคนในชุมชน และสาธารณชนทั่วไป
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานของยูวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือให้กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับชมสื่อวีดิทัศน์ ได้เกิดจิตสำนึกในสิทธิความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ซึ่งถือเป็นสมบัติร่วมของชุมชน

กลุ่มเป้าหมายผู้รับสื่อและนำสื่อไปใช้

1. ครูและนักเรียนที่มียูวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ และโรงเรียนที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นสื่อวีดิทัศน์เพื่อจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ในเรื่องเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 12 จังหวัดภาคเหนือ เกิดความเข้าใจถึงเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ อาจนำไปสู่การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับโรงเรียนในระดับพื้นที่ได้
3. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยเน้นพื้นที่ที่ได้ดำเนินงานโครงการยูวิจัย ฯ ภาคเหนือ ซึ่งอาจนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสื่อสารกับคนในชุมชน ในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ
4. ห้องสมุดของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษาในแต่ละระดับ
5. ผู้ที่สนใจทั่วไปในสังคม

กระบวนการดำเนินงาน

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมงาน

1. ประชุมทีมประสานงานโครงการระดับภาคร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในการวางกรอบแนวคิด และแนวทางการจัดทำสื่อและรูปแบบของสื่อ ซึ่งได้เลือกสื่อ “วีดิทัศน์” เพราะเห็นว่า สามารถสื่อสารกับคนรับสื่อได้ในทุกกลุ่ม ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ และผู้รับชมค่อนข้างให้ความสนใจเนื่องจากสามารถรับชมได้ทั้งภาพและเสียง เหมาะสำหรับนักเรียนกลุ่มครูที่ปรึกษาที่เข้าร่วมโครงการ หัวหน้าสถานศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเพื่อนำไปใช้กับการศึกษาค้นคว้าและยกระดับองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของภาคเหนือ

2. ทีมงานได้หารือร่วมกันและได้ข้อสรุปถึงการคัดเลือกบุคคลเข้ามารับผิดชอบการผลิตสื่อวีดิทัศน์ว่า ควรเชิญชวนให้อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพในการผลิตเข้ามาดำเนินการ เนื่องจากมีความเข้าใจในเชิงเนื้อหาสูง และต้นทุนการผลิตต่ำกว่าการว่าจ้างบริษัทเอกชนมาก

3. หัวหน้าโครงการได้ประสานให้ทีมอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ต้นสังกัดเดิมของหัวหน้าโครงการ) ซึ่งมีประสบการณ์ในการผลิตสื่อวีดิทัศน์ สารคดี และสื่อประเภท “Edutainment” ให้จัดทำโครงการผลิตสื่อเพื่อทำงานร่วมกัน โดยทีมงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประกอบด้วย 2 ชุดหลัก คือ

(1) ทีมดูแลและควบคุมคุณภาพกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 อาจารย์เอกพงศ์ สุริยงค์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปกรรม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
1.2 อาจารย์พัฒน์นรินทร์ สุขโรจน์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
1.3 อาจารย์นิรุทธ์ แก้วหล้า	อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.4 อาจารย์ณัฐวัฒน์ ไสมดี	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปกรรม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
1.5 อาจารย์อารีย์ บินประทาน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

(2) ทีมผลิตวีดิทัศน์ นำโดย

2.1 นายณัฐวุฒิ อารีย์พันธ์	ฝ่ายเขียนบทวีดิทัศน์
สังกัด ทำสื่ออิสระ
2.2 นายพิชัย เลิศสุขศักดิ์	ฝ่ายถ่ายทำ
สังกัด Free Time Record
2.3 นายวุฒิชัย วีระมาชา	ฝ่ายจัดทำเสียงบรรยาย และดนตรีประกอบ
สังกัด Free Time Record
2.4 นายภาธร เจ้าคูรี	ฝ่ายตัดต่อและจัดทำกราฟฟิก
สังกัด ทำสื่ออิสระ

ขั้นที่ 2 การดำเนินงาน

1. ประชุมทีมประสานงานภาคเหนือร่วมกับทีมงานผลิตสื่อวีดิทัศน์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อให้กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นมาและแนวทางการดำเนินโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับ “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” และวางแผนการดำเนินงาน ในการผลิตสื่อวีดิทัศน์

2. ร่วมกับทีมงานจัดทำสื่อวีดิทัศน์ ในการกำหนดประเด็นเนื้อหา โดยได้กำหนดทั้งหมดจำนวน 5 ประเด็นหลัก แยกออกเป็นประเด็นละ 4 เรื่องย่อย รวมทั้งสิ้น 20 เรื่อง มีความยาวเรื่องละ 25 นาที โดยเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับประเด็นการสังเคราะห์งาน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 2.1 ประเด็นประเพณีพิธีกรรมและความเชื่อ
- 2.2 ประเด็นสมบัติสาธารณะ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า
- 2.3 ประเด็นการประกอบอาชีพ

2.4 ประเด็นการปรับตัว การย้ายถิ่น ที่เชื่อมโยงกับแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

2.5 ประเด็นภูมินามนิเวศน์วัฒนธรรม

3. แต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และตรวจรับสื่อวีดิทัศน์

ประกอบด้วย

3.1 รศ.ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์
3.2 ผศ.เรณู อรรธนาเมศร์	ผู้ประสานงานโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นภาคเหนือ
3.3 นายอนุชน หวลทรง	ผู้ช่วยผู้ประสานงานโครงการฯ
3.4 นายโมษิต ไชยสิทธิ์	ผู้ช่วยผู้ประสานงานโครงการฯเฉพาะกิจ
3.5 น.ส.จารุณี บันควณิช	ผู้ช่วยผู้ประสานงานโครงการฯเฉพาะกิจ
3.6 น.ส.สิริพร เดชผดุง	เจ้าหน้าที่โครงการฯ

4. เสนอโครงการให้กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน

5. ทีมงานผลิตสื่อจัดทำบทวีดิทัศน์นำเสนอให้กับคณะกรรมการพิจารณาปรับแก้ไข

6. ลงพื้นที่เพื่อดำเนินการถ่ายทำและตัดต่อเพื่อให้ได้เนื้อเรื่องตามบทที่วางไว้

7. ทีมงานผลิตสื่อนำเสนอผลงานการผลิตให้กับคณะกรรมการโครงการได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม นับตั้งแต่การปรับแก้ไขบทใหม่ การถ่ายภาพเพิ่มเติม การให้นักเรียนยูววิจัยเป็นผู้ดำเนินเรื่อง และอื่น ๆ เป็นต้น

8. ซึ่งในการนำเสนอสื่อวีดิทัศน์เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาในรอบแรกนั้น ยังมีข้อแก้ไขปรับปรุงค่อนข้างมาก เช่น ไม่มีตัวนักเรียนยูววิจัยปรากฏในเรื่อง การนำเสนอภาพของการสัมภาษณ์ผู้คนนานเกินไป ไม่มีการสลับให้เห็นภาพอื่น ๆ และประเด็นสำคัญ คือ ด้านเนื้อหา วีดิทัศน์ที่นำเสนอออกมานั้น จะเน้นไปในทางการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเป็นหลัก แต่ยังคงไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการนำไปทดลองใช้

หลังจากที่มีการผลิตสื่อวีดิทัศน์เสร็จในช่วงแรกนั้น ทางคณะทำงานได้มีการนำไปทดลองใช้กับผู้รับชมสื่อใน 2 กลุ่มดังนี้คือ

1. กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งผลของการนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

2. กลุ่มครูระดับมัธยมศึกษา โดยได้นำไปใช้เป็นสื่อเพื่อฝึกอบรมครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งทีมประสานงานโครงการยุววิจัยฯ ภาคเหนือได้เลือกวิธีทัศน์เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงอาชีพของอาช้บ้านดงน้ำล้อม จังหวัดเชียงราย” โดยภายหลังจากการรับชมนั้น พบว่า ทำให้ครูที่เข้าร่วมฝึกอบรมได้เกิดความเข้าใจถึง “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” และเข้าใจความเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนชาติพันธุ์อาช้ การปรับตัวบนข้อจำกัดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์อาช้บ้านดงน้ำล้อมนั้นได้เผชิญอยู่ในแต่ละช่วงเวลา

อย่างไรก็ตาม สื่อเรื่องนี้จะเห็นชัดถึง “พลังของชาวบ้าน” แต่ยังไม่เห็นถึง “พลังของยุววิจัย” ดังนั้นจึงเป็นแนวทางที่ควรจะไปแก้ไขปรับปรุงในการผลิตสื่อในเรื่องต่อ ๆ ไป ที่จะต้องทำให้เห็นภาพการทำวิจัยของ “นักยุววิจัย” ไปพร้อม ๆ กัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ในกระบวนการผลิตสื่อวิธีทัศน์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความคิดเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้กับทีมงานที่จัดทำสื่อ ตั้งแต่ผู้เขียนบท ผู้ถ่ายทำ ผู้ตัดต่อ อย่างจริงจัง เพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้น “เป็นประวัติศาสตร์” อย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากงาน “อนุรักษ์วัฒนธรรม” นั่นคือ มองเห็นเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นในแต่ละด้าน อันเกิดจากเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างสลับซับซ้อน ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

2. กระบวนการผลิตสื่อวิธีทัศน์ในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้น พบว่าควรมีการทำงานที่เชื่อมโยงผลงานกันระหว่าง 2 ทีมงาน คือ ทีมงานที่มีความเข้าใจในเรื่องงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กับทีมงานที่ผลิตวิธีทัศน์ เพื่อที่จะผสมผสานความรู้เข้าด้วยกัน

3. ในการนำสื่อวิธีทัศน์ไปใช้จริงนั้น ผู้นำไปใช้จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมภายหลังจากที่ผู้รับชมวิธีทัศน์จบลงไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เมื่อให้นักเรียนชมวิธีทัศน์เสร็จแล้ว ครูควรมีการตั้งคำถามเพื่อชวนให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมด้วย เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้วิธีคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ นั่นคือ จะต้องให้นักเรียนได้เห็นและเข้าใจว่าท้องถิ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านั้นเกิดขึ้นอย่างมีเงื่อนไขที่เข้ามากระทบ เช่น พลังของรัฐบาล หน่วยงานพัฒนาเอกชน นายทุน ชนชั้นนำในท้องถิ่น ภัยธรรมชาติ สงคราม และอื่น ๆ เป็นต้น

บทที่ 5

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานความร่วมมือและหนุนเสริม

กิจกรรมหลักที่ตามโครงการวิจัย ประกอบด้วย เนื่องานดังนี้ คือ

5.1 ตีวรงแสดงการทำงานร่วมกับผู้ประสานงานจังหวัด

5.2 ตีวรงแสดงการพัฒนาโครงการใหม่

สรุปงานเชิงปริมาณ

สรุปงานเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์การเขียนโครงการ

อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

5.1 ตารางแสดงการทำงานร่วมกับผู้ประสานงานจังหวัด

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
กิจกรรมที่ 1 วันอังคารที่ 23 กันยายน 2551 ประชุมทีมภาค	1. เพื่อให้ผู้ทีมภาคคือ ประสานงาน ผู้ช่วย และอาจารย์ที่ปรึกษา โครงการ เข้าใจแนวความคิดการ ทำงานร่วมกัน 2. วางแผนการทำงาน ในระยะยาว และ เตรียมแผนระยะสั้น ร่วมกัน	1. ได้แผนการทำงาน 4 เดือน 2. ได้แนวคิดในการจัดเวทีที่ จะจัดในครั้งแรก	เพื่อพัฒนา ข้อเสนอโครงการ ยุทธวิสัย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นในพื้นที่ ภาคเหนือ 12 จังหวัด <u>วิธีการ</u> -อภิปรายและ ทำ แนวทางปฏิบัติใน การเตรียมการจัด เวทีผู้ประสานงาน	90%
กิจกรรมที่ 2 ผู้ประสานจังหวัด ติดต่อเครือข่าย ที่มีอยู่	- การส่งข้อเสนอ โครงการประกาศให้ ทางโรงเรียนทั้ง 10 จังหวัดจะได้รับทราบ และเข้าใจเรื่องการ และส่งข้อเสนอ โครงการ -เพื่อให้ผู้ประสานงาน จังหวัดและโรงเรียน เข้าใจแนวคิด	อาจารย์จากราชภัฏ 4 แห่ง รับทราบและตกลงใจเป็น ผู้ประสานงานจังหวัด รับผิดชอบ 8 จังหวัด ดังนี้ 1. จังหวัดลำพูน/เชียงใหม่ โปรแกรมวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่	เพื่อพัฒนา ข้อเสนอ โครงการยุทธวิสัย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นในพื้นที่ ภาคเหนือ 12 จังหวัด	90%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
2.2 <u>วันพุธ ที่ 24</u> <u>กันยายน 2551</u> นัดพบผู้ประสาน งาน มรภ. เชียงราย ในเชียงใหม่	ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	- อาจารย์ณัฐพร จาดยางโทน เป็นผู้ ประสานงาน - อาจารย์สุวัฒน์ ญาณะโค ผู้ช่วยประสานโรงเรียน จังหวัดลำพูน	วิธีการ -ติดต่อทาง โทรศัพท์ นัดพูดคุยกัน -นัดพูดคุยกับ บางจังหวัดที่มี โอกาสพบกัน ในเวทีประชุมของ มรภ. เช่น เชียงราย อุดรดิตถ์	
2.3 <u>วันจันทร์ ที่ 20</u> <u>ตุลาคม 2551</u> นัดหมายทาง โทรศัพท์กับทีมวิจัย ทั้ง 10 กลุ่ม พบปะ ผู้ประสานงาน ขอความตกลงใจ ร่วมทำงาน		2.จังหวัดพะเยา/เชียงราย ผศ.อัญชลี เท่งตระกูลหา วิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นผู้ประสานงาน 3.จังหวัดพิษณุโลก/สุโขทัย ดร.นิคม นาคอ้าย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม อำเภอเมือง เป็นผู้ประสานงาน 4.จังหวัดกำแพง/ตาก อาจารย์สุภาภรณ์ พงษ์ภิญโญโสภาส คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร เป็นผู้ประสานงาน		
2.4 <u>วันเสาร์ ที่ 27</u> <u>กันยายน 2551</u> ประสาน มรภ. อุดรดิตถ์				
2.5 <u>วันพฤหัสบดี ที่ 30</u> <u>กันยายน 2551</u> ประชุมให้คำปรึกษา แก่ มรภ. และ เชียงใหม่				

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		ยกเลิก มรภ.อุตรดิตถ์ไม่มีคำตอบรับ กลับมา ช่วงแรกจึงขาดไป		
กิจกรรมที่ 3 จัดเวที/สร้างความ เข้าใจร่วมกับทีมผู้ ประสานจังหวัดวันที่ <u>27 ตุลาคม 2551</u> จัดเวที/สร้างความ เข้าใจร่วมกับทีมผู้ ประสานจังหวัด (มหาวิทยาลัย) โรงเรียน ชุมชน 10 จังหวัด 5 แห่ง	1. เพื่อให้ทีมผู้ ประสานงานเข้าใจ แนวคิดของโครงการ 2. รับทราบแผนการ ทำงานระยะยาว และ แผนระยะสั้นที่จะจัด กิจกรรมในครั้งต่อไป	จัดเวทีประชุมปรึกษาหารือ กัน ประกอบด้วยผู้เข้าร่วม ดังนี้ 1.สกว.ฝ่าย 4 2.ทีมผู้ประสานงานภาค จังหวัด	1.ผู้ประสานงาน จังหวัดได้เข้าใจ วิธีการทำงาน ร่วมกัน 2.ได้มีเวทีซักถาม ข้อข้องใจ	90%
กิจกรรมที่ 4 ตุลาคม 2551 ประกาศเผยแพร่การ เขียนข้อเสนอ โครงการ	ทางโรงเรียนทั้ง 10 จังหวัดจะได้รับทราบ การ ส่งข้อเสนอ โครงการ	-มีการเผยแพร่โครงการผ่าน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาในแต่ละจังหวัด -เผยแพร่ผ่านเครือข่ายของ นักศึกษา ที่เป็นครูในแต่ละ โรงเรียน ซึ่งเข้ามาเรียนใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ผู้ ประสานงานจังหวัดเป็น อาจารย์สอนอยู่	ข้อ 1 และ ข้อ 2 -ทำให้ครูและ นักเรียนในแต่ละ พื้นที่เขตการศึกษา ได้รับทราบว่า มีการเปิดรับข้อเสนอ โครงการยุทธวิจย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นภาคเหนือ	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย -เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีโครงการส่งเข้ามาเพียง 2.4 % เช่น เชียงใหม่ลำพูน มี 6 โครงการ นครสวรรค์ อุทัยธานี	และได้ติดต่อเข้ามาสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเสนอโครงการ	
กิจกรรมที่ 5 จัดเวทีพัฒนาข้อเสนอโครงการ วิจัยระดับโรงเรียนเป็นรายจังหวัด 10 จังหวัด โดยการ จัดเวที 4 แห่ง คือ 5.1 เชียงใหม่/ลำพูน วันที่ 24 ธันวาคม 2551 5.2 กำแพงเพชร/ตาก วันที่ 31 มกราคม 2552	ทางโรงเรียนทั้ง 10 จังหวัดจะได้รับทราบ การแนวทางการเขียน โครงการ และส่ง ข้อเสนอโครงการ	1.ทีมผู้ประสานงาน3. หัวหน้าโครงการและ ผู้เชี่ยวชาญได้ลงพื้นที่ในแต่ ละจังหวัดเพื่ออธิบายความ เป็นมาของโครงการและ1.1. 1.แนวความคิดการทำวิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับ ทีมประสานงานจังหวัดและ ครูพี่เลี้ยงยุววิจัย 2.บางจังหวัดโรงเรียนส่ง ข้อเสนอโครงการ เกือบครบ เช่น กำแพงเพชร ตาก เชียงราย พะเยา 3.โรงเรียนส่งข้อเสนอ โครงการที่ยังต้องปรับปรุง	ข้อ 1 โรงเรียนได้มารับ ฟังจุดประสงค์และ แนวคิด ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น ทำให้เกิด ความเข้าใจที่ ชัดเจนมากขึ้น และ ข้อ 2 ครูที่ปรึกษา ได้ฝึกเขียน โครงการ ปรับ โครงการและ นำเสนอ จากการ ให้ข้อเสนอแนะ	50% ต้องเพิ่ม การ ประสาน งานกับ ทีมจังหวัด ถิ่น

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
5.3 นครสวรรค์/ อุทัยธานี พิชณโลก วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2552 5.4 เชียงราย/พะเยา วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552		4.ครูที่ปรึกษาได้ทดลอง ปฏิบัติการปรับข้อเสนอ โครงการโดย -นำเสนอโครงการ ตัวอย่าง -นำโครงการไปปรับปรุง แล้วส่งกลับเข้ามาขอต่อไป -นำความเข้าใจไป ถ่ายทอดให้นักเรียนหา ประเด็น/คำถามวิจัยต่อไป ครูที่ปรึกษาขึ้น ถึงแม้ว่ายังไม่ชัดเจนทั้งหมด 5.ผู้ประสานงานจังหวัดสาน งานจังหวัด สนใจแนวคิด และช่วยเหลือโรงเรียนได้ดี ขึ้น ถึงแม้ว่ายังไม่สมบูรณ์ สิ่งที่ยังต้องปรับเปลี่ยนต่อไป	ของหัวหน้า โครงการและ ผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ การเสนอแนะเป็น รายโครงการ จึงทำ ให้ครูเกิดการ เรียนรู้อย่างชัดเจน นำไปสู่การให้ ข้อเสนอแนะกับ นักเรียนได้ข้อ 2 การปรับโครงการ ต้องปรับเปลี่ยน แนวคิด 3 ประการ คือ -แนวคิดอนุรักษ์ -แนวคิดการ พัฒนา คือคิดว่า โครงการจะต้องไป ช่วยชาวบ้านทำ อะไร ในโครงการนี้ -การคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง ในการตั้ง คำถามย่อย	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
กิจกรรมที่ 6 พิจารณาคัดกรอง ข้อเสนอโครงการ ของยูววิจัย และ จัดทำสัญญา กุ่มภาพันท์ – มีนาคม 2552	ผู้ประสานงาน คัดสรรโครงการใน จังหวัดและ ส่งให้ ปรับแก้	-ผู้ประสานงานจังหวัด ดำเนินการ -ผู้เชี่ยวชาญและผู้ ประสานงานภาคช่วย แนะนำให้ข้อเสนอแนะราย โครงการ ให้กับโครงการที่ได้ เสนอเข้ามาแล้วในรอบแรก และส่งกลับคืนกับทีมจังหวัด และทีมยูววิจัยแก้ไข	ผู้ประสานงาน จังหวัด สะท้อน การเสนอแนะ โครงการของยูว วิจัย สะท้อนความ เข้าใจในแนวคิด ทั้ง 3 ประเด็น ตามข้อ 4	80%
	เพื่อเผยแพร่และ สนับสนุนการนำ ผลงานวิจัยของชุด โครงการสู่การใช้ ประโยชน์	-ประสานงานกับผู้พัฒนา เว็บไซต์ -วางรูปแบบ เนื้อหาของเว็บ ไซต์ร่วมกันระหว่างทีมงาน โครงการวิจัยกับผู้จัดทำ -ออกแบบเว็บไซต์เพื่อให้ ช่วยกันให้ข้อเสนอแนะ -นำออกเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยใช้ชื่อเว็บไซต์คือ http://www.yrnh.cmru.ac.th/ -ทีมงานร่วมส่งข้อมูลขึ้น เผยแพร่บนเว็บไซต์และเชิญ ชวนผู้สนใจเข้าชมเว็บไซต์ โดยเริ่มจากเครือข่ายนักวิจัย ในโครงการและ เครือข่ายยูว วิจัยภาคอื่น	ข้อ 5 -การพัฒนา เว็บไซต์จะ สนับสนุนให้ทีมครู และนักเรียน ได้เข้าถึงข้อมูล เกี่ยวกับแนว ทางการเสนอ โครงการวิจัย แนวคิดเกี่ยวกับ การทำวิจัย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น นำสู่การ พัฒนา โครงการวิจัยได้	30% -ส่วนที่ ได้ผลมีผู้ เข้าชม และ โทรศัพท์ มาซักถาม ข้อมูล เพิ่มเติม ส่วนที่ต้อง ปรับปรุง -ยังมี ข้อมูลน้อย -ขาดการ สื่อสาร 2 ทาง

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
			-เว็บไซต์จะ สนับสนุนให้ นักเรียนและครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันเกี่ยวกับ ประสบการณ์ใน การทำงาน ชักถาม และตอบคำถาม กับผู้ประสานงาน และผู้เชี่ยวชาญได้ -เกิดเว็บไซต์ -เคลื่อนไหว -ขาดการสื่อสาร จากผู้เข้าชม	แก้ไข รีบเร่ง นำข้อมูล มาเคลื่อนไหว ใน เว็บไซต์ -และ ประชา สัมพันธ์ -หา กิจกรรม สร้าง ความ สนใจ - ทีมงาน โครงการ วิจัย ทั้งหมด ต้อง ช่วยกัน เข้าไปแลกเปลี่ยนกัน บนเว็บไซต์ และ

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
				ประชา สัมพันธ์ ต่อให้กับ ทีมครูและ นักเรียนที่ เข้าร่วม โครงการ ได้เข้าไป เยี่ยมและ แสดง ความ คิดเห็น
กิจกรรมที่ 8 จัดทำเนื้อหา เช่น บทความ จดหมาย ข่าว ประสาน สื่อมวลชน เพื่อ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งาน โครงการ	เผยแพร่แนวคิด ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	-จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ใน การจัดเวทีแต่ละครั้งผ่าน ทางเว็บไซต์ของโครงการ -จัดทำสรุปงานเวที ที่ ละเอียดเพื่อให้ครูและยุว วิจัยได้ดาวน์โหลดไปใช้ ประโยชน์ เช่น นำไปศึกษา และใช้เป็นฐานในการคิด โครงการวิจัย และใช้เป็น แนวทางในการทำโครงการ ระยะต่อไป	-ช่วยสนับสนุน วัตถุประสงค์ข้อที่ 1-2 ในการนำ ข้อมูลไปใช้ในการ พัฒนาข้อเสนอ โครงการยุววิจัย -และการนำข้อมูล เป็นแนวคิดและ ตัวอย่างสำหรับ การดำเนิน งานวิจัยในระยะ ต่อไปเมื่อได้เริ่มทำ งานวิจัย	50%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
กิจกรรมที่ 9 1-2 เมษายน 2552	1. ชุมนเพื่อสรุปวิธีการ การทำงานช่วง 6 เดือน ที่ผ่านมาและการคัด สรรโครงการฯ เพื่อทำ สัญญาโครงการฯ 2. เพื่อให้แนวการตั้ง คำถามย่อยแก่ทีม จังหวัด เพื่อไป เสนอแนะ หรือฝึก ปฏิบัติกับครูที่ปรึกษา และวิธีการรื้อฟื้นความ ทรงจำของผู้ให้ข้อมูล ในชุมชน	-สรุปวิธีการ/ช่องทาง ประกาศข้อเสนอโครงการ และการรับข้อเสนอโครงการ -ได้ปฏิบัติการพิจารณา โครงการและคัดสรรโครงการ ที่จะเซ็นสัญญา	ข้อ 1 และข้อ 2 ทีม จังหวัดได้บทเรียน ว่าของทางการ ประกาศข้อเสนอ โครงการว่าซึ่งทาง ได้ได้ผลมาก น้อย อย่างไร -ทีมงานภาคเหนือ ทั้งหมดได้ ร่วมกัน พิจารณาคัด ข้อเสนอโครงการ ร่วมกัน ทำความ เข้าใจเกณฑ์การ พิจารณาโครงการ ร่วมกัน	
กิจกรรมที่ 10 นำเสนอผลงาน เวทีวิชาการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏครั้งที่ 1 นานอง 5 เวลา 03.30 -18.00 น in ณอิมแพค อารีน่า เมืองทองธานี	นำเสนอวิธีการทำงาน -การให้ แนวคิด ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แก่ทีมจังหวัดและครู -กระบวนกรได้ โครงการ	1 . การให้ แนวคิด ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแก่ทีม จังหวัดและครู -กระบวนกรได้โครงการ -กระบวนกรพัฒนา โครงการ	การนำวิธีการและ ข้อมูลเป็นแนวคิด และตัวอย่าง สำหรับการดำเนิน งานวิจัยในระยะ ต่อไปเมื่อได้เริ่มทำ งานวิจัย	60

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
	-กระบวนการพัฒนา โครงการ -การเชื่อมโยงเนื้อหา จากประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นจากโครงการที่ เข้ามา	2. การสะท้อนข้อคิดเห็น จากวิทยากร -จัดเวทีถอดบทเรียน -จัดเวทีอบรม OM -นิยามความหมายประเพณี ให้ตรงกัน		
เริ่มระยะที่ 2 การพัฒนาโครงการเพื่อเตรียมทำสัญญา ฝึกทักษะการตั้งคำถามหรือฟื้นความทรงจำผู้เฒ่า เริ่ม เมษายน 2552				

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
กิจกรรมที่ 1 19 เมษายน 2552 ติดตามหนุนเสริม จ. พะเยา ณ สำนักงานพื้นที่ เขต การศึกษา 2 อำเภอจุน จังหวัด พะเยา	ได้พัฒนาโครงการ และมีโครงการที่ สมบูรณ์ เพิ่มขึ้น ได้แนะนำแนวคิดและ การปรับประยุกต์สู่การ พัฒนาโครงการ	ได้พัฒนาโครงการและมีการ ปรับเปลี่ยนโครงการจังหวัด พะเยา 13 โครงการ จุดปัญหา คือ คำถามวิจัยไม่ชัด ผลที่คาดหวังกว้างเกินไป และออกในแนวทางการ อนุรักษ์และการพัฒนา เช่น จะนำผลงานไปเผยแพร่ ให้ ชุมชนเปลี่ยนพฤติกรรม	เพื่อประสานงาน ติดตาม ความก้าวหน้า หนุนเสริมการ ทำงาน และจัดให้ มีการ	60% -วิธีการให้ ครูที่ ปรึกษา นำเสนอ โครงการ ทีมกลาง วิพากษ์ โครงการ ทีละ ประเด็น ในแต่ละ โครงการ เวลาไม่พอ ในการทำ ปฏิบัติการ
กิจกรรมที่ 3 20 เม.ย. 52 ติดตามหนุนเสริม จังหวัดเชียงราย	1.ได้โครงการที่พัฒนา จนสมบูรณ์เพิ่มขึ้น	1)ครู/อาจารย์โรงเรียน อ.ราชภัฏมองเห็นภาพรวม การเปลี่ยนแปลงตามยุคของ รัฐชัดเจนขึ้น		70% -เวลา เพราะครู ติดงาน มาร่วมได้

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
ณ ห้อง เรียนรวม ฝ่ายคำ -ทีมกลาง ปรับเปลี่ยน กระบวนการ โดย การนำเสนอสาเหตุ การตั้งคำถามย่อยที่ ผิดคือมีแนวคิดเป็น เชิงอนุรักษ์และเชิง พัฒนา เพราะ ความคิดของคนส่วนใหญ่ติดกับอยู่กับ การ การแก้ปัญหา ในยุคพัฒนา คือการ ด้านกระแสด้านความรู้ ที่มาจากภายนอกจึง หวนหาความรู้/ เนื้อหาเดิม (ซึ่งนัก วัฒนธรรมได้เก็บ รวบรวมมามาก พอแล้ว)	2.ครู/อาจารย์เข้าใจ บริบทของการเปลี่ยน ของสังคมในยุคหลัง สมัยใหม่	<u>ตัวชี้วัด</u> ครูบางคนเข้าใจ บางคนทำ ได้คือ สามารถประเมิน ข้อผิดพลาดและแก้ไข โครงการของตนเองได้ รอดู โครงการที่ส่งกลับคืนมา 2) ได้มีการพัฒนาโครงการ กับผู้เข้าร่วม 9 คนพัฒนา 7 โครงการ และปรับโครงการที่ เจ้าของไม่มาเข้าร่วม โครงการ และส่งคืนให้แก้ไข ร่วมกับทีมจังหวัดหวัด เขียนรวบรวม		เพียง 10 คน/ โครงการ -งบ ประมาณ ในการจัด ปฏิบัติการ ของ จังหวัดมี จำกัด ไม่ ได้อาจ ขยาย ช่วงเวลา การปฏิบัติ ได้

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
-ทีมกลางได้เสริม ยุคของสังคมได้ พัฒนามาถึงยุค สมัยใหม่และ ปัจจุบัน เป็นยุคหลัง สมัยใหม่ ที่การสื่อสารเข้ามามี บทบาทแทนที่ สถาบันต่าง ๆ ทาง สังคม (บ้าน วัด โรงเรียนไม่มีอิทธิพล ต่อการให้การอบรม สั่งได้ ถ้าโรงเรียน ขยับตัวได้ก็จะมี ประโยชน์จริงที่ แท้จริงต่อไป)				
กิจกรรมที่ 4 วันที่ 20 เมย 52 การติดตาม/หนุน เสริมทีมจังหวัด สุโขทัย สุพี ติดตาม	อาจารย์เข้าร่วม กิจกรรมครบตาม เป้าหมาย คือ 20 โรงเรียน ครบ ตามและมี ยุววิทย์เข้า ร่วมในการนำเสนอ โครงการฯ ของตนเอง 5 โรงเรียน	อาจารย์และยุววิทย์ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับ - การตั้งประเด็นหัวข้อ โครงการ - กรอบการตั้งคำถาม		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		- ประเภทของประเด็นหัวข้อโครงการ เช่น กลุ่มอาชีพ ดนตรีนาฏศิลป์ ประเพณี ภูมิปัญญา เป็นต้น - ระยะเวลาการดำเนินงาน มีโครงการนำเสนอ 5 โครงการ และได้รับการเสนอแนะจากอาจารย์ ลาวัลย์ - มีโครงการที่ตั้งคำถามแบบปริมาณ คือตั้งคำถามด้วยแบบสอบถาม		
กิจกรรมที่ 5 22 เมษายน 2552 ร่วมประชุมกับทีมจังหวัดแม่ฮ่องสอน เรื่องการจัดทำ Living museum 23 เมษายน 2552 ติดตามหนุนเสริม จ.แม่ฮ่องสอน	1. ได้แนวคิดและแผนการทำ Living museum ของจังหวัด 2. พัฒนาโครงการที่เสนอเข้ามา	1. จังหวัดกำหนดแผนการทำ Living museum ในเขตเทศบาล 2. ได้นำเสนอโครงการยุทธวิจยประวัติศาสตร์ที่จะช่วยต่อยอดให้กัลป์โครงการ Living museum ของจังหวัด 3. ได้รับความสนใจมากจนนายกฯมาร่วมเวทีพัฒนาโครงการพร้อมด้วยครูเทศบาลส่งโครงการป๊อกเข้าร่วม	- ต่อยอดนโยบาย ABC - สร้างเครือข่าย	80 % - จังหวัด รับทราบและสนใจ - แต่ยังขาดทีมประสานงาน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชน อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน		4.กำหนดโครงการที่จะต่อยอดเป็น Living museum คือ 4.1 ป๊อปปิ้งต่าง ๆ แต่ละป๊อปปิ้งมีอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น ป๊อปปิ้งกลางเมื่อมีพระเจ้าละแ่ง ป๊อปปิ้งปางล้อยมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ 4.2 ถนนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานเช่น ถนนขุนลุมประพาส และถนนสิงหนาทบำรุง		
กิจกรรมที่ 6 27 เม.ย 52 ประชุมทีมทุกภาค ณ สกว.9.00น-12.00น. เรณู อรรฐาเมศรี และ อนุชน หวลทรง	-ได้บทเรียนการทำงาน -ได้ข้อตกลงต่าง คือ ผลงานวิจัย -การทำสัญญา -ทำแผนกิจกรรมระยะต่อไป	-แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน ว่าแต่ละภาคมีรูปแบบการทำงานต่าง ๆ กัน เช่น ทำจากทีมกลางสู่ทีมจังหวัด ทีมจังหวัดสู่ โรงเรียน ทำพร้อมกันหมด ภาค จังหวัด ครู นักเรียน ภาคกลาง ทำทีม ภาคทีมครูและนักเรียนโดยการจัดค่าย		90%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		ภาคเหนือ หลากหลายวิธี แล้วแต่ทีมจังหวัด ที่ได้ผลคือ การได้โครงการ ผ่านสาย งาน ตามลำดับ และมีทีมลง ไปถึงระดับโรงเรียน โครงการและโรงเรียนเท่ากัน อีสาน ได้ ลงไปยังพื้นที่ ประกาศรับโครงการ ผล จำนวนโครงการเกินแต่ โรงเรียนขาด งบประมาณ ภาคกลาง ยังได้ไม่ครบ ตน ส่งน้อย -ข้อตกลงวันทำสัญญา โครงการ -วิธีการโอนเงินตามสัญญา ยืมวิจัย -ข้อตกลงผลงานนักเรียนรู้ เขียนเรื่องเล่า 1 เรื่อง ถ้ามี สื่อตามความสมัครใจ -ใครผลิตสื่อยังเป็นคำถาม รวมจิตติหรือต่างตนต่าง ผลิต		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		ปัญหาร่วม -ถ้าไม่เข้าถึงพื้นที่ได้โครงการ น้อยและช้า -งบประมาณจำกัด -ผลงานที่ต้องการจาก จังหวัด แผนการจัดตลาดนัดยุววิจัย เดือนกุมภาพันธ์		
กิจกรรมที่ 7 2 พ.ค 52 9.00น-16.30น. ติดตามหนุนเสริม จังหวัดเชียงราย อ.ณัฐพร จาดยางโทน อ.อัมพวรรณ สุริยไชย คุณอนุชน หวลทอง	1.พัฒนาโครงการ 2. ปฏิบัติการฝึกทักษะ การตั้งคำถามแก่นักเรียน และรื้อฟื้น ความทรงจำร่วมของ ปราชญ์	1.ได้พัฒนาโครงการ..... โครงการ 2.ผลการรื้อฟื้นความทรงจำ ผู้เฒ่า..... 3.ได้กระบวนการปฏิบัติการตั้ง คำถามตามลำดับขั้นดังนี้ -ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถาม จากโครงการ -ดูวิดีโอเรื่องเทวดาทำอะไร บ้าง แล้วฝึกตั้งคำถาม ประวัติศาสตร์ -รื้อฟื้นความทรงจำผู้เฒ่า เรื่องเพลงพื้นบ้าน		%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-นักเรียนตั้งคำถามผู้เฒ่า -ผู้เฒ่าเล่ามีประสบการณ์ - เป็นชาวนาบ้านสันโค้งและบ้านดู่ -เด็กถามคำถามได้แต่ไม่มีการจัดกลุ่มคำถามจึงถามวกไปวกมา		
กิจกรรมที่ 8 2 พ.ค 52 9.00น-16.30น ติดตามหนุนเสริม จังหวัดเชียงราย อ.ณัฐพร จาดยางโทน อ.อัมพวรรณ สุริยไชย คุณอนุชน หวลทอง	1.พัฒนาโครงการ 2. ปฏิบัติการฝึกทักษะการตั้งคำถามแก่นักเรียน และรื้อฟื้นความทรงจำร่วมของปราชญ์	1.ได้พัฒนาโครงการ.....โครงการ 2.ผลการรื้อฟื้นความทรงจำผู้เฒ่า..... กระบวนการปรับโดยลดขั้นตอน คือ -ให้ดูเรื่องบุขแมนแล้วตั้งคำถามประวัติศาสตร์ -รื้อฟื้นความทรงจำของผู้เฒ่า หนึ่งเป็นชาวนา อีกคนหนึ่งชำนาญการเล่าคร่าว 1) เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรอินทรีย์เป็นเกษตรเคมี ผลกระทบต่อชุมชน”		%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		2) เรื่อง “การเปลี่ยนแปลง ของค่าว ที่ส่งผลต่อ ความสัมพันธ์ของคนใน ชุมชน”		
กิจกรรมที่ 9 6 พ.ค 52 เข้ารับฟังการให้ ความรู้และแนว ทางการสร้างชุดโต รงการ จัดโดย สกว.ฝ่าย ประสานงาน อุดมศึกษา เรณู อรรถาเมศร์ และอ.โฆษิต	1.หาแนวทางให้ นักศึกษาม.ราชภัฏที่ เรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาชุมชน สร้างโครงการABC PUS /MAGโดยใช้นวติ กรรมประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น 2 เพื่อพบเครือข่ายทีม จังหวัดต่าง ๆ ใน ภาคเหนือ	1.ได้แนวทางที่จะให้ นักศึกษาคติชน พัฒนา ชุมชน รัฐศาสนศาสตร์ และ ปรัชญา ที่จะศึกษาพื้นที่สะ ลอง ซึ่งเป็นบริบทของมราช ภัฏเชียงใหม่ 2.พบเครือข่ายที่มาจาก กำแพงเพชร ได้ฝาก เอกสารรายงาน ความก้าวหน้าไปให้		
ประชุมทีมงานภาค วันที่ 12 พ.ค 52 แบ่งความรับผิดชอบ พัฒนาโครงการรอบ แรกก่อนส่ง ผู้เชี่ยวชาญ เตรียมงานไป อุดรดิตถ์	1.เตรียมแผนฝึกตั้ง คำถามและรื้อฟื้น ความทรงจำ วิทยาการติดตั้งคำถาม คือ อ.ณัฐพร จาดยางโทน รื้อฟื้น ความทรงจำคือ อ.เรณู อ.โฆษิต	1.ได้ตัวรังกำหนดการ 2.กำหนดคนรับผิดชอบการ ติดตามข้อมูลแต่ละจังหวัด ดังนี้ อนุชน หวลทรง รับผิดชอบ กำแพงเพชร พิษณุโลก อ.โฆษิต รับผิดชอบ แม่ฮ่องสอนและอุดรดิตถ์ เชียงใหม่		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
	2.เตรียมการถ่ายทำ วิดีโอ	อ.เรณู นครสวรรค์ เชียงราย เชียงใหม่และคุณภาพรวม ทั้งหมด		
ติดตามหนุนช่วย อุดรดิตถ์ วันที่ 19 พ.ค 52 ณ ตึกราชพฤกษ์ อาคารเรียนต้นสัก	1.ได้พัฒนาโครงการ 2.ฝึกตั้งคำถาม	ต้องปรับแผนเพราะปราชญ์ มาไม่ได้ ได้ให้แนวคิดการทำงานอีก ครั้งเพราะมีผู้เข้าประชุมทั้ง ใหม่และเก่า -แนะนำโครงการ -วิจารณ์โครงการจาก ตัวอย่างของเชียงใหม่และ โครงการที่ส่งเข้ามา -ช่วงบ่ายให้เขียนโครงการ โดยมีตัวอย่างโครงการที่ พัฒนาผ่านแล้วเป็นตัวอย่าง ผลปรากฏว่าครู/อาจารย์/ นักเรียนที่เข้าร่วม สามารถ เขียนโครงการได้เร็วขึ้น ได้ชื่อโครงการ 15 โครงการ ได้แก่		85%
20 /พ.ค. 52 พบ อ.ศักดิ์ดา ผู้ประสาน ABC ภาคเหนือ	ได้ช่องทางทำงาน Living museum ที่จ. แม่ฮ่องสอน	ได้ชื่อคนที่ทำโครงการ Living museum ปีกต่าง ๆ คืออ. ทรงศักดิ์ ทำงาน วิทยาลัยชุมชน โทร 086 5790160		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
คุณเบ็จมาส และ คุณอาภา เพื่อประสานงาน เรื่องหาช่องทาง ประสานการทำงาน Living museum		และเทศบาล อ.ปุนทำอีก โครงการแนวพัฒนาจะทำ อย่างไร		
ประชุมเตรียมการ กับทีมเชียงใหม่ /22 พ. ค 52	ถอดบทเรียนจาก อุตรดิตถ์ว่าสามารถ คิดหัวข้อโครงการ และ พัฒนาโครงการได้เร็ว ภายใน 1 วัน เตรียมเอกสารให้ แนวคิด 3 บท คือ -จากประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นสู่การตั้ง คำถามย่อย -ถอดบทเรียนสู่ เสนอแนะปรับ โครงการ -ตัวอย่างชื่อโครงการ โครงการ	ผลที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมสนใจ และเสนอ สถานที่ให้ไปจัดประชุม ที่ โรงเรียนจักรคำและ เชียงใหม่จะติดต่อ โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ และส.น.ง เขตต้องการเชิญ วิทยากรไปให้ความรู้เพราะ ทางโรงเรียนมัธยมต้องสอน วิชาประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น โครงการผ่านไป ผลงานได้พัฒนาผ่านไป 12 โครงการ		90%
ติดตามหนุนเสริม แม่ฮ่องสอน วันที่ /24 พ. ค 52	เพื่อพัฒนาโครงการ 10โครงการ	ได้โครงการ 9 โครงการ		60 %

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
				ความ เข้าใจเรื่อง คำถาม หลัก ตำ ถามย่อย ยังไม่ ชัดเจน 2 โครงการ
02/พ.ค/52 ประชุมทีมงาน ร้านกาแฟดอยตุง 1.วางแผนการจัด ประชุมทีมทั้งหมด 2. พิจารณาโครงการ ที่จะส่ง สกว.	แผนการประชุม -ให้ความรู้ทีม คือ ปัญหาที่พบจากการ เขียนโครงการมี คือ 1.เขียนเป็นงาน วัฒนธรรม โดนคิดว่า วัฒนธรรม เปลี่ยนแปลงสังคม 2. อนุรักษ์วัฒนธรรม 3.ผลที่คาดว่าจะได้รับ จะนำผลงานพัฒนา	เตรียมให้ปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยให้ประเด็น 3 ประเด็นคือ 1.วัฒนธรรมมนุษย์เป็น ผู้สร้าง เรียบเรียงจาก 2 บทความ คือเรื่องวัฒนธรรมของสวช. กับบทความประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นกับการตั้งคำถาม เรณู อรรฐาเมศร์ 2.ให้แนวคิดยุค ตัวอย่างจากงานวิจัย อ.โฆเซิต		100 %

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		3.นำเสนอตัวอย่างโครงการ ที่เขียนผิดและแนวการ ปรับแก้ อนุชน หวลทอง -ร่วมกันตรวจ/พิจารณา โครงการที่จะส่งเซ็นสัญญา		
06 มิ.ย. 52 ประชุมทีมงาน 1.ออกแบบการจัด ไฟล์ข้อมูล อนุชนรับ ไปคิด 2.ออกแบบสิ่งที่ทีม จังหวัดจะต้อง ดำเนินการหลังจาก เซ็นสัญญา 3.การออกจดหมาย เชิญ	1.ออกแบบการจัด ไฟล์ข้อมูล อนุชนรับไป คิดจำแนกไฟล์เป็น กลุ่ม คือ พิธีกรรม สมบัติสาธารณะ ชาติพันธุ์ อาชีพ โบราณสถาน 2.งานที่จะให้ทีม จังหวัดทำคือ บริบท ของชุมชนมี 2 คือบริบท ทางกายภาพ หาได้ จาก อบต. กลุ่มที่ 2 คือข้อมูลบริบททาง วัฒนธรรม เช่นตำนาน หมู่บ้าน เรื่องเล่า 3.รวบรวมคำถาม เปิดทาง (entry point) ที่ได้จากพื้นที่	แบ่งงานกันเตรียมเนื้อหา อนุชนเตรียม จัดไฟล์ข้อมูล อ.โฆสิต ไชยประสิทธิ์เตรียม ต.ย. การแบ่งยุคระดับ ภาคเหนือและ ต.ยระดับ หมู่บ้าน เรณูเตรียมแนวคิดปรับ ปัญหาการเขียนโครงการ แบบวัฒนธรรมโดยให้ ความรู้ประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อปรับแนวคิดคือ -ประเภทของการวิจัย -วัฒนธรรมคืออะไร -การวิจัยประวัติศาสตร์เป็น อย่างไร -เตรียมตัวอย่าง งานเขียน บริบท ของชุมชน		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
19. มิ.ย. 52 หนุนเสริมเชียงใหม่ ลำพูน ณ.โรงเรียนจ๊กคำ คณาธร	-พัฒนาโครงการเก่า และโครงการที่เข้ามา วันนี้	-ได้โครงการเพิ่ม 4 โครงการ -นักเรียนได้ฝึกการตั้งคำถาม 97 คน -ได้ฟื้นความทรงจำชุมชน ลำพูน 4 คน	1.เพื่อพัฒนา ข้อเสนอโครงการ ยุววิจัย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นในพื้นที่ ภาคเหนือ 12 จังหวัด 2.เพื่อสนับสนุน ให้นักเรียนและ ครูเรียนรู้การทำ วิจัยตลอดจน สามารถใช้ กระบวนการวิจัย ในการคิดวิเคราะห์ และสร้างพลังจาก ประวัติศาสตร์/ วัฒนธรรมของ ท้องถิ่น 3.เพื่อประสานงาน ติดตาม ความก้าวหน้า หนุนเสริมการ ทำงาน	60 % ด้านการ พัฒนา โครงการ ครูพี่เลี้ยง มีความ เข้าใจดีขึ้น พัฒนา และปรับ ได้ทันที หลังจาก ชี้แจง บทเรียน ทุกฝ่าย ไม่เข้าใจ อย่าง แท้จริงว่า การฟื้นฟู ความ ทรงจำร่วม คืออะไร

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
				การฟื้นฟู ความ ทรงจำ มีปัญหา เรื่องการ ตกค้าง ความคิด เดิม คือ เตรียมแต่ ผู้รู้ คนเดียว และผู้รู้ เข้าใจผิด ก็เตรียม แต่การให้ ความรู้ อย่างเดียว ไม่มีส่วน ฟื้นฟูความ ทรงจำร่วม

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
อังคารที่ 23 มิ. ย 52 -เข้าร่วมประชุมอบรม รวมการจัดการเรียน การสอน ประวัติศาสตร์ ณ ห้องประชุมโสตทัศน ศึกษา 3 โรงเรียน สวนบุญญูปถัมภ์	-ได้เผยแพร่แนวคิด ของโครงการ -ได้กลุ่มเป้าหมายเข้า ร่วมโครงการยุววิจัย เขตจังหวัดลำพูน เพิ่มขึ้น	-มีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ โครงการ -	1.เพื่อพัฒนา ข้อเสนอโครงการ ยุววิจัย ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นในพื้นที่ ภาคเหนือ 12 จังหวัด 2.เพื่อสนับสนุนให้ นักเรียนและครู เรียนรู้การทำวิจัย ตลอดจนสามารถ ใช้ กระบวนการวิจัย ในการคิดวิเคราะห์ และสร้างพลังจาก ประวัติศาสตร์ / วัฒนธรรมของ ท้องถิ่น	
26 มิ.ย. 52 ประชุมทีม (node) จังหวัด	-เพิ่มเติมแนวคิดที่ขาด ไปคือ วัฒนธรรม มนุษย์เป็นผู้สร้าง	-อาจารย์จังหวัดเข้าใจมาก ขึ้น ตัวชี้วัดคือการปรับ โครงการ	เพื่อประสานงาน ติดตาม ความก้าวหน้า	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
ณ โรงแรมเชียงใหม่ รัตนโกสินทร์ เพื่อปรับแนวคิด และพิจารณา โครงการเพื่อเตรียม ทำสัญญา	-ให้ตัวอย่างบริบท ชุมชน -ปรับโครงการที่มา ใหม่	-การออกแบบให้โครงการที่ ผ่านเตรียมเก็บข้อมูลบริบท -ปรับแก้ไขโครงการจนผ่าน ได้....	หนุนเสริมการ ทำงาน	
22-23 ก.ค 2552 เวทีแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ห้องประชุมชั้น 1 คณะวิทยาการ ม. ราชภัฏกำแพงเพชร ผู้เข้าร่วมประชุม	กิจกรรม -ให้แนวคิดเรื่องการ เก็บข้อมูลและการ เปลี่ยนแปลงเป็นหัวใจ ของประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น -ประเภทของคำถาม -ตัวอย่างผลงานตอบ คำถามของ นร.จาก ลำพูน -ให้ความรู้การแบ่งยุค ในภาพรวมประเทศ -ปฏิบัติการตั้งคำถาม กับผู้ให้ข้อมูล -นำเสนอผลงาน -อภิปราย ความรู้ที่ ได้รับ แสดงความเห็น	-ได้ฝึกตั้งคำถาม....คน -ได้ทดลองปฏิบัติจริง -มีปราชญ์พื้นบ้านมาให้ ข้อมูล คุณยายความเสมอ อายุ 83 คุณยายแทนอายุ 77 คุณยายทอง 75 สน.สุวิมล มีความสนใจและ เป็นนាំกำลังสำคัญดีมาก -นร.นำเสนอข้อมูลได้ 1.สรุปได้ว่าคนกำแพงเพชร อพยพมาจากลาว หลวงพระ บาง นครชุม 2.กาก่อตั้งชุมชนเก็บเศษไม้ ซุงแตกที่ลอยตามน้ำมา สร้างบ้าน	การนำเสนอ ผลงาน -สะท้อน	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
	-ติดตามสรุปผลและ การทำงาน			
24 กรกฎาคม 2552 ณ ห้องประชุม โรงเรียนศรี สำโรงชนูปถัมภ์ อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย -นำเสนอผลการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ที่ได้รับทุนสนับสนุน การวิจัย จากสำนักงาน กองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.) ของจังหวัดสุโขทัย	ปฏิบัติการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สุโขทัยผ่าน กระบวนการวิจัย ดร.ลาวัณย์ ทองมนต์ เสนอทิศทางใหม่ของ การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รศ.ดร. อรรถจักร สัตยานุรักษ์e- -สะท้อน บทเรียนจากการ ทำงาน ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ของ เด็กไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรณู อรรฐาเมศรี	-มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ทั้งจังหวัด คือ 27 โครงการ -นำเสนอโครงการที่นักเรียน สนใจ -node เป็นวิทยากรและ นำเสนอกระบวนการอย่าง เข้าใจ_concept การทำวิจัย -ไปดูพื้นที่ ร.ร.ศรีศรีมาศ เรื่องการทำขวัญผึ้งส่ง หายไป 40 ปี เพิ่งรู้พื้นเมื่อ 2526 โดยอ.ประจักษ์ สาย แสง และพิธีกรรมย้ายที่มา 3 แห่งแล้ว เพราะผึ้งย้ายรัง		90%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
25-26 ก.ค. 52 ลงพื้นที่ โรงเรียน พบครูและนักเรียน โรงเรียน อุทัยธานีและ นครสวรรค์	-ติดตามหนุนโครงการ ที่เสริม โครงการ -ได้โครงการที่สมบูรณ์	-node ใช้ความสัมพันธ์ ส่วนตัวถึงจะได้โครงการโดย การจับมือเขียน -ต้องมี connection อื่น ๆ และ สานต่อในงานประชุม -โรงเรียนบางโรงเรียนเด็ก สนใจ เล่าได้ -ครูสนใจเข้าฟังแต่ไม่เขียน โครงการกลับไปแล้วไม่มี เวลาเขียนไม่ได้	-เพื่อประสานงาน - -ติดตาม ความก้าวหน้า ---- -หนุนเสริมการ ทำงาน	50%
29 ก.ค. 52 มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์ ณ อาคาร ภูมิราชภัฏ ชั้น 5	ติดตามหนุนโครงการที่ เสริม โครงการ -ได้โครงการที่สมบูรณ์	-ฝึกครูตั้งคำถาม -มีปราชญ์ชาวบ้าน 3.ให้ ข้อมูลเพื่อตั้งคำถามวิจัย 2 น่าสนใจ คนหนึ่งเป็น ผู้จัดการงานศพ ทำทุกอย่าง ตั้งแต่อาบน้ำศพจนถึง พิธีกรรมโดยแบ่งงานให้กลุ่ม แม่บ้านรับเหมาทำ อีกคนหนึ่งเป็น ชาวนา ยากจน พออายุมากแล้วก็ไม่ มีหลักฐานบ้านช่องต้อง อาศัยอยู่กับหลานที่ตนเคย เลี้ยงมา	-เพื่อประสานงาน ติดตามการพัฒนา โครงการ	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-ผลครูเข้าใจคำถาม และ เรื่องราวที่จะเอามาตั้ง ประเด็นวิจัย รับปากว่าจะส่ง โครงการ		
30 กค. 52 2 สิงหาคม 52 เข้าร่วมประชุมกับ การจัดประชุมของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน		-เวทีจังหวัดได้สานต่อ แนวคิดของผู้ว่าราชการ จังหวัดเพื่อจัดการท่องเที่ยว จังหวัด เริ่มจากข้อมูลโบราณคดีของ อาจารย์รัศมี -มีวิทยากรทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมไป ร่วมงานหลายท่าน คือ อ. ปฐมฤกษ์ อ.อรรถจักร อ. เจตนา นาควัชร นักวิชาการรุ่นใหม่นำเสนอ ข้อมูลพื้นที่ได้แก่ นุชนางค์ ชุมดี รมย์ กนิษฐานนท์ สิริวรรณ สิรวณิชย์ ศิริลักษณ์ กันทศรี	-เพื่อประสานงาน กับจังหวัดในการ หาแนวทางทำ living museum ต่อไป	70% ได้เข้าใจ พื้นที่ ชัดเจนขึ้น

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
12 กค. 52 เข้าร่วมประชุม เรื่อง บทเรียนดี ๆ 3 ปีที่ได้รับ การ สื่อสารเพื่อชุมชน	-ได้รู้แนวทางการ พัฒนาโครงการวิจัย ในประเด็น พิธีกรรม กับความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของ ชุมชน	-แนวความคิดวิจัยเพื่อการ พัฒนาประเทศ (อ.กาญจนา แก้วเทพ) 1.ทฤษฎี กลยุทธ์ เส้นด้ายคู่ 3 ทฤษฎีคือ สื่อ ทฤษฎีอยู่ใน หนังสือ การจัด even ในพื้นที่ เช่น ค่าย ละคร สื่องานศพ อัตลักษณ์ศักดิ์ เข้ามาแทนที่ ความเชื่อ (invention of tradition) การสื่อสาร 2 จังหวะ S1—R1, S 2—R 2 งานวิจัย 1. สื่อ ค่าย ละคร 2. เท่งตุ๊ก 3. ปากล้วย ผลิตภัณฑ์ 4. ประเพณีประเพณี ประดิษฐ์ สืบชะตาแม่น้ำ การสร้างอัตลักษณ์จากสื่อ เล็ก ๆ	ศึกษาเรียนรู้จาก ศาสตร์อื่น ที่ เกี่ยวข้องกันเพื่อ ปรับประยุกต์ใช้	80%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
3-5 สิงหาคม 52 เข้าร่วมการประชุม ประวัติศาสตร์ การแพทย์	ได้ความรู้การ ประยุกต์ใช้ ประวัติศาสตร์กับ สุขภาพ	ได้แนวคิดการทำ Living museum จากแนวคิด122 1.อ.ปริตตา เฉลิมเผ่า พิพิธภัณฑการแพทย์ พิพิธภัณฑสุขภาพ การก้าจัด ของเสียเป็นรากฐานของ ความเสมอภาค -การไปขายแรงงาน ต่างประเทศ ดูจากจดหมาย เขียนถึงบ้าน ผลที่ได้รับ ใช้หนี้ ชื้อไร่ -หนังสือเดินทางพูดได้จะ บอกอะไร -ประสบการณ์ของการพรวาก จาก เป็นเรื่องราวของตัวคน สรุป -เข้าใจชีวิตของผู้คน -มี theme เช่นสุขภาพ -การจัดการ 2.โรคมหรรสพทางวิญญาน การบันทึกและการเก็บข้อมูล ของท่านพุทธทาส		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		3.อ.ศรีศักดิ์ วลลิโกดม พิพิธภัณฑของวัฒนธรรม คือรู้จักชีวิตของผู้คน เพราะ SIBER SPACE เป็น ภาพเสมือนปัญหาคือตนเอง เป็นใหญ่เพราะสร้าง visual reality การสร้างวัฒนธรรมได้จาก ความทรงจำถึงลายลักษณ์ เพื่อมองเข้าไปในชีวิตมนุษย์ มองปรากฏการณ์ทางสังคม และถอดรหัส เช่นการตั้งถิ่นฐานคือการ จัดการเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ การเกษตร การกำจัดของ เสีย 4.อ.อรรถจักร สัตยานุรักษ์ ความทรงจำร่วมกลายเป็น ของปัจเจก ความทรงจำ -ความรู้สึก -ความรู้ ต่อสุขภาพ ได้แก่		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-ลำดับขั้นของโรค -ความหมายของโรค -โรคกับสังคม -การรักษาโรค ความทรงจำร่วมถูกเบียดขับ ความรู้ความทรงจำในการ กำจัดโรค กลายเป็นเรื่องของ ปัจเจก ต้องมีเป้าหมาย คือการเพิ่ม อำนาจสังคม -มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เพราะจะไปตอบสนองบริบท อย่างไร ความรู้ทางการแพทย์ พื้นบ้านคือสมบัติร่วมของ ชุมชนแต่เดิมการรักษาโรคมี มนุษย์ (ตัวเล็กตัวน้อย)เป็นประธาน เป็นผู้กระทำวัฒนธรรม ปัจจุบัน ความรู้การรักษา โรค ตัวโรค อยู่ในมือของรัฐ และผู้เชี่ยวชาญ		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		อ.ทวีศักดิ์ การปลดปล่อยต้องเปลี่ยน ความสัมพันธ์ รัฐเข้ามาช่วย หรือควรรื้อถอน อ.ชาติชาย ประวัติศาสตร์เดิมคือ ประวัติศาสตร์ของทุก ๆ ชีวิต การอภิปรายกลุ่ม อ.ลือชัย ศรีเงินยวง-วิบูลย์ ปัญหาคือกรไม่เท่าทันมายา คติจึงเกิดปัญหา 1.ช่องว่างชนชั้น ระบบสื่อ รองรับ 2.คิดไม่เป็น สร้าง อุตสาหกรรม ใช้วัตถุ แก้ปัญหา โดยสื่อครอบงำ 3.อำนาจใช้สื่อ -ed ไม่สร้างปัญญา คิดไม่เป็น -ed สร้างมายาคติ คิดว่า เรียนแล้วดีโดยตัวของมันเอง ถูกครอบงำโดยทุนนิยม		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-อุตสาหกรรมลดทอนความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมบริโภคแฟชั่น สัญญาะ -วิชาชีพสุขภาพ เน้นทุน และเทคโนโลยี คนส่วนใหญ่เข้าไม่ถึง อ.เพญศรี การแพทย์ควรเน้น คนเป็นศูนย์กลางเริ่มตั้งแต่ แนวคิด 1.หลักสูตร 2. พ.ร.บสุขภาพ แล้วสร้างวิธีการ อ.เนก -รัฐอ่อนตัวลง -แต่ตลาดน่ากลัว ช่วงนี้เป็นช่วงการเบ่งบานของวิธีคิด การวิจัยต้องดูการเคลื่อนไหวของวิธีคิด ความเปลี่ยนผ่านที่ซับซ้อน ความแตกต่างหลากหลาย -ผู้รู้และสิ่งที่ถูกรู้ ผู้กำหนดความรู้ วิธีคิด+ใจทย์+subjectivities		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		เช่น เรื่องเล่า + อัตวิสัย + ปรากฏการณ์ + โจทย์ สภาพรัฐอ่อนแอ โจทย์ แตกต่างจากอดีต ยุค post modern เอมมนุษย์เป็น ศูนย์กลาง แต่ -สมัยนี้การทำวิจัยเพราะเป็น งาน เป็นเงิน ไม่ใช่เอาความรู้ ทำให้คำตอบสำเร็จรูป ลดทอนการสร้างสรรค์ของ มนุษย์ ตัวผู้รู้เอง (นักวิจัย) ไม่เข้าใจ มนุษย์ที่เข้าไปศึกษา พลัง ปัญญาเราควรก้าวข้ามของ ฝรั่ง คือไม่ให้เห็นมนุษย์เป็น วัตถุ หมอโกมาศ ประวัติศาสตร์คือความ ทรงจำ แทรกในองค์?กรที่มี ชีวิต การมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วน จากปี คศ. 1970 เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดังนี้		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		1.การสอนหลังสมัยใหม่ ประวัติศาสตร์คือวาทกรรม 2.นักประวัติศาสตร์ นัก สังคม และเจ้าของเรื่องเป็น คนเขียน ปวศ. 3.การแพทย์เน้นในมุมมอง ของคนธรรมดา ชายขอบ 4. ปวศ.ค้นหา คม. การแพทย์ในชีวิตประจำวัน		
3-5 สิงหาคม 52 9 ตค, 52 เข้าร่วมมหกรรม พลังเยาวชนสังคม ต้นแบบ"ร่วมสร้าง ประเทศไทยด้วย การให้" ณ. TK PARK เนื้อหาเรื่องราวต้น แบบพลังเยาวชน บทสัมภาษณ์ครูพี่ เลี้ยง	1.ได้เห็นรูปแบบการ นำเสนอพลังเยาวชน/ 2.ได้เป็นกำลังใจแก่ยุว วิจัยโรงเรียนเมืองดง วิทยา 3.ปรึกษาหารือกับ อาภาหลายเรื่อง	1.ได้เห็นพลังเด็กเยาวชน 2.ได้พบว่า เด็กในโครงการ ยุววิจัยเกิด SELFESTEEM มาก ทุกคนภูมิใจ และมีเรื่อง ในโครงการเล่ามากมาย เกิดความภาคภูมิใจ มีจิตสำนึกประวัติศาสตร์ 3.ทราบแผนงานที่จะไปร่วม เรียนรู้กับการนำเสนอผล งานของภาคใต้ 4.ได้แนวทางการเตรียมการ นำเสนอผลงานของ ภาคเหนือ	--ติดตาม ความก้าวหน้า ---- -หนุนเสริมการ ทำงาน	70%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
1.ดูผลงานที่มี ยุววิจัยเข้าร่วม” เมื่องดังวิทยา” ต.บ้านดึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย 2.ปรึกษาหารือกับ อภา -ไปร่วมภาคใต้ รว วันที่ 27 ตค. ณ. จ.ตรัง 2.หารือการระดม สมองสำหรับยุววิจัย ระยะที่ 2 3. หารือเรื่องการทำ สื่อ จ้างคนที่พอทำ ได้เรื่องละประมาณ 5,0000 บาท 4.เตรียมแผนงาน สังเคราะห์แต่ละ จังหวัด ผู้ประสานงานไม่เกิน จ.ละ 3 คน		การเตรียมคน ออกแบบการ จัด งบประมาณ		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
27 ตค. 52 เข้าร่วมการนำเสนอ ผลงาน ยุววิจัย จ.ตรัง	1.เรียนรู้รูปแบบการจัด เวทียุววิจัยนำเสนอ ผลงาน	-กระบวนการเลือก กลุ่มเป้าหมาย 1.คัดเลือกจากผลงาน 2.อีกกลุ่มหนึ่ง คศศ. คาดหวังว่า ผลงานดีก็ส่งเข้ามาทำ ยุววิจัย วิธีการ -ครูเรียนรู้ก่อนแล้วลงยุววิจัย -ครูกับเด็กช่วยกัน เนื้อหา จีน ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน มีคนจีน 70%ต.ทุ่งยาว มีประเพณีไหว้ ตรุษจีน เซ็งเม้ง พระจันทร์ ไหว้วิญญาณไม่มีญาติ 2450 มารับจ้าง ทำสวน ประเพณีต่าง ๆ ประเพณีนม เปี้ยะไหว้พระจันทร์		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		นิทานกำเนิดเหตุ บริบทใน อดีตสู่กับมองไกล ทุกประเพณีมีคตินิยม ประวัติศาสตร์ทางความคิด -ความกตัญญู -กาลเทศะ -ความสัมพันธ์ในครอบครัว เชียงใหม่ บรรพบุรุษ เจ้าที่ จางเค็ม เจ้าที่ บรรพบุรุษ จางไม่เค็ม เทพ บะจ่าง ระลึกถึงขุน นางตงฉินที่ถูก ถ่วงน้ำ ชาวบ้านโยนลงไปให้ใน แม่น้ำ ทรงเจ้ากวนอู -ลุยไฟ -รักษาโรค มุสลิม ชุมชนเขาปินะ -นาข้าว		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-สวนปาล์ม -นาข้าว สวนยาง โครงการห้วยยอด -ยุคเหมืองแร่ -ยุคยางพารา -เกษตร ชำราชากร กระบวนการติดตาม นัดพบกันต่อ โทรแจ้งไปแลคกเปลี่ยนกัน ยุววิจัยจัดเวที node ตามไป ดู นัดหมายกับ ส ก ว. การเขียนรายงานของเด็ก ระดับใด -การสังเคราะห์ -การทำสื่อ เผยแพร่ DVD การตีพิมพ์ มหกรรม -เวลา -ข้ามภาค -ครู เด็ก โรงเรียน ประเมิน ภาคใต้ใช้เกณฑ์การ ประเมินผลงาน		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม -ระดับดี -ระดับกลาง -ระดับปริ่มน้ำ		
31 ตุลาคม 52 สุขุทัยโรงเรียนศรี สำโรง ติดตามหนุนช่วยการ เขียนรายงาน	1.ยุววิทย์,โรงเรียน นำเสนองาน ป ว. ส. ท้องถิ่น 2หนุนช่วยการเขียน รายงาน	1.ได้ปฏิบัติการเขียน รายงานแบ่งตามยุค 2.ได้ความรู้ชุมชน ตย.เช่น 1.สุขุทัยได้ข้อมูลมาครบทุก โครงการ 2.แบ่งกลุ่มย่อย เพื่อทำแนว ทางการเขียนรายงานแบ่งเป็น ยุค โครงการที่เข้าร่วม หมอดำแย -ร.พ,บ้าน อยู่ไฟ -ร.พไม่อยู่ไฟ ช่างทอง -ยุคแรกแกะลายสีเส็จ พิธีกรรม -ยุคสอง สนมเด็ก ขยายลง ชุมชน -ยุคสามร้านจัดให้ทำเป็น แผนก แม่เทิน ข้าวไร่	ติดตามหนุนช่วย การเขียนรายงาน แบบมีการ เปลี่ยนแปลงตาม ยุค	90~% เพราะ ข้อมูล ละเอียด, พร้อม

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-ไม่สัตว์ป่าหนาแน่น -ปลูกพืชหมุนเวียน ลงแขก -2525รถไถ รับจ้าง ถั่วเหลือง - แม่น้ำขึ้นโฮง –หมื่นดั่ง - จากพิธีกรรมสู่แหล่งท่องเที่ยว - การย้ายถิ่นกะเหรี่ยงห้วยหวาก -ทำไร่ ทอผ้าเอง เลี้ยงสัตว์ - แต่งงานในกลุ่ม -มีร้านค้า แต่งกายเปลี่ยน - แต่งกับคนนอกได้ -คนได้เข้ามาปลูกยางพารา - วังทอง -พายเรือหากิน -แข่งตามประเพณี ทอดกฐิน -มีสะพานแขวน แข่งเรือ - แข่งขัน กฐินหาย - ได้ปฏิบัติการเขียนรายงาน - แบ่งตามยุค		
1 พฤศจิกายน 52 พิษณุโลก	1.โรงเรียนนำเสนองาน ป ว.ท้องถิ่น 2.หนุนช่วยการเขียนรายงาน	โรงเรียนนำเสนอโครงการ ครู, ยุววิทย์ 1. ได้โครงการเด่น 2. ได้พื้นที่เลี้ยง		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		3.ได้ให้แนวคิดในการเขียนแบบแบ่งยุค และการนำเสนอความจริงสะท้อนปัญหาเก่า ที่พื้นที่เป็นสีชมพู 4.ได้การสะท้อนจากโรงเรียนว่าไม่รับรู้มาก่อนว่าต้องเขียนแบบแบ่งยุค ลักษณะโครงการ บึงปลาเน่า-นิเวศน์ -เมื่อก่อนปลามาก ปลาเน่า . ใช้กิน ขาย ถนอมอาหาร -เดี๋ยวนี้คนทำลายบึง เน่า คนแย่งที่ริมบึง ทะเลาะกัน -เข้าอาวาสใช้งานวิจัย แก้ปัญหาทะเลาะ *ยุววิจัปวศ.สืบทอดคุณค่า บึงเกิดความร่วมมือ ชาวบ้าน ช่วยกันขุดลอกคลอง -เยาวชนประสานกับเยาวชนท้องถิ่นสร้างศูนย์การเรียนรู้ ชาวเนีนรังผู้มาใหม่ -กลุ่มส่วยอพยพจากอีสานใต้		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		-ข้าว ไร่ย่อย แห่งกระเจา -ชะลอม เปลี่ยน		
20 มีค. 53 ไปลำปางทั้งทีม ออกเดินทาง 7.00น. อ.ชชุติมา เสนอ โรงเรียนสร้างหนังสือ จากงานวิจัยดีเด่น		ผลงานการถ่ายทำดี แต่บท หนังเป็นประวัติศาสตร์แบบ อนุรักษ์ ขาดภาพการ เคลื่อนไหว และความ สัมพันธ์กับชุมชน		
24 มีค. 53 เชียงราย เก็บกระบวนการ และผลลัพธ์เฉพาะ ครูพี่เลี้ยง ประชุมศูนย์ ประสานงาน นักเรียนเก่ารุ่น 9	1.สัมภาษณ์ กระบวนการ	1ได้ข้อมูลความเคลื่อนไหว ระดับโรงเรียน ปูแก เรื่องอาช้เก่า อาช้ใหม่ อ.รุจิรา เชื้อเมืองพาน 089 850 1219 ปีหน้าอยากจะทำกระบวนการ ปวศ. เริ่มตั้งแต่ ม1 ม 2 ได้รับทุน sp 2 งบปวศ. / หมื่นบาท 2.อ.ประชา เรื่องเหมืองฝายแม่ยางมน ทางโรงเรียนได้รับนโยบาย Thailand Quality Award (TQA)		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		เนื้อหาโครงการมองเห็น ผลกระทบพื้นที่ชาวบ้าน ลดลง เขตเมืองขยายตัวไป ตามบ้านจัดสรรการเมืองผู้ นำท้องถิ่น หาเสียงเพื่อ ผลประโยชน์ในการจัดการ ที่ดิน จัดสรรค้าย 3.อ.วิภาวดี โครงการน้ำหาง ยังไม่เห็น ผลกระทบ น้ำหางเปลี่ยนทิศ เป็นทางเดินอาหาร เดฉีก ออกไปรับจ้าง จัดการแบ่งน้ำ ใช้ได้ ผู้นำเข้มแข็ง 4.ป่าพุ เดียนี่ดีขึ้นแต่เดิมน้ำแห้ง ผู้นำเอาแนวคิดป่าชุมชน มาใช้ มรภ.เอาเป็นศูนย์ ประสานงานทางชีวภาพ (สกว.)เข้ามา อยากจะเอาปวศ.ทำกับเด็ก ทั้งหมด เดฉีกจะฉลาด ทั้งหมด ครุฑน่าจะเป็นเด็ก อย่างนี้		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
ประชุมสังเคราะห์ งาน 14 พ.ย. 53		การสะท้อนจากโรงเรียน ตามรายงาน		
27 มีนาคม 2553 ประชุมติดตาม สังเคราะห์งานครั้งที่ 2 ห้องวชิระ โรงแรม รัตนโกสินทร์	เข้าประชุมรวม 16 โครงการ	แต่ละโครงการนำเสนอ ความก้าวหน้า อ.อรรถจักร วิจารณ์เพื่อปรับปรุง		
30-31 มีนาคม 2553 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	เข้าร่วมประชุมการ นำเสนอผลงานของ ยูววิจัย	ได้แนวคิดประวัติศาสตร์จาก ผู้เชี่ยวชาญ อ.อานันท์ กาญจนพันธ์ - การเกิดพลังผู้เล่ามีอำนาจ เพราะใส่ความหมาย มีพลัง อยู่เบื้องหลัง คือเรื่องราว ประวัติศาสตร์ จึงได้คุณค่า ความหมาย คติ - เปลี่ยนบทบาทที่อดีตเคย ผูกขาดอำนาจไว้ที่ครู - ประวัติศาสตร์ต้องถื่น ไม่จำเป็นต้องไปโยงกับ ประวัติศาสตร์ชาติ เพราะ มีความหลากหลายของพื้นที่		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		หมอโกมาศ - ช่วยแก้ปัญหาเรียนแบบ ท่องจำ - เคยเรียนแต่เรื่องของคนอื่น - พาเราไปหาเหตุปัจจัย คลี่คลายเรื่องราวที่เกี่ยวกับ เรา - เว้นจากการตอบแบบ พรนัย		
14 พค. 53 ประชุมสังเคราะห์ งานครั้งที่ 3 ห้อง ประชุมร้านอาหาร อิมสุข ถนนแมริม เชียงใหม่		การสะท้อนจากโรงเรียนตาม รายงาน	อภิปรายและทำ แนวทางปฏิบัติใน การเตรียมการจัด เวทีผู้ประสานงาน	

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
วิทยาการล้ำปาง คณะมนุษย -เรณู -อ.อรรถจักร -สิริพร -อ.โผษิต -ครูเอก สร้างรูปแบบการ จัดประชุม ปฏิบัติการการนำ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นไปใช้ใน การเรียนการสอน		ได้รูปแบบกระบวนการวิจัย ปวศ. -ดร.อรรถจักรเสนอ/กระตุ้น แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - อ.เรณู เล่าประสบการณ์ การทำงานและผลที่เกิดกับ ครู เด็ก ชุมชน เน้นหา วิธีการทำวิจัยปวศ. -ครูเข้ากลุ่มย่อย และ นำเสนอการนำไปใช้อย่างไร บ้าง คำตอบจากประสบการณ์ -จัดเวลาขึ้นมาสอนเพิ่ม -สอนสอดแทรก -บูรณาการเข้าไปกับวิชาที่ เกี่ยวข้อง วิจารณ์ การเข้ากลุ่มย่อยยัง ติดที่สร้างกเนื้อหา ผู้วิจัย พบว่าถ้า lead เข้า กระบวนการวิจัย และจัดยุค จะทำให้ครูเห็นว่าทำปวศ เรื่องอะไรก็ได้		

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความ พึงพอใจ ต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง		
		วิธีการนำเสนอ แนะนำให้เสนอ เพียงเรื่องเดียวแต่ให้ครบ กระบวนการจะทำให้งาน ชัดเจน และเกิดความรู้ จ.น่าสนใจ ติดต่อกัน แต่จะ ประสานกับสพฐ.ก่อน		
ม.ศ.ว.พิษณุโลก คณะมนุษย สังคมศาสตร์ การนำ ประวัติศาสตร์ ท่องถิ่นไปใช้ใน สังคม อ.อรรถจักร อ.เรณู 3 ธค. 53		-เวทีค่อนข้างเป็นวิชาการ ประกอบด้วย นศ. นักวิชาการครู -ให้ความรู้โดย ดร.อรรถจักร ให้แนวคิด ปศว.ท้องถิ่น เรณู ถอดบทเรียนการทำงาน โดยเน้นการเกิดประโยชน์ ระหว่างการทำงาน -นักวิจัย ครู นักเรียน เปลี่ยน อย่างไร เกิด power อย่างไร -ชุมชนเปลี่ยนอย่างไร -จิตสำนึกปวศ.เกิดอย่างไร แม่สาว ผล อ.มศว. ยินดีเป็น node ครูขอเข้าโครงการ 2 โรง		

5.2 ตารางแสดงการพัฒนาโครงการใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. หมอเมืองภูมิปัญญาที่ชาดคนสืบทอด	เดือนธันวาคม 2551
2. ฟ้าเวียงอินทร์วัดสองแผ่นดิน	เดือนธันวาคม 2551
3. ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอพร้าว	เดือนธันวาคม 2551
4. ตามฮีตดวยฮอยเจ้าชายดาราวัศมี	เดือนธันวาคม 2551
5. วัดเชียงมั่น วัดแห่งแรกที่ถูกหลงลืม	เดือนธันวาคม 2551
6. เวียงแห่งจากอดีต-สู่ปัจจุบัน	เดือนธันวาคม 2551
7. ผังเมืองใหม่กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาว วัดเกต	
8. วิวัฒนาการและบทบาทของคริสตจักรที่หนึ่ง เชียงใหม่กับสังคมล้านนา	
9. การเปลี่ยนแปลงลักษณะการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมที่มีต่อการใช้ทรัพยากรในชุมชน อำเภอพร้าว เชียงใหม่	
10. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการคบเพื่อนต่าง เพศที่มีต่อความสัมพันธ์ทางสังคมในอำเภอ พร้าว เชียงใหม่	
11. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการแต่งกายที่มี ต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของอำเภอพร้าว เชียงใหม่	
12. ย้อนรอยวิถีแม่กำปอง สู่ความยั่งยืนปัจจุบัน	

จังหวัดเชียงราย

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและวัดของคนในชุมชน	เดือนธันวาคม 2551
2. สภาพวิถีชีวิตชนเผ่าเมี่ยน	เดือนธันวาคม 2551
3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาชีพคนเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นบ้านแบบดั้งเดิมในท้องถิ่นอำเภอขุนตาล	เดือนธันวาคม 2551
4. ประเพณีการโม่ข้าวเอามื้อของชุมชนชาวนาบ้านในเขตอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	
5. ภาษาของคนในชุมชนสันโค้งหลวง	เดือนธันวาคม 2551
6. วิถีชีวิตของคนไตเงินในชุมชนสันโค้งหลวง	
7. ความรู้รัก สามัคคี ที่หายไปพร้อมกับประเพณีการโม่ข้าว เอามื้อ ของชุมชนชาวนาบ้านในเขตอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	เดือนธันวาคม 2551
8. พิธีดูเมือของท้องถิ่น ตำบลแม่เงิน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	
9. หนทางเดียวเมื่อตะวา, ถนอมลมหายใจของเชียงราย	
10. เหมืองฝายบ้านป่ายางมน ชุมชนและการมีส่วนร่วม	
11. โบราณสถานเวียงกือนา ชุมชนและการอนุรักษ์	
12. กำแพงเมืองเชียงราย และวัดโบราณในเขตกำแพงเมืองเชียงราย	
13. สมุนไพรในป่าชุมชน	
14. ความน่าสนใจในป่าพรวน้ำจืด	
15. วิถีชีวิตชนเผ่าของตำบลสันกลาง	
16. การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกินของใช้	

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
ในเมืองพาน จังหวัดเชียงราย	
17. ประวัติชาติพันธุ์ชนเผ่าอาข่า ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย	
18. รักษ์เมืองเทิง	
19. วัดพระธาตุกำปำรำว่วทอง กับการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านดงขนุน	
20. แกะรอยประวัติศาสตร์พระธาตุตำบลดงขี้	

จังหวัดพะเยา

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าม้งในจังหวัดพะเยา	เดือนธันวาคม 2551
2. การศึกษาองค์ความรู้และกุศโลบายของประเพณีการสู่ขวัญที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน อ.เชียงคำ จ.พะเยา	
3. การศึกษาวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวเผ่าเย้าบ้านใหม่ร่มเย็น ต.ร่มเย็น อ.เชียงคำ จ.พะเยา	
4. โคมลอยปล่อยความทุกข์	
5. คนล้ากับการเลี้ยงผี	
6. ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่า ผู้แก่	
7. ประวัติศาสตร์ล้านนา	
8. ภาษาท้องถิ่น	
9. การแต่งกายของชนเผ่าในจังหวัดพะเยา	
10. เชียงม่วน Whare are you come from?	
11. ต้นไทร 100 ปี กลางวันป่าแซม ตำบลบ้านมาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา	
12. แกะรอยพระพุทธรูป	
13. ความเชื่อ พิธีกรรมกับวิถีชีวิตคนเมืองปง	

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
14. พิธีกรรมตามความเชื่อ	
15. การศึกษาพิธีกรรมสู่ขวัญ สะเดาะเคราะห์	
16. ความเชื่อเรื่องหอเวทดาเมืองของชาวไทยลื้อ	
17. ทูตจิตพิทักษ์ฝั่งดำ	
18. เยวชนพญาดอยตุม	
19. ผ้าทอไทลื้อ	
20. การรณรงค์ลดการใช้สารเคมีที่มีพิษต่อ สิ่งแวดล้อม	
21. ลำน้ำลารน้ำแห่งชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบัน	
22. ผลของการปลูกยางพาราในพื้นที่นาข้าว	
23. วรรณกรรมมุขปาฐะสะท้อนวิถีชีวิตคนใน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา	
24. จากประวัติศาสตร์ เป็นตำนานสู่ลูกหลาน เมือง พะเยา	
25. เวียงห้าชุมชนโบราณในอำเภอแม่ใจ	
26. วัดศรีสุพรรณ	
27. ภูมิหลังต้นกำเนิดแม่น้ำยม แหล่งอารยธรรม คนเมืองปง กรณีศึกษา บ้านบุญยืน หมู่ที่ 2 ต.นาปรัง และบ้านบ้านเหล่า หมู่ที่ 9 ต.ควร	
28. คนไทยลื้อกับการเลี้ยงผี	
29. ประเพณีการเลี้ยงผีเจ้าพ่อขุนต้อม	
30. สมุนไพรในป่าชุมชนบ้านแม่คาวหลวง	
31. งานศพสู่ป่าเขียว แนวคิด ความเชื่อของคน ในตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัด พะเยา	
32. คติความเชื่อชนบประเพณีท้องถิ่นเกี่ยวกับการ แสดงความรัก	

จังหวัดตาก

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์จังหวัดตาก - ประวัติความเป็นมาของจังหวัดตาก - พระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดตาก (ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์) - ประวัติศาสตร์เมือง 4 มหาราช - วัดดอยข่อยเขาแก้ว	
2. ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านตาก - ศึกษาเรื่องราวเมืองตากเก่า - เล่าขานตำนานบ้านตาก - ศึกษาวิถีชีวิตของคนในอดีตจากเพลงพื้นบ้านบ้านตาก	
3. ผู้แก่เล่า ผู้เยาว์เขียน - ตระการงามฟ้า พระธาตุลอย - นูชาเทียนสืบชะตาสะเดาะเคราะห์ - ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ นิคมมันसानผืนพระนางจามเทวี - หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ	
4. พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์โรงเรียนวังประจวบวิทยาคม - การค้นพบแหล่งโบราณคดีมนุษย์ยุคหินบ้านวังประจวบ - ความสำคัญของเจ้าพ่อน้ำดิบเครื่องจักรสารหัตถกรรมพื้นบ้าน	
5. งานวิจัยพัฒนาการสร้างถิ่นฐาน ประเพณีวัฒนธรรม ของตำบลเชียงทอง - การตั้งถิ่นฐาน	

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
- งานบุญบั้งไฟ - วัฒนธรรมพื้นบ้าน - ภูมิปัญญาชาวบ้าน	
6. อำเภอบ้านตากกับประวัติศาสตร์ที่น่าค้นหา - ความเชื่อของชาวบ้านตากกับประเพณี “กินฮ้าว” - เพราะเหตุใดเจดีย์ยุทธหัตถีอยู่ที่บ้านตาก - ทำไมอำเภอบ้านตากถึงพูดได้หลายสำเนียง	
7. การพัฒนาถิ่นฐาน วัฒนธรรม ภาษา และ ประเพณีของท้องถิ่น ตำบลแม่สลิค - การใช้สื่อภาษาของท้องถิ่น - ประเพณีทำบุญกลางบ้าน “ภูมิปัญญา” - การตั้งถิ่นฐานคนยางโอง “การตั้งถิ่นฐาน” - แหล่งแก้ว “วัฒนธรรม”	
8. หลากหลายพิธีกรรม วัฒนธรรมหนึ่งชนเผ่าม้ง (บ้านผาผึ้ง) - พิธีเรียนขวัญ ณ หมู่บ้านผาผึ้ง - สืบสานวัฒนธรรมพิธีกรรมการแต่งกาย ชาวม้ง - ตำนานผ้าปัก เอกลักษณ์ชาวม้ง - สืบสานตำนานประเพณีปีใหม่ม้ง	
9. โครงการอนุรักษ์ท้องถิ่น - พระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช - การทำเมี่ยงคำจังหวัดตากการทำอิฐแดง - ต.หนองหลวง - การทำข้าวเกรียบงาดำ	
10. การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวัด	

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
นาโบสถ์ - ประวัติวัดนาโบสถ์ - ประติมากรรม/สถาปัตยกรรมวัดนาโบสถ์ - ประเพณีวัฒนธรรม - กิจกรรมทางศาสนาวัดนาโบสถ์	
11. ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านแม่หละ	เดือนธันวาคม 2551
12. ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านแม่หละไทย-บ้านแม่หละยาง ต.แม่หละ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	เดือนธันวาคม 2551
13. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของประชากรในหมู่บ้านแม่หละไทยและแม่หละยาง	เดือนธันวาคม 2551
14. ประวัติโรงเรียนแม่ปะวิทยาคม	เดือนธันวาคม 2551
15. การกินยาธาตุ	เดือนธันวาคม 2551

จังหวัดพิษณุโลก

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. ชุมชนบ้านคลองไวกับวัฒนธรรม ประเพณีชาวเนินรังผู้มาใหม่จากแดนอีสาน	เดือนธันวาคม 2551
2. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านทองโพล่ง	เดือนธันวาคม 2551
3. ท่านพระเจ้าคุณพิศาลธรรมภาณีกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนแควน้อย	

จังหวัดสุโขทัย

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีทอดผ้าป่า ทางน้ำกับวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำกง	
2. ประเพณีการแห่กระจาดบ้านบึงพร้าว : พัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน	
3. วิถีชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านวังลึกที่ผูกพันกับ คลองแม่รำพัน	

จังหวัดนครสวรรค์

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. ศาลเจ้าอำเภอกำแพงแสน	เดือนธันวาคม 2551
2. ทำบุญหน้าศาลบ้านเขาค้างคาว (บุญเดือน 3)	เดือนธันวาคม 2551
3. การบวชนาคหมู่ อยู่คู่กับคนหนองบัว	เดือนธันวาคม 2551
4. คนไทยเชื้อสายจีนเมืองปากน้ำโพ	เดือนธันวาคม 2551
5. วัดเกาะหงส์ ทรงเสด็จประพาสต้น	เดือนธันวาคม 2551
6. ประเพณีการแข่งขันเรือยาวปากน้ำโพ	เดือนธันวาคม 2551
7. ประเพณีตรุษจีนเมืองปากน้ำโพ	เดือนธันวาคม 2551
8. เปิดตำนานโบสถ์เทวดาสว่าง (วัดเขา)	เดือนธันวาคม 2551
9. การเปลี่ยนแปลงประเพณีแต่งงานของชาว มอญในหมู่บ้านมอญ อ.เก้าเลี้ยว	เดือนธันวาคม 2551
10. โบสถ์เทวดาสว่างกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ในชุมชน	เดือนธันวาคม 2551
11. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีการ แข่งเรือ ของจังหวัดนครสวรรค์	เดือนธันวาคม 2551
12. ประเพณีท้องถิ่นในบ้านแม่กะสี	เดือนธันวาคม 2551

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
13. การก่อตั้งและการล่มสลายของชุมชนบ้าน นุแม่ว	เดือนธันวาคม 2551
14. ชุมชนบ้านบ่อพลอย	เดือนธันวาคม 2551
15. ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนหนองตาเงื่อง เรื่อง การทำบุญกลางบ้าน	เดือนธันวาคม 2551
16. ประเพณีกินดองของอำเภอหนองบัว	เดือนธันวาคม 2551
17. ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเสริมสร้างระบบ หล่อหุ้มร่างกาย	เดือนธันวาคม 2551
18. บัวหลวงกับวิถีชีวิตวัยรุ่น	เดือนธันวาคม 2551
19. ชีวิตวิถีสตรีนครสวรรค์ผ่านสู่ “บัว” บึง	เดือนธันวาคม 2551
20. ตามรอยคำขวัญอำเภอแม่เป็น (น้ำผุดกลาง ไพร มะค่าใหญ่คู่บ้าน งามตระการน้ำตกแม่ กะสี ถิ่นคนดี มีคุณธรรม)	เดือนธันวาคม 2551
21. วัฒนธรรมทางภาษาอำเภอแม่เป็น	เดือนธันวาคม 2551
22. การเปลี่ยนแปลงวิถีการทำบุญของวัดบึง ปลาทุ	เดือนธันวาคม 2551
23. ประเพณีปิดบ้าน หมู่ทองหลาง : วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียน การสอน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยการวิจัย	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
24. วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อ สายจีน	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
25. วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อ สายจีน	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
26. การเปลี่ยนแปลงการจัดงานประเพณีตรากัน ปากน้ำโพ	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
27. การดูแลรักษาโรคผิวหนังด้วยภูมิปัญญา ท้องถิ่น	เดือนกุมภาพันธ์ 2552

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
28. การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรม “มอญร้องไห้” ของชาวมอญบ้านเก่า อ.หนองฉาง	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
29. การเปลี่ยนแปลงวิถีการทำบุญของวัดบึงปลาทุ	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
30. การศึกษา “เพลงรำมะนา” การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการสื่อสารเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในอดีต กับรูปแบบการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ของชุมชนชนบ้านหนองสีนวล	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
31. ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนบ้านซอนเตือกกับวนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
32. วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเพลง (เต็นท์กำรำเกี้ยว) ของบ้านสระทะเล	เดือนกุมภาพันธ์ 2552

จังหวัดอุทัยธานี

โครงการวิจัย	การดำเนินการพัฒนา*
1. วัฒนธรรมมอญในชุมชนบ้านเก่า	เดือนธันวาคม 2551
2. การเปลี่ยนแปลงวิถีการทำบุญของวัดบึงปลาทุ	เดือนกุมภาพันธ์ 2552
3. ศรัทธาประชาชนที่มีต่อหลวงพ่อบ๊วย	เดือนธันวาคม 2551
4. การศึกษาความเป็นมาวัดท่าซุง	เดือนธันวาคม 2551
5. ชุมชนจีนในเมืองอุทัยธานี	เดือนธันวาคม 2551
6. ลาวโพง / ไทยทรงดำ	เดือนธันวาคม 2551
7. ลาวครั่ง	เดือนธันวาคม 2551
8. พิธีไหว้ศาล	เดือนธันวาคม 2551
9. ประวัติศาสตร์ และประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนกะเหรี่ยงในอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี	เดือนกุมภาพันธ์ 2552

การประชุมกับหน่วยงานอื่น ให้ระบุชื่อผู้จัดวัน เวลา สถานที่ ชื่อการประชุม

เรื่อง	ผู้จัด	วัน เวลา สถานที่
1.ประชุมวิชาการชาตินิยมกับ พหุวัฒนธรรม	กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์	22-23 ธันวาคม 2551
2.การนำเสนอผลงานวิจัยระดับ ภูมิภาคครั้งที่ 1: ภาคเหนือ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ (วช.)	25-26 ธันวาคม 2551
3.การประชุมเสวนาวิชาการและ นิทรรศการ Maehongson Research Expo 2009 –MRE 2009 รักโลก รักคุณรักษ์แม่ฮ่องสอน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	12-14 กุมภาพันธ์ 2552

สรุปงานเชิงปริมาณ

1. การเดินทางไปพบผู้ประกอบการ เพื่อหาโจทย์.....ครั้ง เจาะเรื่องร่วมทุนวิจัย.....ครั้ง
2. การเดินทางไปพบนักวิจัย เพื่อประสานงานให้ทำ proposal ...2.....ครั้ง
3. การประชาสัมพันธ์รูปแบบอื่น....
 - ไปพบนักวิจัยในงานประชุมเรื่องอื่น จึงติดต่อประสานงาน
 - โทรศัพท์ติดต่อ
4. การประชุมร่วมติดตามความก้าวหน้า...2...ครั้ง .
 - โทรศัพท์
 - ส่งงานอภิปรายทาง e-mail.
5. ให้คำปรึกษากับนักวิจัยและผู้ประกอบการ.....25.....ครั้ง ส่วนมากเป็นเรื่องของ.
 - 1) การเขียนโครงการให้ได้รับทุน
 - 2) เงื่อนไขการทำวิจัย
 - 3) ผลงานที่ต้องการจากยูววิจัย
6. เป็นตัวแทน สกว.ในการประชุมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง ร่วมกับสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ในการประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 1 “การวิจัยท้องถิ่นเพื่อแผ่นดิน
ไทย” วันที่ 4 เมษายน 2552 (<http://www.rajabhatvijai.ssru.ac.th>)
7. เขียน research exploitation-.....ครั้ง

8. Review ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ.....-.....โครงการ.....-.....ครั้ง
9. ร่วมประชุมกับฝ่าย.สกว.ฝ่าย 4 .จำนวน 4 ครั้ง
10. มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการ implement ผลงานวิจัย-.....ครั้ง
11. มีการเจรจาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา.....-.....ครั้ง
12. มีโครงการอยู่ระหว่างการพัฒนา (ที่เริ่มภายใน 6 เดือน).....280.....โครงการ
13. มีโครงการที่ได้เซ็นสัญญา (ภายใน 6 เดือน).....-.....โครงการ
14. มีโครงการล้มเลิกไม่อาจพัฒนาต่อไปได้ (ภายใน 6 เดือน).....-.....โครงการ สาเหตุ
เพราะ.....
.....
15. มีโครงการที่ได้สิทธิบัตร.....-.....โครงการ
16. ในรอบ 6 เดือน มีโครงการได้เซ็นสัญญาเป็นวงเงิน.....-.....บาท
จาก สกว.....-.....บาท(.....-.....%)
จากหน่วยงานอื่น.....-.....บาท(.....-.....%) ให้คิดเป็น in-kind in-cash ด้วย

อื่น ๆ

สรุปผลเชิงคุณภาพ

ผลจากการเปิดเวทีให้ความรู้ และแนวคิด เพื่อเขียนโครงการ จังหวัดละ 1 ครั้ง รวมทั้ง
การพัฒนาโครงการของยูววิจัยได้บทเรียนดังนี้

3.7.1 พบประเด็นการเขียนโครงการตามเนื้อหาดังนี้

- 1) ประเพณีพิธีกรรม
- 2) ชชาติพันธุ์
- 3 สิ่งแวดล้อม
- 4 โบราณสถาน
- 5) ประวัติศาสตร์ตำนาน บ้าน เมือง
- 6) เทคโนโลยี /ภูมิปัญญา/อาชีพ

3.7.2 จุดที่จะต้องปรับเปลี่ยนในการเขียนโครงการ

การเขียนโครงการวิจัยเป็นเรื่องธรรมดาของนักวิจัยใหม่ ที่จะต้องมีการฝึกฝน
ทั้งด้านแนวคิด และการถ่ายทอดแนวคิด การตั้งคำถาม การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
การตอบคำถามวิจัยและสรุปผลการวิจัย จากกลุ่มประเด็นที่ยูววิจัยสนใจศึกษาข้างต้น

ทางโครงการได้พบแนวทางที่จะหนุนเสริม นักวิจัย สร้างโครงการให้บรรลุเป้าหมายของการเสริมสร้างพลังแก่คน ในระยะแรกนี้จากการเขียนโครงการ ส่งเข้ามา ก็พอจะคาดเดาได้ว่าปลายทางจะไม่เข้าเป้าที่วางไว้ จึงมีทิศทางที่จะปรับเปลี่ยนโครงการดังนี้คือ

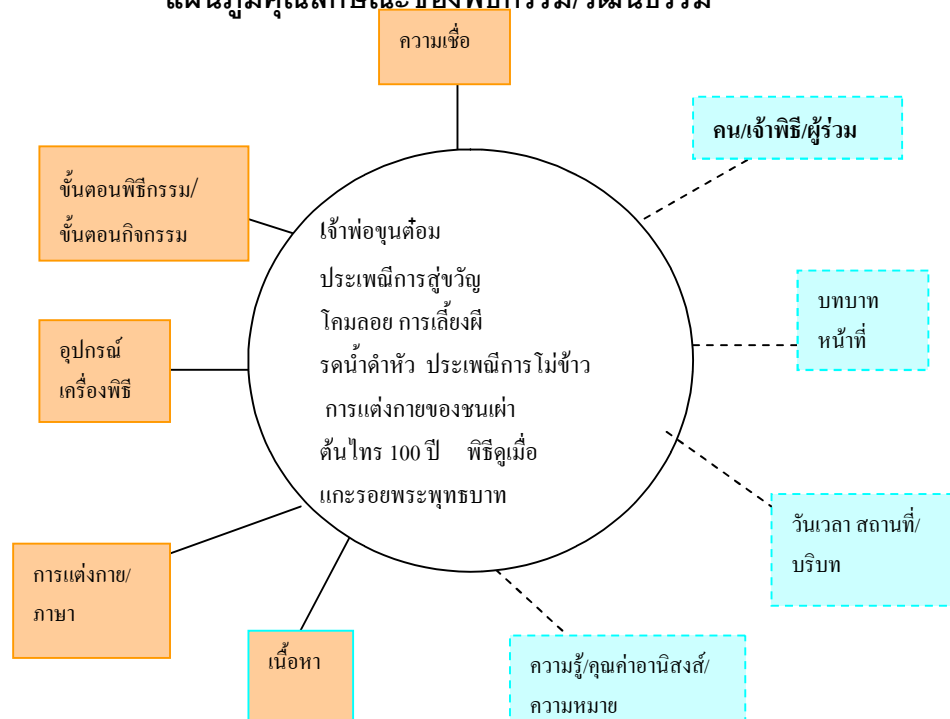
วิเคราะห์การเขียนโครงการ

ก. กลุ่มประเพณีพิธีกรรม พบว่าทุกจังหวัด มักมีแนวทางเกี่ยวกับการเรียบเรียงรูปแบบพิธีกรรม การสืบสานร้อยเรียงเรื่องราวขึ้นมาเขียนใหม่เท่านั้น

ส่วนที่ขาดหายไปคือ บทบาทคุณค่าหน้าที่และความหมายของวัฒนธรรมประเพณี ในส่วนนี้คือ ส่วนที่เป็นหัวใจของเรื่อง ทำให้เนื้อหาขาดความสัมพันธ์ของผู้คน เรื่องราวในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ซึ่งเป็นคลังแห่งปัญญา และยังสูญเสียสิ่งสำคัญ คืออัตลักษณ์ ความหมาย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมของชาวบ้านเองซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของวิถีคิดและการปรับใช้ประเพณีพิธีกรรม ผ่าน Collective memory คือความทรงจำร่วม ซึ่งคือพลังที่ทำให้เขายืนอยู่ได้ตลอดมา ส่วนที่ขาดหายไปในการตั้งคำถามเพื่อจะได้คำตอบ สามารถจำแนกให้เห็นเป็นประเด็นได้ชัดเจนดังนี้

ประเด็นเกี่ยวกับตำนาน พิธีกรรม ถ้าวิเคราะห์หาคูณลักษณะของวัฒนธรรม ประยุกต์จาก กาญจนา แก้วเทพ “เริ่มคิดใหม่สู่ทำใหม่ กับสื่อพื้นบ้านเพื่องานสร้างสรรค์สุขภาวะ” (2549) แนวคิดว่าจะศึกษาวัฒนธรรมเรื่องใดๆ ต้องรู้จักให้รอบด้านตาม ทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะของวัฒนธรรม/สื่อพื้นบ้าน ได้แก่ ช่วงเวลา คนคือเจ้าพิธีและผู้เข้าร่วม อุปกรณ์ (ความหมาย) บทบาทหน้าที่ (ความสัมพันธ์ของคน) เนื้อหา (ข้อคิด คำสอน คติเตือนใจ อานิสงส์ ภาษา สถานที่ บทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรม ซึ่งต้องศึกษาความเปลี่ยนแปลงอดีตถึงปัจจุบัน

แผนภูมิคุณลักษณะของพิธีกรรม/วัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ คำถามวิจัย ประเด็นพิธีกรรม พบว่า จะหาคำอธิบาย ขั้นตอนพิธีกรรม/กิจกรรม อุปกรณ์ เครื่องพิธีการแต่งกาย/ภาษา เนื้อหา (ด้านสีส้ม) มากกว่า และจะขาดทางด้านที่มีเรื่องความสัมพันธ์ของคน คือ เจ้าพิธี/ผู้ร่วม บทบาทหน้าที่ วันเวลา สถานที่/บริบท ความรู้/คุณค่า อานิสงส์/ความหมาย (ด้านสีฟ้า) ซึ่งในส่วนนี้ถ้าวิเคราะห์ก็จะต้องรู้ บอกร่องไข ของความเปลี่ยนแปลง คุณค่าความหมายของการกระทำพิธีกรรม อันเป็นบรรทัดฐาน/จารีตในการอยู่ร่วมกันของชุมชนตามบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ เป็นการสังสมมรดก จนเกิดอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นแก่นของวัฒนธรรม ถ้าเข้าใจแล้วก็จะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม สร้างความหมายใหม่ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและนำมาใช้ได้

ด้านชาติพันธุ์ การเสนอหัวข้อมักจะแสดงให้เห็นเพียงบางส่วนของชาติพันธุ์ โดยที่มองไม่เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมเศรษฐกิจของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้การเล่าเรื่องเป็นไป อย่างผิวเผินและไม่ได้นำไปสู่ความเข้าใจการดำรงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงของความเป็นชาติพันธุ์ ทั้ๆที่หากเพิ่มมุมมองความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงเข้าไปบ้าง ไม่จำเป็นต้องลึกซึ้งมากนัก ก็พบว่าการศึกษาชาติพันธุ์จะเกิด “ความหมายใหม่” แก่ความทรงจำร่วมกันของชุมชน

ที่น่าสนใจ ได้แก่ ในพื้นที่ขอบเขตของการศึกษานั้น มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สูงมาก และการวิจารณ์เพื่อทำให้เกิด “คำถาม” ที่ดีขึ้นมาได้ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเริ่มมองเห็น ถึงพลังของความหลากหลายทางชาติพันธุ์

ด้านสิ่งแวดล้อม การเสนอหัวข้อจะมุ่งเน้นในเชิง “การรักษาสิ่งแวดล้อม” แบบชนชั้นกลาง ทั่วไป เช่น รณรงค์การไม่ใช้ถุงพลาสติก โดยที่ไม่ได้มอง “สิ่งแวดล้อม” ที่สัมพันธ์กับชีวิตของชุมชน และไม่มีมิติของความเปลี่ยนแปลงของชุมชนและความสัมพันธ์ภายในชุมชน ซึ่งหากนำความคิด “นิเวศวัฒนธรรม” มาจับปัญหา ก็จะทำให้เห็นทั้งความเปลี่ยนแปลงทั้ง “สิ่งแวดล้อม” และชุมชน นั้นๆ

การเพิ่มเติมแนวความคิดที่มอง “สิ่งแวดล้อม” สัมพันธ์กับระบบและความเปลี่ยนแปลง ของสังคมได้ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเริ่มมองเห็น “สิ่งแวดล้อม” ได้กว้างขวางมากกว่าเดิม

ด้าน โบราณสถาน การเสนอหัวข้อทั้งหมดในเรื่องนี้ เป็นการนำเสนอการค้นคว้าที่มา ในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดีแบบชนบ ซึ่งไม่ได้มีคำถามที่เกี่ยวพันกับชุมชนเลย การศึกษา ทำนองนี้ย่อมไม่มีทางที่จะมีความหมายใหม่ได้เท่ากับที่นักโบราณคดีทั่วไปศึกษาอยู่ การศึกษา “โบราณสถาน” น่าจะศึกษาเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับชุมชนหรือสัมพันธ์กับประเด็นการศึกษา อื่นๆ เช่น พิธีกรรม

การอธิบายให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจว่าการศึกษาโบราณคดีเชิงชนบทนั้น นอกจากผู้เข้าร่วมจะไม่สามารถศึกษาได้ดีเท่ากับนักโบราณคดีที่ฝึกฝนมาอย่างจริงจังแล้ว การศึกษาโบราณคดีเชิงชนบทไม่ได้ทำให้เกิดความหมายใหม่แก่ชุมชนแต่ประการใด ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่จะเข้าใจและเริ่มมองเห็นว่าหากจะทำหัวข้อเดิมก็ต้องเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับชุมชน

ประวัติศาสตร์ตำนาน บ้านเมือง การนำเสนอหัวข้อประเด็นนี้มักจะเน้นที่ความเป็นมาของชุมชนโดยไม่มีบริบทของความเปลี่ยนแปลงใดๆกำกับ ทำให้ไม่แตกต่างไปจากการเล่าเฉพาะเรื่องของการตั้งหมู่บ้าน หรือ หากเป็นการศึกษา “ตำนาน” ก็เป็นเพียงความต้องการจะหาว่าชุมชนของตนนั้นมีที่อยู่หรือปรากฏในตำนานเก่าแก่เพียงใดและมุ่งพิสูจน์เพียงความดั้งเดิมของพื้นที่เท่านั้น โดยมองไม่เห็นความเชื่อมโยงใดๆกับชุมชนในปัจจุบัน

การอธิบายให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้าใจถึงพลังของอดีตที่ “ฝัง” อยู่ในปัจจุบันอย่างแนบแน่น ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเริ่มที่จะมองเห็นถึงแนวทางในการใช้ตำนานพื้นบ้านอธิบายถึงสายใยที่ร้อยรัดผู้คนให้ร่วมกันสร้างสรรค์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และมองเห็นว่าจะศึกษาอดีตเพื่อนาคตได้อย่างไร

ด้านเทคโนโลยีและภูมิปัญญา การเสนอหัวข้อนี้มักจะพิจารณาในด้านความภาคภูมิใจของสิ่งที่บรรพชนสร้างมา โดยที่ไม่ได้พยายามมองให้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน และมักจะเน้นให้รักษาเทคโนโลยีหรือภูมิปัญญานั้นๆโดยมองไม่เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้น

3.7.3 การเสนอหัวข้อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ครูและนักเรียนจะขาดความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นในเรื่องความสัมพันธ์ของคน และความเข้าใจโครงสร้างชุมชนและสังคม ประกอบกับกระแสสังคมความรู้ในช่วงหลังทศวรรษ ๒๕๓๐ เน้นให้มองภาพที่สถิติของ “ของเก่า” อย่างเชิดชูและถือว่าเป็น “ของดีงาม” ที่จะต้องรักษาไว้เพื่อต้านกับ “อิทธิพลตะวันตก” จึงทำให้เกิดความเคยชินในการตั้งคำถามเพื่อให้ได้เนื้อหาในสิ่งนั้น ๆ ถึงแม้จะมองเห็นว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ครูที่เลี้ยงบางส่วน ยังยึดติดว่า อดีตคือความถูกต้องและงดงาม ดังนั้นคำถามจึงเน้นการสืบทอดและอนุรักษ์ หรือการเรียกร้องให้หวนกลับไปปฏิบัติและใช้ชีวิตให้เหมือนในอดีต (ดูจากการเสนอแนะการเขียนโครงการทุกเวที)

การขาดความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นในเรื่องความสัมพันธ์ของคน และความเข้าใจโครงสร้างสังคมจะส่งผลให้การเรียนการสอนสังคมศึกษาอ่อนด้อยตามไปด้วย การเข้าร่วมโครงการวิจัยยุววิจัยประวัติศาสตร์น่าจะส่งผลดีต่อกระบวนการคิดของครูให้เข้าใจ “สังคม” มากขึ้นซึ่งจะยังผลสู่การสอนสังคมศึกษาที่มีพลังมากขึ้นในอนาคต

3.7.4 การประเมินผลงานที่นำเสนอมาจะพบว่า การตั้งคำถามอันเกิดจากความสนใจที่จะสืบเรื่องราวนั้นมักจะเป็นการตั้งคำถามที่ไม่ควรตั้งหรือตั้งแล้วก็ไม่รู้จะตอบไปทำไม เช่น “ชุมชนเก่าแก่มากอยู่ในตำนานตั้งแต่เมื่อไร” เป็นต้น ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องเกิดกระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การตั้ง “คำถามที่ดี” และเป็นคำถามที่จะนำไปสู่การสืบสาวเรื่องราวต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันให้ตลอดสาย จึงจะสามารถเชื่อมโยงได้ อันจะส่งผลให้เกิดทักษะในการมอง (คาดเดา) ต่อไปในอนาคต (ดูจากการเสนอแนะการเขียนโครงการทุกเวที)

“คำถามที่ดี” จะเกิดขึ้นพร้อมๆกับการมีข้อมูลดิบจำนวนหนึ่งเพียงพอ เช่น หากต้องการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรม ก็ต้องมีข้อมูลความเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมเพียงพอที่จะถามได้ว่า “ทำไม พิธีกรรมนั้นๆจึงเกิดความเปลี่ยนแปลงไปอย่างนั้น และเปลี่ยนแปลงเมื่อใด ทำไมจึงเป็นช่วงนั้นๆ ”

ในขณะที่ยังไม่มีคำถามที่ดีอันเกิดจากข้อมูลที่เพียงพอ ก็อาจจะเริ่มต้นถามคำถามง่าย ๆ เพื่อเก็บข้อมูลก่อนว่า มีความเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นในพิธีกรรมหนึ่ง ๆ จากนั้นจึงจะถามต่อด้วยชุดคำถามข้างต้น

การนำเสนอหัวข้อในโครงการแสดงให้เห็นถึง “ปรากฏ” ที่สำคัญที่กีดขวางการตั้งคำถามในการวิจัย คือ การขาดความเข้าใจใน “ธรรมชาติของความรู้” ความรู้คือการจัดสายสัมพันธ์ของข้อมูลปลีก ๆ ที่ดูเหมือนว่าไม่ได้สัมพันธ์กันให้เกิดการเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันและนำไปสู่การสร้าง “ความหมายใหม่” ที่มีพลังในการอธิบายปรากฏการณ์หรือปัญหาหนึ่ง ๆ ดังนั้น คนทุกคนก็สามารถที่จะแสวงหาหรือสร้าง “ความรู้” ในความหมายนี้ได้ “ความรู้” ใดจะมีคุณค่าก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างสายสัมพันธ์ของข้อมูลปลีกๆนั่นเอง และที่สำคัญ “ความรู้” จะต้องฝังเข้าไปในระบบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด แต่ระบบการศึกษาไทยมักจะคิดหรือยอมรับไปแล้วว่า “ความรู้” คือสิ่งที่ “ผู้รู้” ไม่ว่าจะเป็นรัฐ/หน่วยราชการ/ชลฯ ถ่ายทอดมาให้ และเป็นทั้งหมดของความรู้ พร้อมกันนั้น “ความรู้” เป็นเสมือนสิ่งอยู่นอกตัว รอเวลาจำเป็นก็ค่อยหยิบมาใช้ ความรู้ไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับวิถีคิดของตนในการมองปัญหาและความสามารถในการเข้าใจปัญหา (น่าสงสัยว่าบุคลากรทุกระดับในกระทรวงศึกษาธิการจะมีความเข้าใจ “ธรรมชาติของความรู้ในระดับนี้เท่านั้น) ดังนั้น จึงทำให้ครูอาจารย์ไม่กล้าหรือไม่มีความคิดสร้าง “คำถาม” ใหม่เพื่อสร้างสายใยความสัมพันธ์อันจะนำไปสู่ “ความรู้”

การทำงานในโครงการยุววิจัยนี้ จึงต้องทำลายปรាកการที่กีดขวางความสามารถในการสร้าง “ความรู้” ของผู้ที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดเป็นอันดับแรก เพื่อเปิดช่องให้แกการเกิด “โลกแห่งจินตนาการ” ในกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกับนักเรียน

อุปสรรค

1. การทำให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ปรับเปลี่ยนระบบการคิด วิธิตคิด และความสนใจและการทำลายปรាកการกีดขวางการสร้างความรู้เป็นเรื่องยาก ต้องให้ปฏิบัติ ทำซ้ำ ๆ และเห็นตัวอย่าง แต่เวลามีน้อยไป

2. การเสริมความรู้ในพื้นฐานความคิดทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เพื่อทำให้เกิดความสามารถในการมองเห็นสายสัมพันธ์ของข้อมูลปลีกๆ ต้องใช้เวลาเช่นเดียวกัน และอาจจะต้องนำเสนอทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยให้ทำงานในระดับกว้างและลึกกับกระทรวงศึกษาทั้งกระทรวงให้เข้าใจอะไรที่มากเกินไปกว่า “ความเป็นครู” ที่พร่าทอกันดาดาษ ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องเพิ่มปฏิบัติการแก่ผู้ประสานงานจังหวัดให้เข้าใจชัดเจนมากขึ้น เพื่อจะไปให้คำแนะนำแก่โรงเรียนได้

2 ต้องเพิ่มเวลาและงบประมาณให้แก่ครูในระดับจังหวัด ได้พบปะแลกเปลี่ยนสิ่งที่พบเห็นหรือค้นคว้ามา อันน่าจะทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างเกิดขึ้น

3. ความล่าช้าเนื่องจากการปรับสัญญาฉบับที่ 2 ที่มกลางจึงไม่กล้าเร่งรัดจากทีมจังหวัด การปรับสัญญายุววิจัยประวัติศาสตร์จึงล่าช้าไปด้วย